

T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**BİLECİK, OSMANELİ'NİN YABAN HAYATI POTANSİYELİNİN
ARAŞTIRILMASI**

Ömer Taha SÖZGEN

**Danışman
Yrd. Doç. Dr. Yasin ÜNAL**

**II. Danışman
Prof. Dr. İdris OĞURLU**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
ORMAN MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI
ISPARTA – 2016**

© 2016 [Ömer Taha SÖZGEN]

TEZ ONAYI

Ömer Taha SÖZGEN tarafından hazırlanan "**Bilecik, Osmaneli'nin Yaban Hayatı Potansiyelinin Araştırılması**" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri üyeleri önünde Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü **Orman Mühendisliği Anabilim Dalı**'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak başarı ile savunulmuştur.

Danışman **Yrd. Doç. Dr. Yasin ÜNAL**
Süleyman Demirel Üniversitesi

II. Danışman **Prof. Dr. İdris OĞURLU**
İstanbul Ticaret Üniversitesi

Jüri Üyesi **Prof. Dr. İbrahim ÖZDEMİR**
Süleyman Demirel Üniversitesi

Jüri Üyesi **Doç. Dr. Yasin KARATEPE**
Süleyman Demirel Üniversitesi

Jüri Üyesi **Yrd. Doç. Dr. Vedat BEŞKARDEŞ**
İstanbul Üniversitesi

Enstitü Müdürü **Doç. Dr. Yasin TUNCER**

TAAHHÜTNAME

Bu tezin akademik ve etik kurallara uygun olarak yazıldığını ve kullanılan tüm literatür bilgilerinin referans gösterilerek tezde yer aldığını beyan ederim.

Ömer Taha SÖZGEN

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
İÇİNDEKİLER	i
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ŞEKİLLER DİZİNİ	vi
ÇİZELGELER DİZİNİ	viii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	ix
TEZ METNİNDE ADI GEÇEN BİTKİLERİN LATİNCE ADLARI	x
TEZ METNİNDE ADI GEÇEN HAYVANLARIN LATİNCE ADLARI.....	xi
1. GİRİŞ.....	1
2. KAYNAK ÖZETLERİ.....	6
3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	10
3.1. Materyal	10
3.1.1. Çalışma alanının tanıtımı	10
3.1.1.1. Coğrafi konum	11
3.1.1.2. İklim	12
3.1.1.3. Jeolojik yapı ve toprak	12
3.1.1.4. Bitki örtüsü	13
3.1.2. Kullanılan teknik malzeme	14
3.2. Yöntem	14
3.2.1. Ön etüt	15
3.2.1.1. Sahaya ait genel bilgi	16
3.2.1.2. İnsan tesirleri ve insan-yaban hayatı ilişkileri	16
3.2.1.3. Ekolojik durum	17
3.2.2. Anketleme çalışması.....	17
3.2.3. Popülasyon gözlemleri.....	17
3.2.4. Verilerin değerlendirilmesi.....	18
4. ARAŞTIRMA BULGULARI	19
4.1. Anket ve Mülakat Çalışması	19
4.1.1. Yöredeki yaban hayvanları ve mevcut durumları	19
4.1.2. Avcılığın Osmaneli'ndeki durumu ve yaban hayatı farkındalığı	21
4.1.3. Osmaneli'nde yaban hayatı – insan ihtilafı	35
4.1.3.1. Osmaneli'ndeki tarım alanlarında yaban hayatı - insan ihtilafı ..	36
4.1.3.2. Osmaneli'ndeki hayvancılık alanlarında yaban hayatı - insan	39
ihtilafı.....	39
4.1.3.2.1. Büyükbaş hayvancılık ve yaban hayatı	41
4.1.3.2.2. Küçükbaş hayvancılık ve yaban hayatı	41
4.1.3.2.3. Kümes hayvancılığı ve yaban hayatı	41
4.1.3.2.4. Arıcılık ve yaban hayatı	41
4.2. Saha Çalışması ve Fauna Gözlem Bulguları	42
4.2.1. Kurbağa (amphibia) ve sürüngen (reptilia) türleri	44
4.2.2. Kuş (aves) türleri	45
4.2.3. Memeli (mammalia) türleri	54
5. TARTIŞMA.....	62
5.1. Anket ve Mülakat Çalışmasının Yöredeki Avcılarla Yapılması.....	62
5.2. Mülakat ve Anketler ile Saha Gözlem Bulgularındaki Yaban	63
Hayvanları	63
5.3. Avcılığın Osmaneli'ndeki Durumu Ve Yaban Hayatı Farkındalığı	65

5.4. Osmaneli'nde Av Turizmi Potansiyeli.....	70
5.5. Osmaneli'nde Yaban Hayatı – İnsan İhtilafı	72
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	74
KAYNAKLAR	79
EKLER	85
ÖZGEÇMİŞ	94

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

BİLECİK, OSMANELİ'NİN YABAN HAYATI POTANSİYELİNİN ARAŞTIRILMASI

Ömer Taha SÖZGEN

Süleyman Demirel Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Orman Mühendisliği Anabilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Yasin ÜNAL

II. Danışman: Prof. Dr. İdris OĞURLU

Bu tez çalışmasında, Bilecik iline bağlı Osmaneli ilçesindeki yaban hayatı potansiyelinin araştırılması kapsamında, yaban hayvanı türleri tespit edilmiş, bu türlerin avlanma durumları, ilçedeki avcılığın durumu, yaban hayatı farkındalığı ve yaban hayatı – insan ihtilafı, 2015 - 2016 yılları arasında araştırılmıştır.

Bu çalışmanın amacı, çalışma alanındaki yaban hayatı popülasyonlarının korunmasına yardımcı olmaktır. Bu amaçla çalışma alanının yaban hayatı unsurlarının varlık / yokluklarına dayanarak Osmaneli'nin yaban hayatı potansiyeli, av turizmi potansiyeli ve ekolojik problemleri tespit edilmiştir.

Çalışma başlıca anket - mülakat uygulamasına dayanmaktadır. Yöreyi iyi bilen, 33'ü çiftçilik veya hayvancılıkla uğraşan, 50 resmî avcı ile yapılan anketlerden, 2'si çiftçi olan 12 avcı ve 1 doğa rehberi ile yapılan mülakatlardan yararlanılmıştır. Ayrıca saha çalışmalarında yapılan gözlemler ile yörede görülen türler ve diğer belirtileri kaydedilmiştir.

İlçe genelinde yaban hayatı popülasyonlarının, av potansiyelinin ve av turizminin geliştirilebileceği görülmüş olup buna yönelik tedbirler ile tarım ve hayvancılıkla uğraşanların mevcut ihtilaflarının giderilmesine yönelik ekolojik çözümler önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yaban hayatı, avcılık, av turizmi, insan - yaban hayatı ihtilafı, kuş, memeli, fauna, Osmaneli, Bilecik, Türkiye

2016, 94 sayfa

ABSTRACT

M.Sc. Thesis

INVESTIGATIONS ON WILDLIFE POTENTIAL OF OSMANELI, BILECIK

Ömer Taha SÖZGEN

**Süleyman Demirel University
Graduate School of Applied and Natural Sciences
Department of Forest Engineering**

Supervisor: Asst. Prof. Dr. Yasin ÜNAL

Co-Supervisor: Prof. Dr. İdris OĞURLU

In this thesis, within the scope of investigations on wildlife potential, wild animal species of study area (Bilecik – Osmaneli, Turkey), as well as their hunting status, status of hunting, wildlife awareness and human – wildlife conflicts were investigated between the years of 2015 - 2016.

The aim of the study is to support conservation activities of wildlife population in the study area. For this purpose, wildlife potential, hunting tourism potential and ecological problems are determined based on presence / absence data of wildlife components in the study area.

The study is mainly based on the survey - interview applications in the area. Surveys were applied on 33 farmer or rancher of total 50 legal hunters that know the region well. Interviews were applied on totally 13 people which one of them was a nature guide and rest of them hunters. Also findings of the direct observations or searched tracks and signs were recorded.

As a consequence, it was determined that wildlife populations, hunting potential and hunting tourism improvable on the condition to perform required precautions. Also some ecological solutions have been suggested to human – wildlife conflicts of the farmers and ranchers, districtal-wide.

Keywords: Wildlife, hunting, hunting tourism, human – wildlife conflict, birds, mammals, fauna, Osmaneli, Bilecik, Turkey

2016, 94 pages

TEŞEKKÜR

Bu çalıőmaya beni yönlendiren, her aşamasında büyük ilgi ve yardımlarını gördüğüm danıőmanlarım Prof. Dr. İdris Oğurlu ile Yrd. Doç. Dr. Yasin nal'a ve tez savunmasındaki jüri üyelerine teőekkürlerimi sunarım.

Saha çalıőmalarımız boyunca desteklerini esirgemeyen başta Osmaneli Belediye Baőkanı Mnr şahin Bey'e, belediye çalıőanlarından Remzi ner, Süleyman akar, Abdullah Tetik başta olmak üzere tüm Osmaneli Belediyesi çalıőanlarına, anket ve mülakat çalışmalarına katılan Osmaneli Merkez Avcılar Kulübü baőkanı Mustafa ktem ve tüm üyelerine teşekkür ederim.

Ayrıca saha çalışmaları sırasında verdiği fotoğraflar için Uzman Süleyman Uysal'a ve Yük. Orm. Müh. Tuğba Marangoz Topal'a, teőhislerde ve saha çalışmalarında yardımcı olan Yük. Orm. Müh. Emrah Tagi Ertuğrul'a ve tüm Süleyman Demirel Üniversitesi, Orman Fakültesi, Yaban Hayatı Ekolojisi ve Yönetimi Bölümü oğretim üyelerine teşekkür ederim.

Son olarak çalıőmalarım sırasında bana göstermiő olduğu anlayıőtan ötürü değerli aileme ve İstanbul Ticaret niversitesi'ndeki çalışma arkadaőlarım, hocalarım ve idarecilerime teşekkür ederim.

Ömer Taha SÖZGEN
ISPARTA, 2016

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 3.1. Osmaneli' nin konumu.....	11
Şekil 3.2. Çalışma alanında yapılan keşif gezisi noktaları.....	15
Şekil 3.3. Dereyörük köyü kuş gözlem çalışması.....	18
Şekil 4.1. Yörede bilinen yaban hayvanları.....	20
Şekil 4.2. Av-Avcılık mevzuatı hakkındaki yöredeki bilgi düzeyi.....	22
Şekil 4.3. Yörede yaban hayatı açısından olumsuz bir durumla karşılaşıldığında haber verilen kurumlar.....	23
Şekil 4.4. Bölgede yaban hayatının korunması ve avcılığın denetlenmesinde en güvenilen kuruluşlar.....	23
Şekil 4.5. Bölgedeki yaban hayatının yok olmasına yol açan unsurlar ve bunların sebepleri.....	24
Şekil 4.6. Köylülerin yaban hayvanları hakkındaki görüşleri.....	26
Şekil 4.7. Yörede yaban hayatı kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi için alınması gereken önlemler.....	27
Şekil 4.8. Yaban hayatı kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi çalışmalarına halkın desteği ve aktif katılım oranı.....	28
Şekil 4.9. Avcıların ava fotoğraf makinası – kamera götürme oranı.....	29
Şekil 4.10. Avcının av konusundaki tatmini.....	29
Şekil 4.11. Gelecekte avlanmak istenen türler.....	30
Şekil 4.12. Avcılıkla ilgili yasal düzenlemelere genel bakış.....	31
Şekil 4.13. Av ve yaban hayatı konusunda yayım-tanıtım ve eğitim çalışması yapılıyor mu.....	31
Şekil 4.14. İlçedeki avcılık merakı düzeyi.....	32
Şekil 4.15. Avcıların avlanma sebepleri.....	33
Şekil 4.16. Avcının av hakkındaki bilgi düzeyi.....	33
Şekil 4.17. Usulsüz bir avlanma ile karşılaşınca yapılan davranış.....	34
Şekil 4.18. Avcıyı denetlemesi tercih edilen kurumlar.....	34
Şekil 4.19. Yöredeki yaban hayatı – insan ihtilafı şiddeti.....	35
Şekil 4.20. Yaban hayvanı saldırısına maruz kalma oranı.....	35
Şekil 4.21. Yaban hayatı – insan ihtilafı, tarafların yaşam alanı işgalinden mi kaynaklanıyor.....	36
Şekil 4.22. Mahsule zarar yapan yaban hayvanlarına karşı alınan önlemler.....	37
Şekil 4.23. Vatandaşın, yaban hayvanı olmaması halinde arazisinin nasıl etkileneceği hakkındaki görüşü.....	37
Şekil 4.24. Vatandaşın, tarımda kullanılan ziraat ilaçlarının yaban hayvanlarına etkisi hakkındaki görüşü.....	38
Şekil 4.25. Osmaneli ekin tarlasında yaban domuzu zararı.....	38
Şekil 4.26. Osmaneli'ndeki hayvancılık şekilleri.....	39
Şekil 4.27. Hangi cins hayvanlara bakılıyor.....	40
Şekil 4.28. Yaban hayvanları hayvancılık faaliyetlerine zarar veriyor mu.....	40
Şekil 4.29. Arıcılıkla uğraşanlar yaban hayvanlarından nasıl etkileniyor.....	42
Şekil 4.30. Günören Köyü, ipekböcekçiliği yapan aile ile görüşme.....	43
Şekil 4.31. İnce kertenkele - <i>Ablepharus kitaibellii</i>	44
Şekil 4.32. Gri balıkçıl - <i>Ardea cinerea</i>	50
Şekil 4.33. a. - b. Kızıl şahin – <i>Buteo rufinus</i>	50
Şekil 4.34. Akkuyruksallayan - <i>Motacilla alba</i>	50

Şekil 4.35. Karatavuk - <i>Turdus merula</i>	51
Şekil 4.36. Kara kızılkuşuk - <i>Phoenicurus ochruros</i> (Dişi Birey)	51
Şekil 4.37. Kara kızılkuşuk - <i>Phoenicurus ochruros</i> (Erkek Birey)	52
Şekil 4.38. Sarıasma - <i>Oriolus oriolus</i>	52
Şekil 4.39. Söğüt serçesi - <i>Passer hispaniolensis</i>	53
Şekil 4.40. Kirpi leşi - <i>Erinaceus concolor</i> <carcass>.....	55
Şekil 4.41. Tilki dışkısı – <i>Vulpes vulpes</i> <feces>	56
Şekil 4.42. Çakal dışkısı - <i>Canis aureus</i> <feces>	56
Şekil 4.43. Ayı dışkısı - <i>Ursus arctos</i> <feces>	57
Şekil 4.44. Ayı dışkısı - <i>Ursus arctos</i> <feces>	57
Şekil 4.45. Kaya sansarı dışkısı - <i>Martes foina</i> <feces>	58
Şekil 4.46. Kaya sansarı dışkısı - <i>Martes foina</i> <feces>	58
Şekil 4.47. Porsuk dışkısı – <i>Meles meles</i> <feces>	59
Şekil 4.48. Yavru yaban domuzu dışkısı - <i>Sus scrofa</i> <feces>	59
Şekil 4.49. Yaban domuzu ayak izi - <i>Sus scrofa</i> <track>	60
Şekil 4.50. Karaca dışkısı - <i>Capreolus capreolus</i> <feces>	60
Şekil 4.51. Yaban kedisi ayak izi - <i>Felis silvestris</i> <track>	61

ÇİZELGELER DİZİNİ

	Sayfa
Çizelge 4.1. Osmaneli'nde tespit edilen sürüngen (reptilia) türleri	44
Çizelge 4.2. Osmaneli'nde tespit edilen kuş (aves) türleri	45
Çizelge 4.3. Osmaneli'nde tespit edilen memeli (mammalia) türleri	54

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

cm:	Santimetre
DKMP:	Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü
EN:	Türün nesli tehlikede
EOL:	Encyclopedia Of Life
IUCN:	International Union For Conservation Of Nature And Natural Resources
ITIS:	Integrated Taxonomic Information System
KAK:	Kara Avcılığı Kanunu
LC:	Türün nesli “asgari endişe” düzeyinde
m:	Metre
mm:	Milimetre
MAK:	Merkez Av Komisyonu
NT:	Türün nesli neredeyse tehdit altında
OGM:	Orman Genel Müdürlüğü
OSB:	Organize sanayi bölgesi
TÜİK:	Türkiye İstatistik Kurumu
VU:	Türün nesli “hassas” düzeyde

TEZ METNİNDE ADI GEÇEN BİTKİLERİN LATİNCE ADLARI

Adi Ceviz : *Juglans regia*
Adi Fındık: *Corylus aelliana*
Alıç : *Crataegus* sp.
Ardıç : *Juniperus* sp.
Böğürtlen: *Rubus fruticosus*
Çınar : *Platanus orientalis*
Gök nar : *Abies nortmandiana*
Huş : *Betula* sp.
Karaçam : *Pinus nigra*
Kayın : *Fagus* sp.
Kekik : *Thymus* sp.
Kermes meşesi : *Quercus coccifera*
Kestane : *Castanea* sp.
Kızılçam : *Pinus brutia*
Kocayemiş : *Arbutus unedo*
Menengiç : *Pistacia terebinthus*
Meşe : *Quercus* sp.
Sarıçam : *Pinus silvestris*

TEZ METNİNDE ADI GEÇEN HAYVANLARIN LATİNCE ADLARI

Ağaç serçesi : *Passer montanus*
Ak kuyruksallayan: *Motacilla alba*
Ak mukallit : *Hippolais pallida*
Akkarınli eabil: *Tachymarptis melba*
Akşamcı yarasa: *Nyctalus noctula*
Alakarga : *Garrulus glandarius*
Anadolu sıvacısı: *Sitta krueperi*
Ayı: *Ursus arctos*
Benekli sinekkapan: *Muscicapa striata*
Boz ötleğen : *Sylvia borin*
Bülbül: *Luscinia megarhynchos*
Büyük baştankara: *Parus major*
Çakal : *Canis aureus*
Duvar kertenkelesi: *Podarcis muralis*
Eabil: *Apus apus*
Ev Kırlangıcı: *Delichon urbica*
Fare: *Rodentia* sp.
Gökçe güvercin : *Columba oenas*
Gri Balıkçıl: *Ardea cinerea*
İnce kertenkele: *Ablepharus kitaibellii*
İspinoz : *Fringilla coelebs*
Kara kızılkuşuk: *Phoenicurus ochruros*
Karaca : *Capreolus capreolus*
Karakulak: *Caracal caracal*
Karatavuk : *Turdus merula*
Kaya güvercini : *Columba livia*
Kaya sansarı : *Martes foina*
Kaz: *Anser anser*
Keklik: *Alectoris chukar*
Kerkenez: *Falco tinnunculus*
Kır Kırlangıcı: *Hirundo rustica*
Kızıl Şahin: *Buteo rufinus*
Kızılgeyik: *Cervus elaphus*
Kirpi : *Erinaceus concolor*
Kocabaş : *Coccothraustes coccothraustes*
Kumru : *Streptopelia decaocta*
Kurt: *Canis lupus*
Kuyrukkakan: *Oenanthe oenanthe*
Küçük akbaba: *Neophron percnopterus*
Leş kargası : *Corvus corone* (syn. *Corvus cornix*)
Mavi baştankara: *Parus caeruleus*
Porsuk : *Meles meles*
Saka : *Carduelis carduelis*
Saksağan: *Pica pica*
Sarıasma: *Oriolus oriolus*
Serçe : *Passer domesticus*
Sırtlan: *Hyaena hyaena*

Sincap : *Sciurus anomalus*
Söğüt Serçesi : *Passer hispaniolensis*
Tahtalı : *Columba palumbus*
Tepeli toygar : *Galerida cristata*
Tilki : *Vulpes vulpes*
Vaşak: *Lynx lynx*
Yaban domuzu : *Sus scrofa*
Yaban Kedisi : *Felis silvestris*
Yabani tavşan : *Lepus europaeus*
Yaygın tosbağa: *Testudo graeca*

1. GİRİŞ

Türkiye, sahip olduğu biyolojik zenginlikler dolayısıyla taraf olduğu uluslararası sözleşmeler gereğince, yaban hayatının barındığı alanları koruyup, çok daha iyi bir duruma getirmek ve geliştirmeyi taahhüt etmiş bulunmaktadır.

Ülkemizin pek çok yerinde olduğu gibi, Bilecik - Osmaneli yöresinde de yaban hayvanlarından; nesilleri tehlike altında olan, gen kaynağı değerini muhafaza bakımından korunması gereken türler ve fauna açısından biyolojik çeşitliliği yüksek alanlar (Bern Sözleşmesi, 1992) bulunması mümkündür.

Bir yörenin doğal alanları ve yaban hayatını oluşturan unsurlardan yararlanmak, bunların bilinmesine, korunmasına ve düzenlenmesine bağlıdır. Bu da yaban hayatı alanlarında yapılacak çok yönlü entansif araştırmaları gerektirir (Çanakçıoğlu 1996).

Yaban hayvanlarının mevcut durumu hakkında bilgi sahibi olabilmek için, her şeyden önce bir yörede hangi türlerin yaşadığını ve bunların varlığını sağlıklı bir şekilde sürdürüp sürdüremediğinin araştırılması gerekir (Oğurlu, 1995; Çanakçıoğlu ve Mol, 1996). Yine bunun için tespit edilen bu türlerin ekolojik ve biyolojik isteklerinin araştırılması gerekmektedir (Gündoğdu, 2001).

Bu tez çalışmasında, Osmaneli yöresinde yayılış gösteren yaban hayatı türlerinin araştırılması ve böylece yaban hayatı kaynağının korunması, geliştirilmesi ve katılımcı bir yaklaşımla yönetimine yardımcı olacak bir altlık oluşturulması amaçlanmıştır.

Bu çalışmayla Osmaneli yöresinin faunasına dair güncel veriler elde edilerek, ileri tarihlerde saha üzerinde yapılması planlanan çalışmalara kaynak olmasının yanında, alana yapılacak müdahalelerin, güncel verilere dayanılmak suretiyle daha sağlıklı yürütülmesine hizmet etmesi amaçlanmıştır.

Bu çalışmanın amacı, Bilecik ilinin çalışma alanı olarak seçilen ilçesi Osmaneli'nin kuş ve memeli türleri başta olmak üzere yaban hayatı unsurları

hakkında varlık/yoklukları bazında ekolojik bilgi üretmek, böylece yörenin mevcut popülasyonların korunmasına yardımcı olmak, yabani hayvan türlerine ait veri kaydetmek ve bunları değerlendirerek alanın yabani kuş ve memeli türlerini ortaya çıkarmaktır. Bu yapılırken yerel halkın yaban hayatı farkındalığı ve yaban hayatına bakışları ortaya koyulmuş, yaban hayatı-insan ihtilafına eğilerek bu konuda öneriler getirilmiştir.

Bu çalışmada temel amaç, çalışma sahasını Osmaneli İlçesi'nde de yaban hayatının sürdürülebilirliğinin sağlanması hedefinden hareketle; yörede mevcut yabani türlerin araştırılması, buna yönelik etüt çalışmalarının yapılmasıdır. Bu esas çerçevesinde tez çalışmasının amaçları:

1. Sahanın memeli ve kuş faunasını ortaya çıkarmak,
2. Özellikle otçul ve küçük memeli türler ile kuş türlerini etkileyen mortalite (av baskısı, predatör vb.) faktörlerinin tespiti ve bu faktörlere karşı popülasyonları korumak için neler yapılması gerektiğini belirlemek,
3. Çalışma alanında yaban hayvanları ile yakın ilişki içerisinde olan avcı, çiftçi, fidancı, arıcı gibi kesimler ile yaban hayatı arasındaki ilişkilerde yaşanan problemleri, bu problemlerin nedenleri, etkileri ve sonuçlarını araştırmaya yönelik olarak yerel halkla görüşmeler yapmakla bu konudaki fikirlerini almak, yaban hayvanlarına olan bakış açılarını olumlu yönde değiştirebilmenin yollarını belirlemek,
4. Yaşanan sorunların gün yüzüne çıkarılması, uygulanabilecek yeni yöntemler, insanlara aktarılabilecek eğitim konuları vb. ile yeni bir bakış açısı kazandırmaktır.

Bilecik Valiliği'ne bağlı Bilecik Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü' nün hazırladığı "Bilecik 2004 Yılı İl Çevre Durum Raporu" na göre; Bilecik ili genelinde nesli tehlike altında olan ve olması muhtemel olan evcil ve yabani hayvanlar bulunmamaktadır.

4915 sayılı Kara Avcılığı Kanununa uygun olarak avlanıp avlanılmadığı ile ilgili Bilecik il ve ilçelerinde denetimler yapılmakta olup usulsüz ve kaçak avcılık yapan 9 kişiye 2004 yılında 4626TL idari para cezası, 3625TL tazminat olmak üzere toplam 8251 TL para cezası verilmiştir.

Bilecik ilinde Yaban Hayatı Koruma Sahası bulunmamaktadır. Bilecik ili, Bozüyük ilçesinde 2001 yılında 12050 hektarlık alanda doğaya salınan toplam 300 adet sülün ve adedi belli olmayan keklik ile Merkez ilçede Abbas köy-Küplü, İstasyon Mahallesi, Karatepe mevkiinde toplam 6900 hektarlık alana salınan 290 adet kınalı kekliğin (*Alectoris chukar*) yerleştirildiği 2 adet yaban hayvanı yerleştirme sahası bulunmaktadır.

Kara avcılığı özellikle Merkez, Pazaryeri, Gölpazarı ve Bozüyük ilçelerinde yaygındır. İlde yaban hayvanlarının arasında en önemlileri; yaban domuzu (*Sus scrofa*), ayı (*Ursus arctos*), kurt (*Canis lupus*), keklik (*Alectoris chukar*), tavşan (*Lepus europaeus*), bildircin (*Coturnix coturnix*) ve üveyiktir (*Streptopelia turtur*). Kütahya sınırları yakınlarında geyik (*Cervus elaphus*) ve karaca (*Capreolus capreolus*) bulunmaktadır. Av mevsiminin açılışı göçmen kuşlardan bildircin (*Coturnix coturnix*) ve üveyik (*Streptopelia turtur*) avı ile başlar. Dağlık, kayalık ve çalılık arazilerde özellikle Söğüt ilçesi'nde bulunan Sakarya Vadisi'nde keklik (*Alectoris chukar*) avı yapılmaktadır. Ayrıca ilin her tarafında tavşan (*Lepus europaeus*) bulunmakta, havaların soğumasıyla birlikte ekim ayı civarında çulluk (*Scolopax rusticola*) avı başlamaktadır. Kışın tahtalı (*Columba palumbus*) avı da yaygın olarak yapılmakta olup, ormanlık alanlarda çok miktarda yaban domuzu (*Sus scrofa*), kurt (*Canis lupus*), çakal (*Canis aureus*) ve tilki (*Vulpes vulpes*) avı yapılmaktadır. Merkez Abbaslık, Kapaklı, Kurtköy, Pazaryeri ilçesi, Bozcaarmut Köyü ormanlarında ayı (*Ursus arctos*) avı yapılmakta olup, Bozüyük ve İlde MAK kararlarına göre bu hayvanların avlanması yasaklanmıştır. Merkez, Abbaslık, Kapaklı, Esem, Kurtköy, Söğüt ilçesi, Dönmez, Gölpazarı ilçesi, Küçüksusuz, Büyüksusuz, Şahinler, Kasımlar, Kurşunlu ve Karaağaç köylerinde yaban domuzu (*Sus scrofa*) avcılığı yapılabilir.

Bilecik tarihinin çok eskilere dayanması ve Osmanlı Devleti'nin kuruluş yeri olması nedeniyle tarihi önemi büyük bir şehirdir. Bunun dışında topraklarının %52'si ormanla kaplı olduğundan avcılık turizmine ve dağ turizmine potansiyel oluşturmaktadır. Ancak turizm gelişmemiştir. Turistik otel, restoran ve eğlence

yerlerinin büyük çoğunluğu Eskişehir-İstanbul karayolu kenarında bulunmaktadır (Bilecik İÇDR, 2004).

Bütün bunlara karşılık Bilecik ilinin çalışma alanı olarak seçtiğimiz ilçesi Osmaneli'nin ise biyoçeşitlilik ya da yaban hayatı açısından ne potansiyele sahip olduğu bilinmemektedir. Dolayısıyla, ne bu potansiyelden yararlanılabilmekte, ne de yörede uygulanacak planların ve yönetim faaliyetinin olumlu veya olumsuz etkileri bilinmemektedir. Bu sebeple, çalışma alanında yapılacak araştırmayla bu konunun belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu tez çalışması, tüm ekolojik verilerden yararlanarak mevcut türlerin doğal yaşam alanları ve nesillerinin devamını güven altında sürdürebilmesi, bunun için öncelikle, hangi alanları kullandıklarının belirlenmesi ihtiyacını kısmen de olsa karşılamaya yöneliktir.

Araştırmanın, türlerin bu yöredeki hem biyolojisi hem de ekolojisine ışık tutma açısından yararlı olacağı düşünülmektedir.

Biyolojik çeşitliliğin önemli bir parçası olan yaban hayvan türlerinin korunabilmesi için, biyolojik ve ekolojik isteklerinin bilinmesi ve bu doğrultuda önlemlerin alınması gereklidir. Bunun için türlerin habitatlarında gözlenmesi ve ekosistemle ilişkilerinin ortaya konulmasına ihtiyaç vardır. Buradan yola çıkılarak Osmaneli yöresinde yayılış gösteren kuş ve memeli türlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Osmaneli yöresinin, çeşitli bitki ve hayvan türlerine ev sahipliği yaptığı gözlenmektedir. Bitki örtüsü, yaban hayatı ve ilginç jeolojik özelliklerinden dolayı yerli ve yabancı turistler tarafından büyük ilgi görmektedir.

Osmaneli ilçesi, son 20 yıla kadar, Marmara Bölgesi'nde, Bursa ve Bilecik'e yakınlığından dolayı, ipekböcekçiliği açısından çok önemli bir merkez olmuştur (Gezer, 2015). Bu çalışma kapsamında Osmaneli'ndeki Yaban Hayatının ipekböcekçiliğine bir etkisi olup olmadığı sorgulanmıştır.

Bu alışma ile kuş ve memeli türleri belirlenerek, Osmaneli yöresinde biyoçeşitliliğin ortaya çıkmasına ve bu çeşitliliği oluşturan kuş ve memeli türlerinin biyotik ve abiyotik olumsuz faktörlere karşı korunmasına katkıda bulunulacaktır. Elde edilecek verilerin ileride yörenin faunası üzerine yapılacak olan çalışmalarda ve bu korunan alanlar için hazırlanacak olan yönetim planlarına zemin oluşturacağı düşünülmektedir.

2. KAYNAK ÖZETLERİ

Gündoğdu (2006) ve Oğurlu (2015)'ya göre coğrafi açıdan büyük kıta levhalarının karşılaşma noktasında yer alan, dolayısıyla da farklı iklim tiplerini ve çok farklı yaşama ortamlarını bünyesinde bulunduran Türkiye, bu çeşitliliğin doğal bir sonucu olarak faunistik açıdan dünyanın önemli alanlarından biridir.

1. evre ve Ormancılık Şurası'nın yayınladığı çalışma belgesi (2005)'ne göre ülkemiz, doğal alanlarının, ormanlarının ve yaban hayatı türlerinin önemli kısmını koruyabilmiş nadir ülkelerden biridir. Zira birçok ülkede, ancak özel önlemlerle ve yapay tekniklerle ayakta durdurulabilen birçok yaban hayvanı türü, bugün topraklarımızda doğal olarak varlığını sürdürmektedir.

nl (2005) alışmasında, ülkemizin sahip olduğu yaban hayatı çeşitliliğiyle Avrupa'nın en zengin ülkesi olduğunu, sahip olduğu bu zenginliğin en önemli halkalarından birinin de 140'a varan çeşitliliğiyle memeli hayvan türü ile sayısı 465'e ulaşan kuş türleri olduğunu, buna karşılık, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de doğal özelliğini koruyan alanların gün geçtikçe azalmakta olduğunu belirtmiştir. Bunun sonucunda yaban hayatı türlerinin barınabileceği, bozulmamış doğal alanlar bulabilmenin güçleştiğini, bu arada, barajlar, göletler gibi suni yapıların yaban hayvanları, özellikle de su kuşları açısından yeni yaşama alanları oluşturduğunu da vurgulamıştır.

Oğurlu (1988), yaban hayatı hakkında işletmeye konu olsun olmasın, bir ekosistemde tabiaten mevcut veya sonradan kendiliğinden gelebilen bitki ve hayvan kommnitelerinden meydana geldiğini, buna göre, tabii yayılış alanlarındaki bütün bitki ve hayvan türlerini, bulunduğu ekosistemin yaban hayatı unsuru kabul etmek gerektiğini belirtmiştir.

Oğurlu (1993) zirai ilaçlar hakkında, yaşama ortamlarının tahrip edilmesi, habitat parçalanması ve kirlenmesinin yaban hayatına zarar veren başlıca faktörler olduğunu vurgulamıştır.

Işık Hafizoğulları (2006) çalışmasında, tarım alanlarında zirai mücadele için kullanılan ilaçların ve verim için kullanılan gübrelerin yarattığı toprak ve su kirliliği tüm canlılar gibi yaban hayvanlarını da olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Ayrıca hayvanların yaşam alanlarının gerek zirai ilaçlarla gerekse fabrika atıkları ile kirlenmesinin bu hayvanların yaşamını ciddi şekilde tehdit ettiğini, günümüzde doğada meydana gelen olumsuz değişmelerin tüm canlıları negatif olarak etkilediğini vurgulamıştır. Kara av hayvanlarının hayatını olumsuz etkileyen faktörleri; 1. Çevre kirliliği (zirai ilaçlar, fabrika atıkları, vs.) 2. Yasak avlanma 3. Aşırı avlanma 4. Doğal afetler (Deprem, Yangın, vs.) 5. Kuş gribi (Avien Influenza) şeklinde sıralamaktadır.

Avcı vd. (2005) çalışmalarında, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de i) hızlı nüfus artışı ve şehirleşme; ii) toprağın, havanın ve suyun kirlenmesi; iii) arazi parçalanması iv) doğal kaynaklarının aşırı kullanımı gibi çevre sorunlarının sonucu; doğal niteliğini koruyan alanlar gün geçtikçe azalmakta olduğunu belirtmiş, bunun sonucu olarak, yaban hayvanlarının habitatları daralmakta ve barınmaya elverişli yaşam alanları bulması güçleşmekte olduğunu, bu yüzden, birçok hayvan türünün neslinin yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kaldığını ifade etmiştir.

Oğurlu (1997)'a göre ülkemizde yaban hayatı üzerine envanter, yoğunluk, popülasyon dağılımları, türlerin habitat tercihleri, türlerin ekolojileri üzerine çeşitli çalışmalar yapılmış ve yapılmaktadır. Hemen her bölge ve yöremiz için arazi kullanım şartlarının, yaban hayatı için uygun durumdaki yaşama ortamlarını daraltabilecek etkileri üzerinde durulmalıdır.

Oğurlu (2001; 2003) çalışmalarında ülkemizde birçok memeli, kuş, balık ve sürüngen türüne ev sahipliği yapan doğal alanların biyoçeşitliliği koruma fonksiyonları yanında, turizm, rekreasyon, av üretimi, balıkçılık, saz üretimi, otlatma gibi faaliyetler ve kullanımlar dolayısıyla toplum refahına hizmet etme (sosyoekonomik) potansiyelleri olduğunu bildirmiştir. Doğal çevre içinde hareket eden yaban hayvanları, bu çevreyi oluşturan biyotik ve abiyotik tüm unsurların çeşitliliğiyle varlıklarını sürdürebilmekte olduğunu ifade etmiştir.

Demirayak (2002), Uluslararası Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesinin 2.maddesi biyolojik çeşitliliğin sürdürülebilir kullanımını, “biyolojik çeşitlilik unsurlarının, uzun dönemde biyolojik çeşitliliğin azalmasına yol açmayacak şekilde ve oranda kullanımı ve böylece biyolojik çeşitliliğin bugünkü ve gelecekteki nesillerin ihtiyaçlarını ve özelemlerini karşılama potansiyelini muhafaza etmesi anlamındadır” ifadesiyle tanımlamaktadır. Bu bağlamda ele alarak, biyolojik çeşitliliğin sürdürülebilir kullanımını, bir yandan bugünkü kuşakların gereksinimlerini karşılarken bölgeler arasındaki eşitliğin gözetilmesini, diğer yandan da gelecek kuşakların haklarının güvence altına alınmış olmasını içermekte olduğunu belirtmiş, sürdürülebilir kalkınma için biyolojik çeşitliliğin sürdürülebilmesi, azalmaması gerektiğini vurgulamıştır.

Çanakçıoğlu (1996)'na göre bir yörenin doğal alanları ve yaban hayatını oluşturan unsurlardan yararlanmak, bunların bilinmesine, korunmasına ve düzenlenmesine bağlıdır. Bu da yaban hayatı alanlarında yapılacak çok yönlü entansif araştırmaları gerektirir.

Alkan ve Eker (2005), Alkan vd. (2005), Muallaoğlu (1993), Türker vd. (2002) çalışmalarında ülkemiz kırsal kesimlerinde yaşayan nüfus küçümsenmeyecek kadar fazla olduğunu, bu toplumu oluşturan bireylerin doğa ile sıkı bir bağ halinde yaşadığını, geçmişlerinden gelen bu sıkı ilişkinin sonucu olarak doğa ve yöre insanı birbiri ile yoğun bir etkileşim halinde olup değişim süreçlerini birlikte yaşadıklarını, doğal alanların etkilenmesinde ve değişmesinde önemli bir yere sahip olan yerel halkın, doğal alanların sürdürülebilirlik aşamasında vazgeçilmeyecek bir rol üstlendiğini, bu sebeple doğal kaynak değerlerinin ve bu arada yaban hayatının yerel halk nezdindeki değerini ve yine halkın bu konudaki farkındalığının ölçülmesini gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu arada sahadaki diğer kaynak değerlerinin ve ayrıca yöre halkının geleceğe yönelik talepleri ile sahada cereyan eden kullanımları konusunun araştırılmasına da ihtiyaç duyulabildiğini belirtmişlerdir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın, Bilecik il çevre durum raporu (2004)'na göre Bilecik ili yaban hayvanları açısından oldukça zengin bölgededir. İlin ormanlık, dağlık ve kayalık alanlarında tavşan (*Lepus europaeus*), keklik (*Alectoris*

chukar), çulluk (*Scolopax rusticola*), kurt (*Canis lupus*), tilki (*Vulpes vulpes*), ayı (*Ursus arctos*), sansar (*Martes foina*), yaban keçisi (*Capra aegagrus*), yaban domuzu (*Sus scrofa*), bildircin (*Coturnix coturnix*), üveyik (*Streptopelia turtur*), geyik (*Cervus elaphus*), karaca (*Capreolus capreolus*) v.b. türleri mevcuttur. Yörede kürklü hayvan olarak tavşan (*Lepus europaeus*), kurt (*Canis lupus*), tilki (*Vulpes vulpes*), ayı (*Ursus arctos*), sansar (*Martes foina*), çakal (*Canis aureus*) v.b. bulunmaktadır.

Bilecik ili Osmaneli ilçesi sahip olduğu farklı habitat tipleri ve zenginliği ile fauna açısından oldukça zengin bir kapasiteye sahip olduğu görülmektedir. Oğurlu (2015) "Osmaneli'nin Biyolojik Çeşitliliği" adlı çalışmasında, çalışma alanındaki gözlemlerinde Kurbağalar (Amphibia) takımına mensup 4 familya ve 6 tür; Sürüngenler (Reptilia) takımına mensup 5 familya ve 12 tür; Kuşlar (Aves) takımına mensup 25 familya ve 56 tür; Memeliler (Mammalia) sınıfına mensup 13 familya ve 27 tür tespit etmiş olup, bu türlerden *Testudo graeca* ve *Aquila clanga* VU (Hassas), *Falco vespertinus* NT (Tehlike Sınırı) ve *Neophron percnopterus* EN (Tehlike Altında) olduğunu belirtmiştir.

Ayrıca Ünal (2015), "Osmaneli Sürüngen, Kuş ve Memeli Faunası" adlı çalışmasında, Osmaneli ilçesinde uygulanabilecek doğa turizmi çeşitleri olduğunu bildirmiş, Dereyörük, Belenalan, Orhaniye ve Düzmeşe mevkileri arası doğa yürüyüşleri, fotosafari ve kuş gözlemleri için uygun bir habitat yapısı sunduğunu, bu fotosafari sırasında kızılgeyik, tilki, çakal, ayı gibi memeli türleri görme ve fotoğrafıma şansı bulunduğunu, Çerkeşli-Ağlan-Adliye köylerinde doğanın izlenebileceği ve fotoğraflanabileceği yüksek ve açıklık alanlar yer aldığını, Tekke Tepe ve Oğulpaşa yaylasının, göz alabildiğince yeşil ve açıklık bir habitat yapısına sahip olduğu için dağcılar ve doğa gözlemcileri için çadır kampçılığı ve kuş gözlemciliği için uygun bir habitat yapısı ihtiva ettiğini, Dereyörük köyü civarında yer alan ve Göksu nehri kenarında bulunan lokalitelerin piknik amaçlı çadır kamp alanı olarak kullanmaya uygun alanlar içerdiğini belirtmiştir. İlçe genelinde tespit ettiği türlerin detaylı listesini vermiştir.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu bölümde çalışma alanına dair veriler ve çalışmada kullanılan teknik malzemeler ile çalışmanın yöntemi hakkındaki bilgiler, konularına göre başlıklara ayrılarak verilmiştir.

3.1. Materyal

3.1.1. Çalışma alanının tanıtımı

Çalışma alanı olarak seçilen Bilecik İlinin Osmaneli İlçesi, Sakarya Nehri'nin güney kıyısında kurulmuştur. Doğal ve kültürel potansiyelleri bakımından çeşitlilik gösteren bir yapıya sahiptir.

27 adet köyü bulunan Osmaneli çevresini kuşatan zengin bir tabiat ve çeşitlilik gözlenmektedir. Etrafı 500 ile 900 metre arasında değişen yüksekliklere sahip tepeler ve dağ sıraları ile çevrilidir. İlçe merkezinin rakımı 150 metredir.

Osmaneli güncel nüfus verilerine göre nüfus, köyler dahil, 21.106 kişi ve yıllık nüfus artışı %8,2'dir (TÜİK, 2015). Ayrıca 2016 yılı içerisinde 130 öğrenci daha adresini Osmaneli'ne taşımıştır. ¹

Çalışma alanı genelinde kentsel nüfusun oranı %68,3; köy nüfusunun oranı ise %31,7 civarındadır.

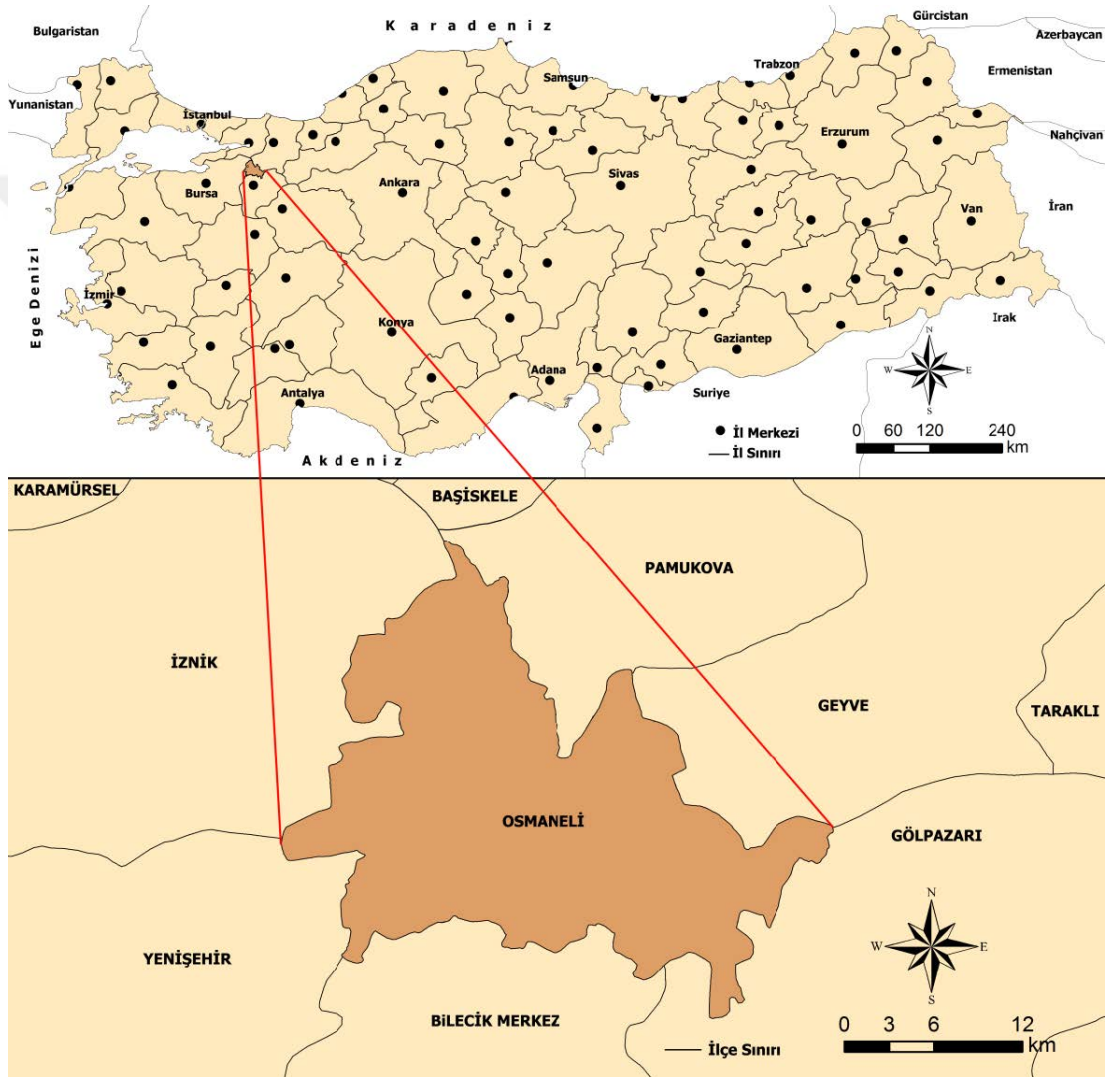
Toplam 5383 kayıtlı çalışanın bulunduğu Osmaneli ilçesinde iş kollarına bağlı çalışan sayıları şu şekildedir: Çiftçilik 1.307, Hayvancılık toplam 1.231 (Büyükbaş 978, Küçükbaş 150, Kanatlı 23 ve Arıcılık 80), Esnaf ve kobi toplam çalışan 760, Sanayi çalışanı 1.435, Memur 650.²

¹ Osmaneli Belediyesi, Halkla ilişkiler Müdürü Remzi Öner ile kişisel görüşme - 05.05.2016

² Osmaneli Belediyesi, Proje sorumlusu Abdullah Tetik ve Süleyman Çakar ile kişisel görüşme – 24.02.2016

3.1.1.1. Coğrafi konum

Osmaneli ilçesi, Marmara Bölgesi'nin Güney Marmara Bölümü'nde Bilecik ili sınırları içinde yer almaktadır. İlçe, Bilecik il merkezine yaklaşık 34 km uzaklıkta olup Kuzeyde İznik (Bursa) ve Pamukova (Sakarya), doğuda Geyve (Sakarya) ve Gölpazarı (Bilecik), güneyde Bilecik Merkez, batıda Yenişehir (Bursa) ve İznik (Bursa) ilçeleri ile komşudur (Şekil 3.1.).

Şekil 3.1. Osmaneli' nin konumu (Başkaya, 2012)

Yüzölçümü, 27 köy ile birlikte, yaklaşık 526 km²'dir. Osmaneli ilçe merkezi, ulaşım ağı olarak Eskişehir-İstanbul arasındaki önemli karayolu ve demiryolu üzerinde bulunmaktadır (Tağıl, 2015).

3.1.1.2. İklim

Sakarya nehrinin bölgeye getirdiği yeşil görünüm ve zirai verimlilik yanında, iklim de bunlarla uyuşan bir özellik göstermekte ve elverişli şartlar sağlamaktadır. Bölgenin yazları sıcak, kışları ılık denebilecek bir ısı eşliğinde, yağışların ilkbahar, sonbahar ve kış aylarında ve yağmur şeklinde olduğu, kar yağışının hemen hemen olmadığı söylenebilir.

Bilecik Meteoroloji İstasyonu 1960-2012 yılları arası meteorolojik verilerine göre; yıllık ortalama sıcaklık 16,9°C, yıllık ortalama yağış 507,8mm. ve ortalama rüzgâr hızı yıllık 2,5 m/sn, hâkim rüzgâr yönünün batı- kuzeybatı (WNW) yönünde olduğu tespit edilmiştir (AKYA, 2014).

Veriler incelendiğinde çalışma alanının ılıman bir iklime sahip olduğunu söylenebilmektedir.

3.1.1.3. Jeolojik yapı ve toprak

Osmaneli ilçesi ve çevresini oluşturan topoğrafya genel olarak Sakarya Nehri ve kolları tarafından yarılmış, parçalı plato yüzeyleri ile bu sahalar arasında bulunan çöküntü (depresyon) alanları ve vadi tabanlarından oluşmaktadır. İlçe genel olarak güneyden gelen Sakarya Nehri ve kollarının havzası içerisindedir.

Osmaneli'nin kuzeyinde Samanlı Dağları bulunmakta olup, bu dağlık alan ilçe ve çevresinin en yüksek kesimlerini teşkil eder. İlçe, kuzeyden Samanlı Dağları'nın güney kesimlerinde olan Pilav Tepe (1280 m), Karakaya Tepe (1222 m) ve Büyükgedik Tepe (1118 m) gibi yükseltilerle sınırlanmaktadır. İlçe sınırları içinde ise yüksekliği en fazla olan tepelik alanı Doruk Tepe (978 m) oluşturur. İlçede yüksekliği en düşük olan saha Sakarya Nehri vadi tabanı olup, ortalama 100 m kadardır. En yüksek alanlarla kıyaslandığında ilçe sınırları içinde yükselti farkının yaklaşık 900 m olduğu ortaya çıkmaktadır (Başkaya, 2012).

Osmaneli'nin etrafını derin vadilerle çevreleyen bu dağları, belirgin bir yükseklikten (700 m) sonra dikkate değer biçimde şekillenmiş dalgalı düzlükler ve yaylalar meydana getirir (Oğurlu ve Topay, 2015).

Osmaneli ve yakın çevresinde volkanik, tortul ve metamorfik seriler oluşturan farklı yaş, köken ve dirençte kayalar bulunmaktadır. Paleozoik yaşlı kayalardan Kuaterner yaşlı kayalara kadar değişik yapısal özellikteki kayalara rastlamak mümkündür. İlçe ve yakın çevresinde şist ve mermerler (Paleozoik); fliş depoları (Kretase) ile alüvyonlardan (Kuaterner) oluşan jeolojik formasyonların bulunduğu alanlar Pliosen aşınım yüzeyidir (Tağıl, 2015).

Sakarya nehrinin kuzey kıyısında kalan toprakları ziraat arazisi olarak kullanılmaktadır (Oğurlu ve Topay, 2015).

İlçede VII. sınıf arazilerin hakim olduğu görülmektedir. Bu kabiliyet sınıfındaki araziler daha çok ormanlık ve bozuk kuru alanların yer aldığı bölgelere rastlamaktadır. Tarıma elverişli olan I., II. ve III. Sınıf araziler ise daha çok akarsu kenarlarında ve yüksek düzlüklerde yer almaktadır. Orman örtüsü ve tarım arazileri ilçede hakim arazi örtüsüdür. Orman ve bozuk kuru alanları, arazi örtüsünün %61'ini teşkil etmektedir. Tarım arazileri ise % 34'lük bir orana sahiptir (Aksu, 2015).

3.1.1.4. Bitki örtüsü

Bitki örtüsü açısından ele alındığında Osmaneli İlçesi'nin orman alanlarının yoğunluklu olarak yer aldığı bir yerleşim olarak, Bilecik İli genelinde ön plana çıktığı görülmektedir. Osmaneli ilçesinde, kızılçam (*Pinus brutia*), meşe (*Quercus sp.*), kayın (*Fagus sp.*), kestane (*Castanea sp.*), huş (*Betula sp.*) ağırlıklı orman örtüsü bulunmaktadır (Oğurlu ve Topay, 2015).

Osmaneli ilçesi, Davis grid şebekesine göre A2 ve A3 karelerinde yer almaktadır. 84 familyaya ait 654 adet bitki taksonu tespit edilmiştir. Tespit edilen bu taksonların yaklaşık 75 tanesi endemiktir.

Kızılçam (*Pinus brutia*), Karaçam (*Pinus nigra*), Sarıçam (*Pinus silvestris*), Göknar (*Abies nortmandiana*), Kayın (*Fagus orientalis*), Adi Ceviz (*Juglans regia*), Adi Fındık (*Corylus aelliana*), Kermes meşesi (*Qercus coccifera*), Ardıç (*Juniperus sp.*), Kocayemiş (*Arbutus unedo*), Menengiç (*Pistacia terebinthus*), Böğürtlen (*Rubus fruticosus*), Alıç (*Crataegus sp.*), Kekik (*Thymus sp.*) gibi taksonlar en bilinen ve dikkat çeken flora unsurlarıdır. Bitki taksonları açısından incelediğinde yörenin çok farklı yetişme ortamlarına sahip olduğu görülmektedir. Hem kurak ve hem de nemli yetişme ortamı elemanlarının sahada görülmesi mümkündür (Süel, 2015).

3.1.2. Kullanılan teknik malzeme

Çalışmada, Google Earth uydu görüntüleri, anket formları, yaban hayvanlarının dış görünüşü ve izinden tespiti için kılavuz kitaplar (Kızıroğlu, İ., 1989; Green, I., Moorhouse, N., 1995; Kirwan, G. M. Et al, 1998; Elbroch, M. 2003; Hayman, P., Hume, R., 2005; Porter, R. F., Schiermacker-Hansen P. 2009), Sony marka ses kayıt cihazları, Konus marka 8x40 dürbün, kamera, fotoğraf makinası, Dazer II köpek kovucu cihaz, pusula ve Garmin Etrex 20 marka el tipi GPS' ten yararlanılmıştır.

3.2. Yöntem

İlk iş olarak, çalışılması düşünülen sahanın yaban hayatı unsurlarından hangilerinin hedef alınacağı belirlenmiştir. Bu ise bir ön etüdü gerektirmiştir. Literatür taramaları sonucunda kararlaştırılan tekniklere uygun olarak ve elde edilen haritalardan yararlanılarak arazi çalışması planlanmıştır. İlk olarak arazide ön etüt yapılmıştır.

Araştırma dört aşamada gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada mevcut literatürün incelenmesi ve sahada istikşaf gezileri (ön etüt); ikinci aşamada anket, röportajlar ve mülakatlar; üçüncü aşamada yaban hayvanı gözlemleri ve son aşamada ise, elde edilmiş olan tüm verilerin tartışılması ve yorumlanması ile çözümlenerek çalışma sonuçlandırılmıştır.

3.2.1. Ön etüt

Çalışmanın bu ilk aşamasında, araştırma sahası hakkında literatür taraması, istikşaf gezileri yapılması, yöre halkı ve yaban hayatının geçmişten bugüne kadar etkileşimine yönelik araştırmalar yapılması ve elde edilen verilerin değerlendirilmesi vardır (Şekil 3.2).

Şekil 3.2. Çalışma alanında yapılan keşif gezisi noktaları (Google Earth, 2015)

Araştırma sahası ve mevcut fauna ve florası hakkında literatür taraması yapılması, elde edilen verilerin değerlendirilmesi ve bugünkü mevcut durum ile ilişkilendirilmesi gerekmiştir. Bu amaçla elde edilen veriler ışığında araştırma sahası ve doğal yapısının bugüne ulaşana kadar geçirdiği evrenin irdelenmesi yoluna gidilmiştir. Çalışma alanıyla ilgili genel bilgi gerek kurum kayıtlarından, gerekse çalışma alanımız hakkında bilgi sahibi olan kamu personeliyle, yöre halkı ve yerel avcılarla (ilgi grupları) yapılacak anket çalışmalarından elde edilmiştir.

Çalışmanın ön etüt – araştırma aşamasında elde edilen bilgiler aşağıda belirtilmiştir.

3.2.1.1. Sahaya ait genel bilgi

Çalışma alanının coğrafi konumu (enlem ve boylam), mülkiyeti, ili, ilçesi, bucağı, köyü (leri), ulaşım imkânları, kullanım amacına bağlı olarak, çeşitli ölçeklerde hazırlanmış (1/25 000, 1/10 000, 1/5 000) topoğrafik harita, jeomorfolojik ve jeolojik yapısı, iklim, vejetasyon örtüsü ve arazi kullanım tipleri), sahanın mülki ve idari durumu, alanın toplam büyüklüğü (ha), mülkiyeti, gibi bilgiler Bilecik İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü ile Orman ve Su Bakanlığı'na bağlı birimlerden elde edilmiştir.

3.2.1.2. İnsan tesirleri ve insan-yaban hayatı ilişkileri

Sahadaki insan müdahalesi, av baskısı, usulsüz avlanma, yaşama ortamına yapılan müdahaleler, ot biçilmesi, yangınlar, otlatma, evcil hayvanlarla birlikte yaşama ve beslenme rekabeti yönüyle olan ilişkiler, tarım faaliyetleri ile ilişkiler, zirai mücadele, vb. insan-yaban hayatı ihtilafına sebebiyet verebilecek tarım arazilerinin kullanım şekilleri ile diğer arazilerin kullanım şekilleri ve alanları belirlenmiştir.

Yaban hayatıyla iç içe olan vatandaşların içinde buldukları çatışma ortamlarını belirlemede önemli rol alabileceği düşünülerek örnekleme yapılmış ve belirlenen yerleşim yerlerinden bazılarında, hedef kitle ile çeşitli anket çalışmaları, röportajlar, sohbetler ve bilgi üretmeye yarayacak başkaca çalışmalar yapılmıştır.

Bireysel gözlemlere dayalı yorumlamalar yapılarak, yaban hayvanı türlerinin popülasyon yoğunluklarına dayalı belirlemeler ile türlerin gördükleri insan kaynaklı zararların ne olduğu ve yine bu türlerin insanların yetiştirdiği ürün veya beslediği hayvanlara verdiği zararın şekli ve şiddeti araştırılmıştır. Alandaki yaban hayatı türlerine ait popülasyonların günümüzde eskiye nazaran nasıl bir değişim içinde olduğu belirlenmeye çalışılmıştır.

3.2.1.3. Ekolojik durum

Türlerin kendi aralarında, bitkilerle, yırtıcı ve zararlılar ile ilişkileri araştırılmıştır. Mevcut yaban hayatı türleri ve çalışma alanı içerisindeki dağılımları, türlerin maruz bulunduğu kritik habitat kaybı, kaçak av vb. gibi ekolojik etkenler anahtarlarıyla değerlendirilmiştir.

Çalışma alanı dâhilindeki ormanlık alanlarda; ağaç türleri, meşcere sıklığı, otlatma baskısı ve tarım arazilerinin büyüklüğü gibi kriterler dikkate alınarak sahanın genel habitat durumu hakkında bilgi toplanmıştır.

3.2.2. Anketleme çalışması

Bu aşamada, çalışma sahası ve civarında yaşayan, çalışma sahasının geçmişi hakkında fikri olan ve öncelikle çalışma sahası ile civarında ziraat alanına sahip yöre halkının yaban hayatı konusunda düşüncelerine başvurulmuştur. Sosyal baskı ve planlama imkânlarını belirlemeye yarayacak kültürel, ekonomik ve demografik yapı hakkındaki bilgiler ise yine yöre halkına ve diğer ilgi gruplarına yönelik olarak yerinde uygulanan anket ve mülakat sonuçlarından elde edilmiştir.

Anketler, birincil kaynaklardan ve yüz yüze görüşme (mülâkat) ya da anket formlarını deneklere bırakıp 1 gün sonra geri alma şeklinde uygulanmıştır. Anket çalışmasında yöre halkına çalışma konusunda sorular yöneltilmiştir. Anket formlarının oluşturulmasında biçimsel bilgilerin alınabilmesi amacıyla çoktan seçmeli, derecelmeli ve açık uçlu sorular kullanılmıştır (Ek – B).

3.2.3. Popülasyon gözlemleri

Çalışmanın üçüncü aşamasında Osmaneli yöresinin kuş ve memeli faunasını oluşturan türler hakkındaki verilerin, doğrudan ve dolaylı gözlemlerle kaydedilmesi vardır. Bunun için arazide gözlemler yapılmıştır (Şekil 3.3).

Şekil 3.3. Dereyörük köyü kuş gözlem çalışması (Foto: Süleyman Uysal, 31.08.2015)

Karnelere: Tarih, tür, mevki, hava durumu, tipik habitatlar, yerleşim yerine olan uzaklık, enlem, boylam, yükselti, yamaç konumu, bakı, eğim, yüzey taşlılığı, arazi yüzü formu, vejetasyon ve diğer unsurlar kaydedilmiştir.

3.2.4. Verilerin değerlendirilmesi

Çalışma kapsamında yaban hayatı unsurları ile insanlar birbiriyle uyum içinde mi yoksa birbirine zarar verici bir durumda mı olduğunun tespitine yönelik çözümlenmeler yapılmıştır. Elde edilen bulguların tartışılması ve yorumlanması ile sonuçlar elde edilmiştir.

DKMP ve ilgili diğer kuruluşların çalışma sahası üzerinde görev ve sorumluluk alanları, koruma ve yönetim problemleri, diğer ilgi gruplarının (avcı, yerel halk) yöre halkının geleceğe yönelik talepleri ve sahada cereyan eden kullanımları gibi alanın yönetim amaçları (Mol, 2004; Alkan. ve Eker, 2005; Alkan, Korkmaz, Tolunay, 2005; Muallaoglu, 1993) hakkında yorumlar yapıp öneriler getirilmiştir.

4. ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu bölümde çalışma konusuna yönelik anket ve mülakat verileri ile saha çalışmasından elde edilen bulgular verilmektedir. Anket ve mülakat çalışmalarından elde edilen sonuçlar kendi içinde, yöredeki yaban hayvanları ve mevcut durumları, avcılığın Osmaneli'ndeki durumu ve yaban hayatı farkındalığı, Osmaneli'nde yaban hayatı – insan ihtilafı olmak üzere üç alt başlığa ayrılmış, sonuçlar grafiklerle ortaya koyulmuştur. Keza, saha çalışmalarında görülen türler hakkında çizelgeler ve şekiller de hazırlanmış olup bunlar; kurbağalar - sürüngenler, kuşlar ve memeliler olmak üzere üç alt başlıkta verilmiştir.

4.1. Anket ve Mülakat Çalışması

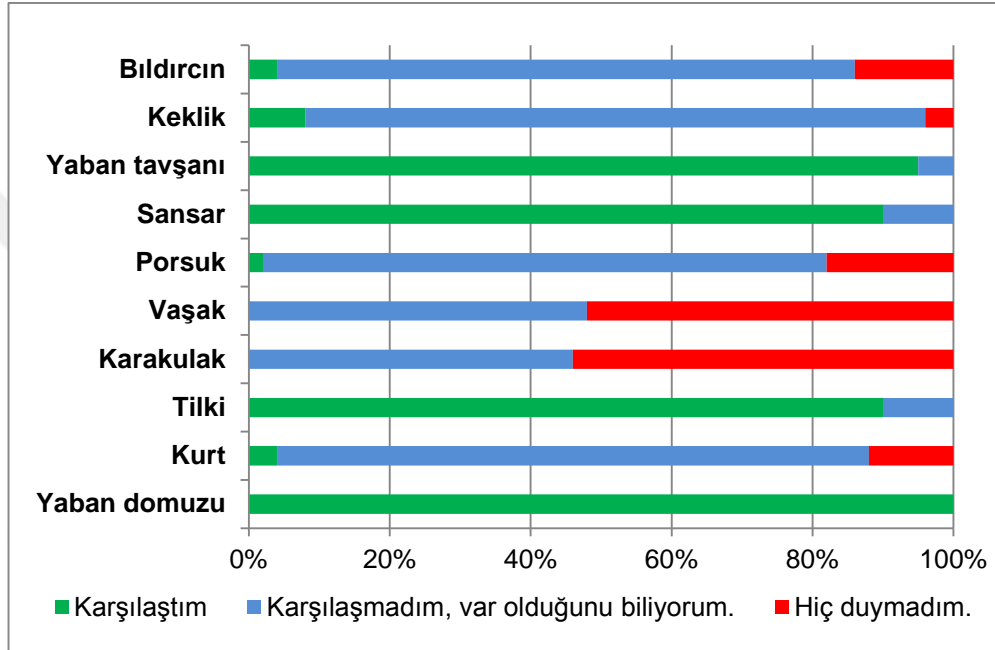
Osmaneli Merkez Avcılar derneğine bırakıp 1 hafta sonra teslim alınarak yapılan anketimize 50 avcı katılmıştır. Bu avcılardan 33'ü (%66'sı) aynı zamanda tarım ve/veya hayvancılıkla da uğraşmaktadır. Osmaneli'nin nüfusu, sosyo-ekonomik ve kültürel yapısı dikkate alındığında yöreyi iyi bilen 50 kişi ile anket yapılması, çalışma için yeterli görülmüştür.

Ayrıca 7 Ekim 2015 tarihinde, önceden haber vererek topladığımız avcı, çiftçi ve hayvancılıkla uğraşan yerli halkla mülakat yapılmıştır. Osmaneli Merkez Avcılar Kulübünde yaptığımız mülakat izlenmiş ve yerel basın tarafından haber yapılmıştır (Milliyet, 2015; Osmaneli Haber Sitesi, 2015). Mülakat ve anketlerden elde ettiğimiz veriler, aşağıdaki gibi farklı konu başlıkları halinde verilmiştir.

4.1.1. Yöredeki yaban hayvanları ve mevcut durumları

Anketimizin ilk sorusu olan “*Osmaneli civarında yayılış gösteren Yaban hayvanlarından bildiklerinizi yazınız.*” sorusuna ankete katılan avcılar sadece *yaban domuzu, yabani tavşan, ayı, tilki, çakal, kurt, kızılgeyik* adlarını yazmışlardır.

“Aşağıdaki yaban hayvanı türlerinden hangileri ile yörenizde karşılaştınız ya da var olduğunu biliyorsunuz?” sorusuna avcılarının hemen hepsi yaban domuzu, tilki, kaya sansarı ve yabani tavşan türleriyle karşılaştıklarını işaretlemiş, kurt, keklik, bildircin ve porsuk türleri için *Karşılaşmadım fakat var olduklarını biliyorum* seçeneğini işaretlemiş ve karakulak ile vaşak için yarısı *Hiç Duymadım* cevabını işaretlerken diğer yarısı “*Karşılaşmadım fakat var olduklarını biliyorum*” cevabını işaretlemiştir (Şekil 4.1).

Şekil 4.1. Yörede bilinen yaban hayvanları

“Yörenizde var olduğunu bildiğiniz yaban hayvanlarının en fazla hangi bölgelerde (dağ, tepe, ova, vb. isimleriyle) görülebileceğini yazınız.” sorusuna genel olarak verilen cevaplar şu şekildedir: Yaban domuzu için *her yerde*, kurt için *Soğucakpınar Köyü*, tilki için *kümes bulunan yerlerde*, karakulak ve vaşak için *yorum yok*, porsuk için *genellikle ormanlık alanlarda seyrek görülür*, kaya sansarı için *en çok Osmaneli merkezde*, yaban tavşanı için *her yerde ama seyrek görülür*, keklik içinse *kayalık alanlarda görülür*, şeklinde olmuştur.

“Osmaneli civarında yaban hayvanları bakımından en zengin 3 bölgenin (dağ, tepe, ova, vb...) adlarını yazınız.” sorusuna avcılarının %50’si cevap vermezken diğer %50’si Soğucakpınar ve Dereyörük cevabını vermiştir.

“Yöreniz civarında eskiden yaşadığı söylenen ancak günümüzde yaşamayan veya çok nadir görülen yaban hayvanları varsa belirtiniz.” sorusuna gelen cevaplar vaşak, ayı, kızılgeyik, keklik, karakulak, sırtlan (yöresel ad: Andık) şeklindedir.

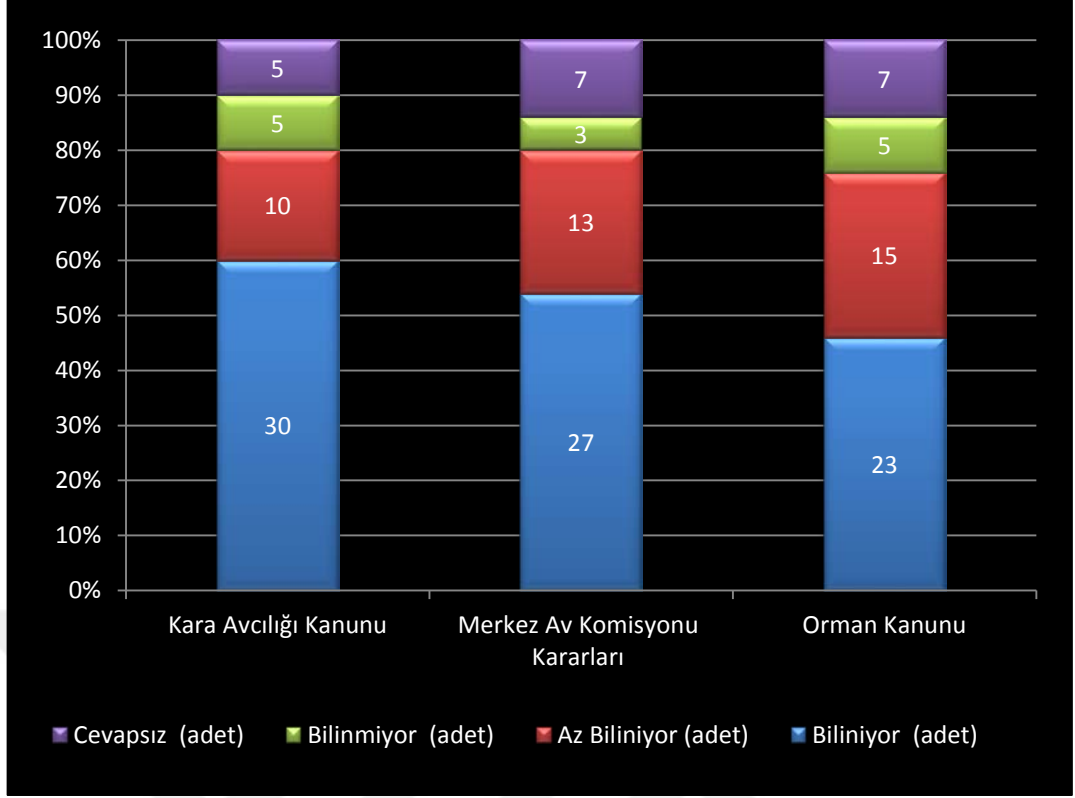
4.1.2. Avcılığın Osmaneli’ndeki durumu ve yaban hayatı farkındalığı

Katılımcıların tamamı Osmaneli’nde hem kara hem de su avcılığı yapıldığını belirtmişlerdir. Avcılar, avcılığı ata sporu olarak görmektedir; su avcılığının ise hobi olduğunu belirtmişlerdir.

“Osmaneli’nde avcılık yapılıyorsa yılın hangi döneminde hangi hayvan türlerinin avlandığını belirtiniz.” sorusuna tüm avcılar MAK tarafından ilan edilen sezonda avlandıklarını söylemekte, en çok ağustos – şubat ayları arasında yaban domuzu, tavşan, keklik, bildircin ve çulluk avladıklarını belirtmektedir.

“Avcılık yapılmıyorsa sebeplerini belirtiniz.” sorusuna avcılarının %90’ı cevap vermemiştir. %10’u ise bazı köylerdeki çoban köpeklerinin av köpeklerini öldürmesi yüzünden “sürü hayvancılığının yapıldığı köylerde av yapılamamaktadır” şeklinde cevap vermişlerdir.

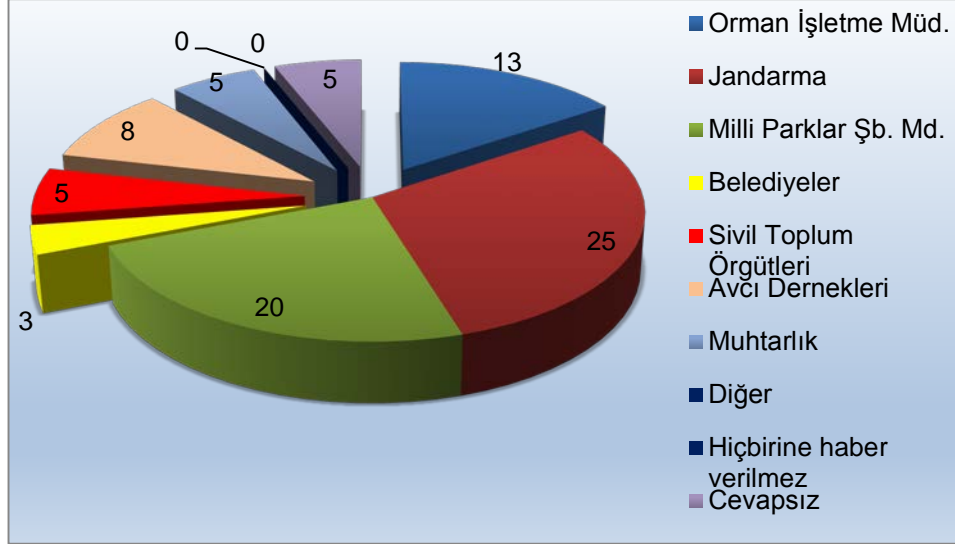
“Av-Avcılık Mevzuatı hakkındaki vatandaşınızın bilgi düzeyini belirtiniz.” sorusuna; KAK hakkında “Biliniyor” diyen 30 avcı, “Az biliniyor” diyen 10 avcı, “Bilinmiyor” diyen 5 avcı ve cevap vermeyen 5 avcı olurken, MAK kararları hakkında “Biliniyor” diyen 27 avcı, “Az biliniyor” diyen 13 avcı, “Bilinmiyor” diyen 3 avcı, cevapsız bırakan 7 avcı, Orman kanunu hakkında “Biliniyor” diyen 23 avcı, “Az biliniyor” diyen 15 avcı, “Bilinmiyor” diyen 5 avcı, cevapsız bırakan 7 avcı olmuştur (Şekil 4.2).

Şekil 4.2. Av-Avcılık mevzuatı hakkındaki yöredeki bilgi düzeyi

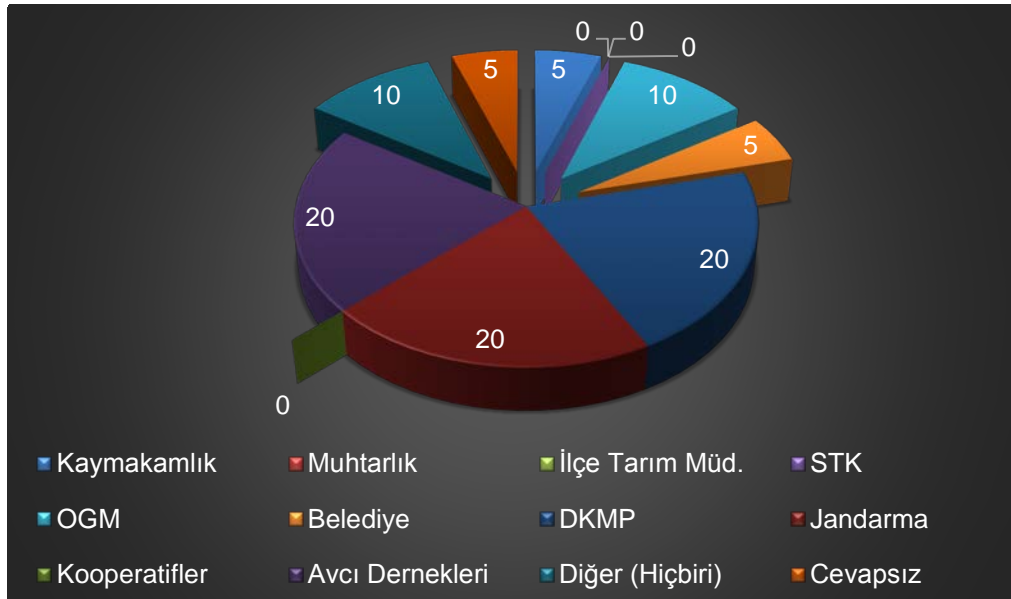
“Çevrenizde yerleşik olarak yaşayan (göçmen olmayan) yaban hayvanlarından koruma altına alınarak avlanması yasaklanmış olanlardan bildiklerinizi yazınız.” sorusuna çoğu katılımcı ayı ve kızılgeyik cevabını vermiş, az bir kısmı karaca, vaşak, kurt, keklük demiştir, az bir kısmı da cevapsız bırakmıştır.

“Yöreniz civarında yaban hayatı açısından olumsuz bir durumla karşılaştığınızda (mesela: kaçak avlanma, yaralı/sakat hayvan görme) öncelikle hangi kuruma haber verirsiniz?” sorusuna 13 kişi “Orman işletme müd.”, 25 kişi “Jandarma”, 20 kişi “Milli Park Şb. Md.”, 3 kişi “Belediyeler”, 5 kişi “Sivil toplum örgütleri”, 8 kişi “Avcı dernekleri”, 5 kişi de “Muhtarlıklara” haber vereceğini cevaplarken 5 kişide cevapsız bırakmış. 20 katılımcı birden fazla seçeneği işaretlemiş olup, genellikle “Jandarma ile Milli parklar” birlikte işaretlenmiştir (Şekil 4.3).

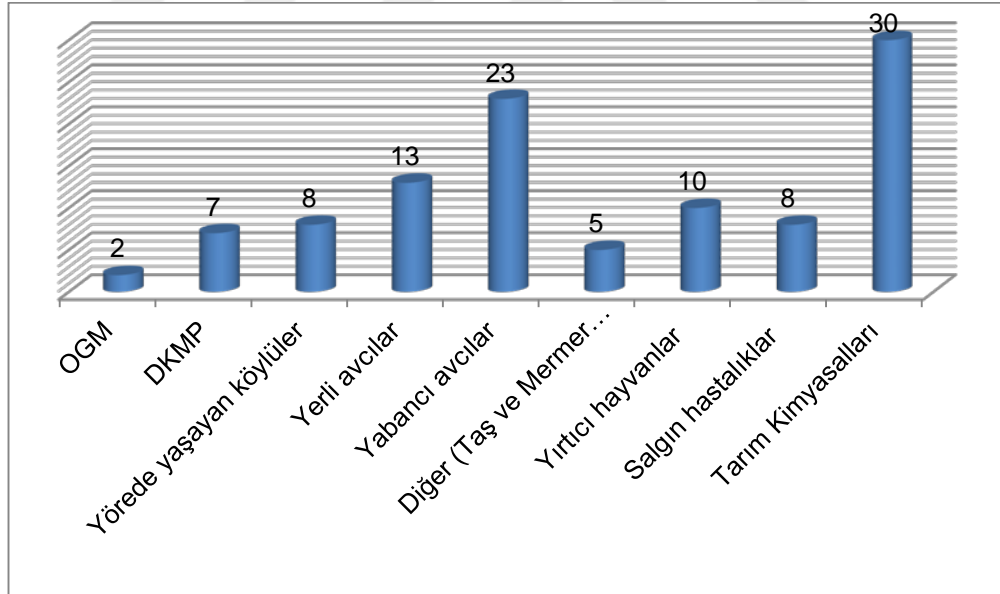
Şekil 4.3. Yörede yaban hayatı açısından olumsuz bir durumla karşılaşıldığında haber verilen kurumlar

“Yaban hayatının korunmasında ve avcılığın denetlenmesinde en çok güvenilen kurum ve kuruluşlar hangileridir?” sorusunu, katılımcıya en çok 3 şık seçebileceği belirtilerek yöneltilmiş ve gelen cevaplardan 5’i “kaymakamlık”, 10’u “OGM”, 5’i “belediye”, 20’si “DKMP”, 20’si “Jandarma”, 20’si “Avcı dernekleri”, 10’u “Hiçbiri” ve 5’i cevapsız şeklinde olmuştur. Cevaplayanların 27’si birden fazla seçeneği işaretlemiş olup, en fazla birlikte işaretlenen seçenekler “DKMP, jandarma ve avcı dernekleri” dir (Şekil 4.4).

Şekil 4.4. Bölgede yaban hayatının korunması ve avcılığın denetlenmesinde en güvenilen kuruluşlar

Birden fazla seçeneğin işaretlenebildiği, “Yaban hayatının yok olmasına yol açan unsurlar ve bunların sebepleri ne olabilir?” sorusuna verilen cevaplar 30 avcı “Tarımda kullanılan çeşitli kimyasal maddeler; çünkü kimyasal bilinçsiz kullanılıncaya zehirliyor” cevabını vermiştir. 23 avcı “Yabancı avcılar; çünkü bilinçsiz, kaçak ve aşırı avlanıyor- bir daha gelemem diye ne varsa avlamaya çalışıyor, yöreyi tanımadığı için avın popülasyonunu bilmiyor” cevabını vermiştir. 8 avcı “Salgın hastalıklar”, 10 avcı “Yırtıcı hayvanlar” cevabını vermiştir. 13 avcı “Yerli avcılar; çünkü bilinçsiz avlananlar yüzünden” cevabını vermiştir. 8 avcı “Yöredeki köylüler; çünkü kaçak avlananlar var” cevabını vermiştir. 7 avcı “DKMP; çünkü yeterli denetim yapılmıyor, avcıdan onca para alıyor ama hiç hayvan salmıyor, gündüz denetliyor ama gece denetlemiyor” cevabını vermiştir. 5 avcı “Taş ve mermer ocakları; çünkü sınırsız ve düzensiz açılıyor, yer işgal ediyor, ses ve toz yapıyor” cevabını vermiştir. 2 avcı “OGM; çünkü sunta fabrikalarına vermek için yapılan çalışmalar ormanı seyreltiyor” cevabını vermiştir (Şekil 4.5).

Şekil 4.5. Bölgedeki yaban hayatının yok olmasına yol açan unsurlar ve bunların sebepleri

“Yaban hayatı kaynaklarının korunması ve geliştirilmesinde görev almak ister misiniz?” sorusuna Evet diyen 25 kişi, “bölgeyi iyi biliyorum, doğayı seviyorum, yaban hayatı önemlidir” cevabını vermiştir. Hayır diyen 15 kişi, “kimseyle kötü olamayız, çok duyarsızlar, vaktim yok” cevabını vermiştir. 10 kişi de cevapsız

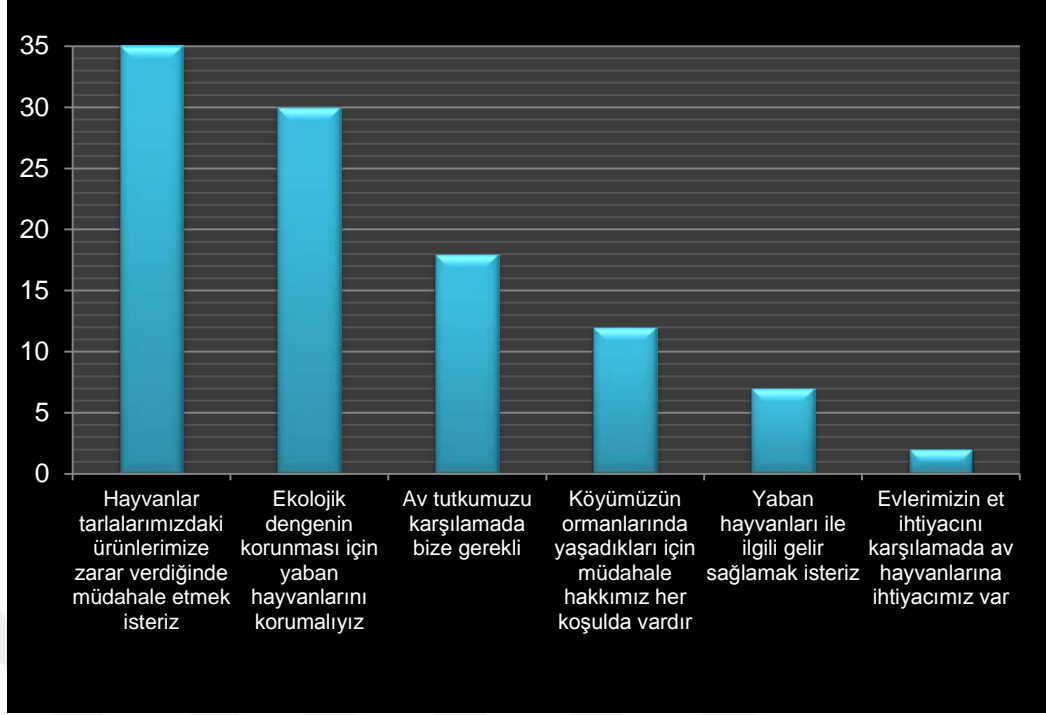
bırakmıştır. *Evet* cevabı verenlerden 17'si "*kaçak avcılıkla mücadelede, aşırı çoğalmış hayvanlarla mücadelede, yaban hayvanlarının yaşama alanlarını düzenlemede (tuz, su noktası hazırlama, bitkilendirme vb.), yaban hayvanlarının soylarının devamı ve gelişimleri ile ilgili çalışmalarda (koruma, üretme, besleme, gibi) gönüllü görev alırsız*" derken, 5 kişi de "*ücretli görev alırsız*" cevabını vermiştir.

"*Yörenizde gerçekleştirilen avlanma etkinliğinin denetim düzeyi nasıldır?*" sorusuna 37 kişi "*Çok iyi denetleniyor*", 8 kişi "*Denetim yetersizdir*" cevabını vermiş ve 5 kişi cevapsız bırakmıştır.

"*Av turizmi kapsamında yörenize ait yaban hayvanlarını avlamak üzere dışarıdan avcı geliyor mu?*" sorusuna katılımcıların 43'ü "*Evet kendi imkânlarıyla geliyor*" derken 5 kişi "*Hayır gelmiyor*" demiş ve 2 kişi de soruyu cevapsız bırakmıştır.

"*Yörenize dışardan avcılarının gelmesini nasıl karşılıyorsunuz?*" sorusuna katılımcıların 26'sı olumlu karşıladığını işaretlemiş ve şu açıklamalarda bulunmuştur: "*Domuz avına avcı sayımız yetmiyor, domuz avı kalabalık olunca daha güzel, ormanlar hepimizindir, yeni arkadaşlar ediniyoruz, uzaktaki arkadaşlarımızla buluşup güzel vakit geçiriyoruz, yasalara uydukları sürece problem yok*", 24'ü ise olumsuz karşıladığını işaretlemiş ve şu açıklamaları yapmıştır: "*Limite uymadan fazla avlanıyorlar, bilinçsiz ve kaçak avlananlar var, yöremizdeki av hayvanı kendimize yetmiyor*".

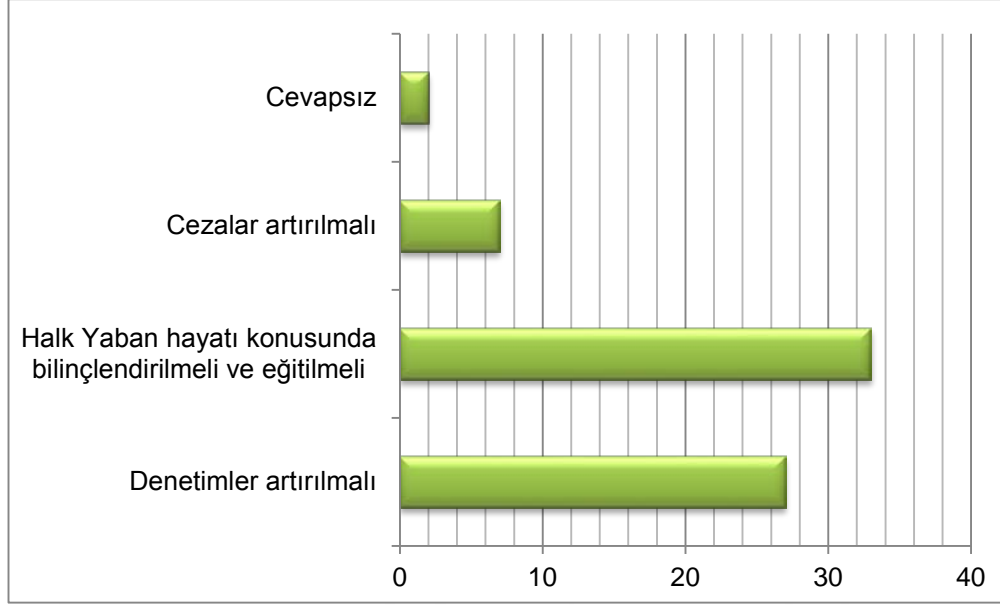
"*Yaban hayvanları ile ilgili köy tüzel kişiliğinin veya köylüler için uygun bulduğunuz seçenekleri işaretleyiniz.*" sorusuna avcıların 30'u "*Ekolojik dengenin korunması için yaban hayvanlarını korumalıyız*", 35'i "*Hayvanlar tarlalarımızdaki ürünlerimize zarar verdiğinde müdahale etmek isteriz*", 12'si "*Köyümüzün ormanlarında yaşadıkları için müdahale hakkımız her halükarda vardır*", 7'si "*Yaban hayvanları ile ilgili gelir sağlamak isteriz*", 2'si "*Evlerimizin et ihtiyacını karşılamada av hayvanlarına ihtiyacımız var*", 18'i de "*Av tutkumuzu karşılamada bize gerekli*" seçeneklerini işaretlemiştir (Şekil 4.6).

Şekil 4.6. Köylülerin yaban hayvanları hakkındaki görüşleri

“Yaban hayatının korunması ve geliştirilmesi yöremize olumlu katkılar sağlar.” fikrine katılır mısınız sorusuna 37 avcı *Evet* derken 10 avcı *Hayır* ve 3 avcı “*Fikrim yok*” cevabını vermiştir. Evet diyenlerin 15’i “*Görsel değerlerdeki artış sebebiyle yöremize gelen yerli ve yabancı ziyaretçi sayısı artar*”, 22’si “*Avlanma potansiyelini artırır. Böylece yöre halkına ekonomik yarar sağlar*”, 10’u “*Ekoturizm gibi yeni gelir kaynaklarının ortaya çıkmasına yardımcı olur*”, 5’i “*Yöre halkının orman üzerindeki olumsuz baskısı azalır*”, 15’i “*Ormandaki canlı türler ve onların birey sayıları artar*”, 25’i “*Halkın bilinç düzeyi gelişir*” derken 2 kişi *Diğer* seçeneğini işaretlemiş fakat açıklama yapmamıştır.

“Yörenizde yaban hayatı kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi için ne tür önlemler alınmalıdır?” sorusuna katılımcıların 27’si “*Denetimler artırılmalı*”, 33’ü “*Halk yaban hayatı konusunda bilinçlendirilmeli ve eğitilmeli*” demiş ve 7 kişi de “*Cezalar artırılmalı*” cevabını vermiş olup 2 kişi soruyu cevapsız bırakmıştır (Şekil 4.7).

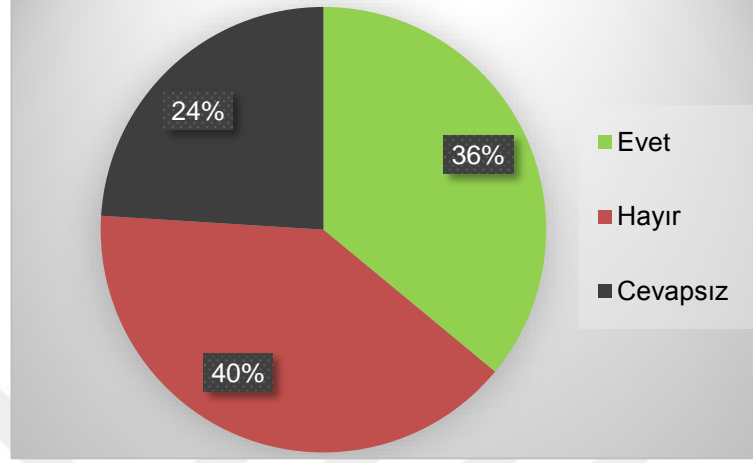
Şekil 4.7. Yörede yaban hayatı kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi için alınması gereken önlemler

“Yörenizdeki yaban hayatı kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi için bugüne kadar herhangi bir girişiminiz oldu mu?” sorusuna 25 kişi Evet cevabını verdikten sonra *“Kaçak veya aşırı avlananları ihbar ettiğini, eğitimler düzenlediklerini veya eğitimlere katıldıklarını, bilinçli avlandıklarını, yoğun kış şartlarında yemleme yaptıklarını”* belirtmiş, 22 kişi ise Hayır cevabını vermiş ve 3 kişi de soruyu cevapsız bırakmışlardır.

“Yaban hayatı kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi için bundan sonraki dönemde ilçe olarak neler yapabilirsiniz?” sorusuna verilen cevaplar genellikle *“Avcı dernekleri ile muhtarların sürekli irtibat halinde olması gerektiği, bilinçli avcılığa teşvik edici çalışmalar ve eğitimler yapılmalıdır, Av hayvanlarının çoğalması ve gelişmesi için çalışmalar yapılmalıdır, Avcı derneklerinin yetkileri artırılmalıdır, kaçak ve limit üstü avlananların uyarılması, belirli bölgelerde fidan dikimi ve yemleme çalışmaları yapılabilir”* şeklindedir.

“Yaban hayatı kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi çalışmaları, yörede yaşayan halkın desteği ve aktif katılımıyla başarılı olur. İfadesi köylülerinizce büyük oranda desteklenir mi?” sorusuna verilen cevapların 18’i Evet, 20’si Hayır şeklindeyken 12’si Cevapsız bırakmıştır. Evet diyenlerden açıklama yapanlar, *“Avcılık bizim için ata sporu olduğundan destek veriyoruz”* yazarken

hayır diyenler sebep olarak “aktif katılım sağlanmaz, ürünlere zarar veren hayvanların korunması hoş karşılanmaz?” şeklinde cevaplar yazmışlardır (Şekil 4.8).

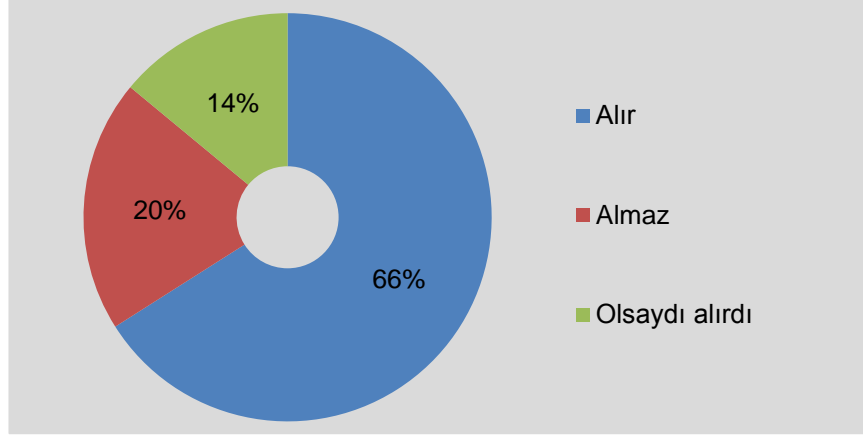

Şekil 4.8. Yaban hayatı kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi çalışmalarına halkın desteği ve aktif katılım oranı

“Yörenizdeki avcılar ne zaman avlanırlar?” sorusuna avcılarının 35’i “Haftada en az 1 kez”, 10’u “Zamana bağlı değil, işlerimden zaman buldukça”, 5’i de “Diğer” seçeneğini işaretleyip “Av sezonunda avlanırlar” şeklinde açıklama yapmıştır.

“Yörenizde avlanma genellikle grup halinde mi yoksa bireysel mi olur?” sorusuna gelen cevapların çoğu *Grupla* cevabını vermiş ve çeşitli grup sayıları olarak 3,4, 5, 10 ve 20 yazmışlardır. Az bir kısmı *hem grupla hem de yalnız* seçeneklerini işaretlemiştir.

“Yörenizdeki avcılar ava giderken genellikle yanına fotoğraf makinası veya video-kamera alır mı?” sorusuna 33 avcı *Alır*, 10 avcı *Almaz* ve 7 avcı “Fotoğraf makinası veya kameraları olsaydı mutlaka yanlarına alırdı” cevabını vermiştir (Şekil 4.9).

Şekil 4.9. Avcıların ava fotoğraf makinası – kamera götürme oranı

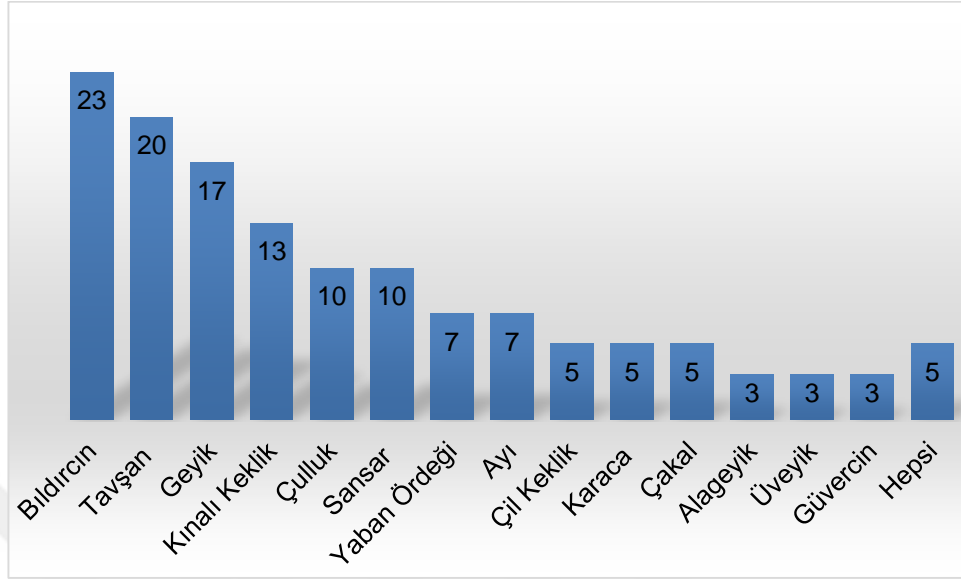
“Belirtilen hallerden hangisi yörenizdeki avcıları tatmin etmeye yeter?” sorusuna avcıların 45’i “Av vurmak önemli değil, avlanması amaçlanan hayvanı uçarken veya kaçarken görmek yeterlidir” seçeneğini işaretlemiş, 2’si “çok sayıda ve türde canlı avlayabilme” cevabını işaretlerken 3 kişi her iki seçeneği işaretlemiştir (Şekil 4.10).

Şekil 4.10 Avcının av konusundaki tatmini

Yasakları dikkate almadan seçmeleri istenen “Gelecekte hangilerini avlamak istersiniz?” sorusuna 23 avcı *bıldırcın*, 17 avcı *geyik*, 3 avcı *güvercin*, 10 avcı *sansar*, 13 avcı *kınalı keklük*, 2 avcı *kurt*, 20 avcı *tavşan*, 7 avcı *yaban ördeği*, 10 avcı *çulluk*, 3 avcı *alageyik*, 5 avcı *çakal*, 5 avcı *çil keklük*, 2 avcı *yaban*

keçisi ve 3 avcı üveyik, 5 avcı karaca derken 5 avcı da hepsini ve 7 avcı da ayı avlamak istediğini belirtmiştir (Şekil 4.11).

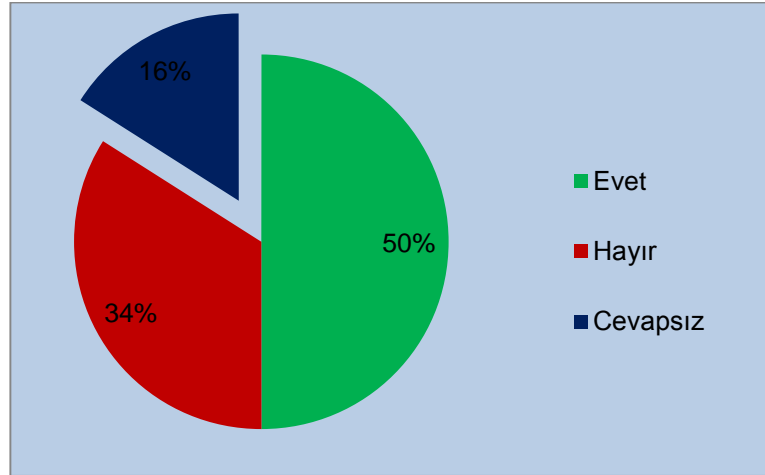
Şekil 4.11. Gelecekte avlanmak istenen türler

“Yörenizde avcılıkla ilgili yasal düzenlemelere genel bakış nasıldır?” sorusuna 32 avcı “Devlet para toplamak için yapıyor”, 33 avcı “Avcılığı bürokratik işlemlerle zorlaştırıyorlar”, 2 avcı “Avcılık kurallara bağlanıyor ve bilinçli avcı yetiştiriliyor”, 15 avcı “Gelecek nesillerinde avlanması garantiye alınıyor” cevabını seçmiş 2 avcı da soruyu cevapsız bırakmıştır. Birden fazla cevap verenler çoğunlukla “Devlet para toplamak için yapıyor ve avcılığı bürokratik işlemlerle zorlaştırıyorlar” derken bazıları da üçüncü bir seçenek olarak “Gelecek nesillerinde avlanması garantiye alınıyor” demiştir (Şekil 4.12).

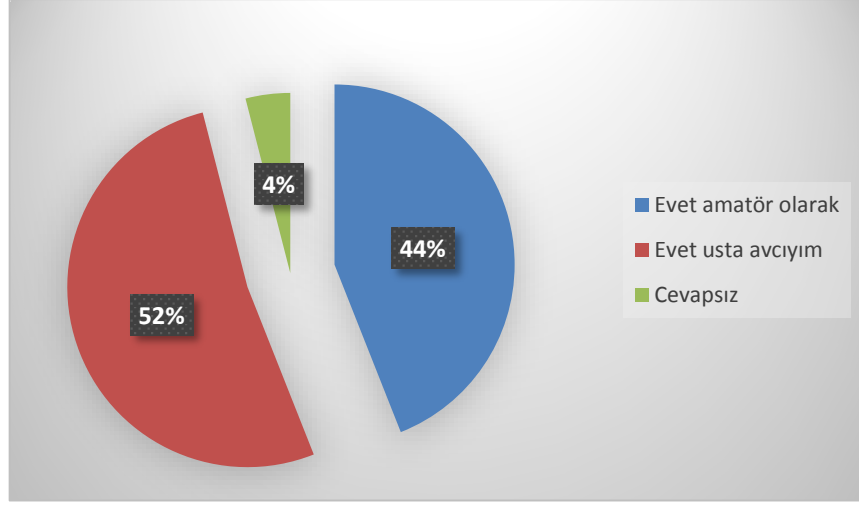
Şekil 4.12. Avcılıkla ilgili yasal düzenlemelere genel bakış

“Yörenizde bugüne kadar av ve yaban hayatıyla ilgili herhangi bir yayım-tanıtım ve eğitim çalışması yapıldı mı?” sorusuna 25 avcı “Evet” demiş ve çalışmanın niteliği sorulduğunda da “derneklerdeki eğitim çalışmalarını düzenlendiğini, avcı eğitim kursları düzenlendiğini” yazmıştır. 17 avcı da “Hayır” demiş ve 8 avcı cevapsız bırakmıştır (Şekil 4.13).

Şekil 4.13. Av ve yaban hayatı konusunda yayım-tanıtım ve eğitim çalışması yapılıyor mu?

“Avcılığa merakınız var mı” sorusuna 22’si “Evet ama sadece amatör olarak”, 26’sı “Evet usta avcıyım” demiş ve 2si cevap vermemiştir (Şekil 4.14).

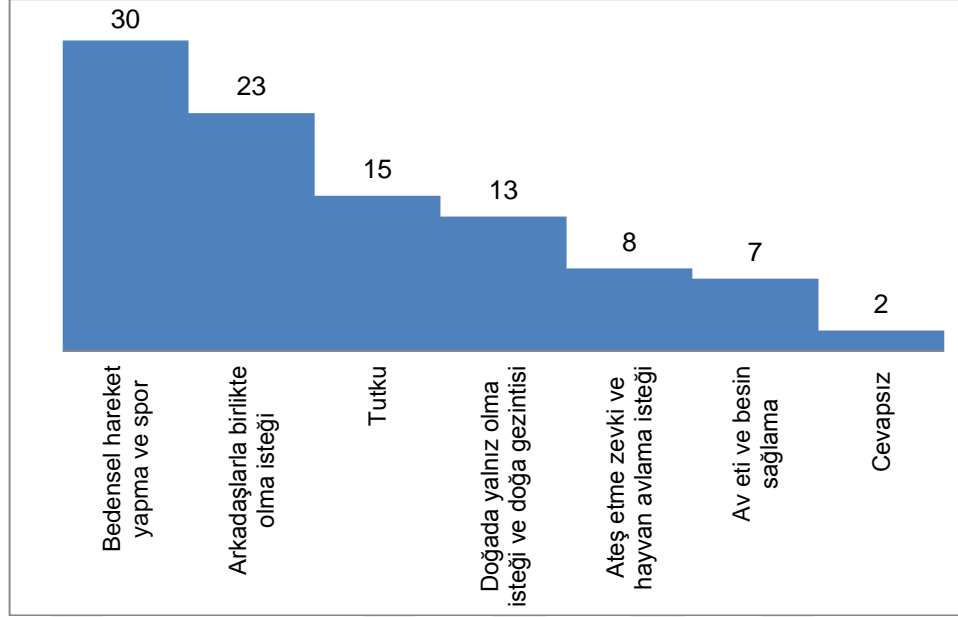

Şekil 4.14. İlçedeki avcılık merakı düzeyi

“Kaç yıldır avcılıkla ilgileniyorsunuz?” sorusuna “çocukluğumdan beri ilgileniyorum, 13 yaşımdan beri ilgileniyorum” diyen 2 avcı ve “2 yıldır ilgileniyorum” diyen 1 avcı ile “5 yıldır ilgileniyorum” diyen 3 avcı dışındakilerin cevapları 10 yıl, 20 yıl, 30 yıl, 40 yıl en çok 50 yıldır ilgilendiğini belirten avcılarının yaşları itibarıyla en çok gelen cevaplar 15 yıl ile 25 yıl arasındadır.

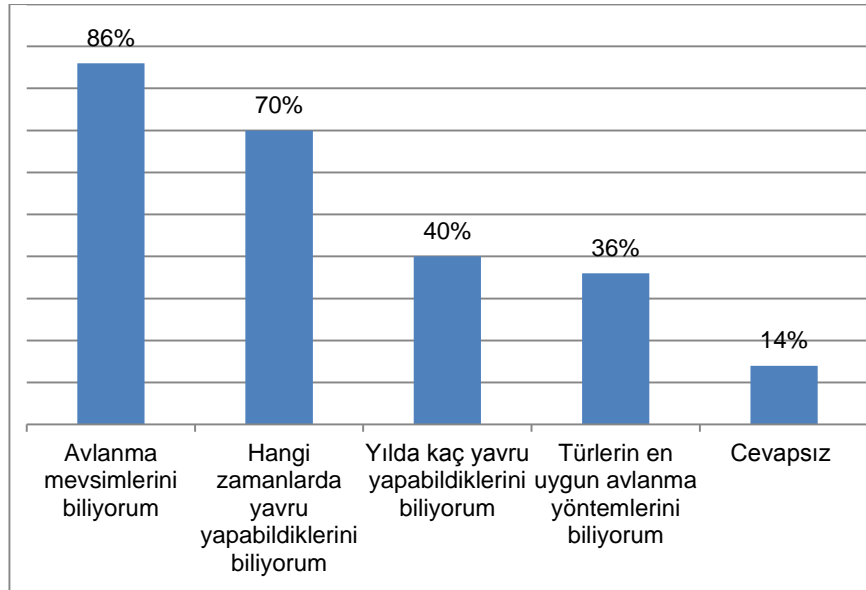
“Gelirinizin ne kadarını av için harcarsınız?” sorusuna yüzde olarak cevap vermelerini istediğimizde gelen cevaplar genellikle %10- %30 şeklindedir fakat bazıları “maaşının yarısını” verdiğini ifade etmiştir.

Birden fazla seçeneğin işaretlenebildiği “Neden avlanıyorsunuz?” sorusuna 13 kişi “Doğada yalnız olma isteği ve doğa gezintisi”, 30 kişi “Bedensel hareket yapma ve spor”, 15 kişi Tutku, 7 kişi “Av eti ve besin sağlama”, 23 kişi “Arkadaşlarla birlikte olma isteği”, 8 kişi “Ateş etme zevki ve hayvan avlama isteği” şeklinde cevaplarırken 2 kişi soruyu cevaplamamıştır (Şekil 4.15).

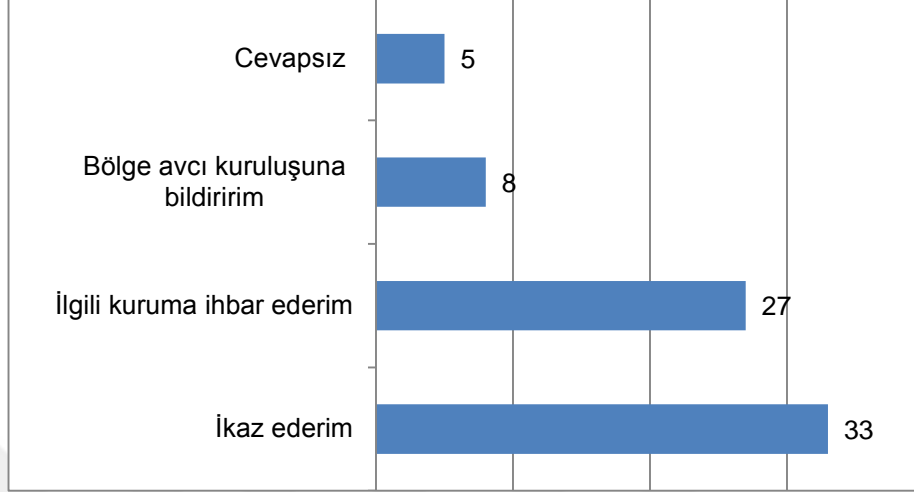
Şekil 4.15. Avcıların avlanma sebepleri

“Avladığınız türler hakkında bilgi sahibi misiniz?” sorusuna 46 avcı *Evet* cevabını vermiş, 4 katılımcı ise soruyu cevaplamamıştır. Evet cevabını veren 35 kişi “*Hangi zamanlarda yavru yapabildiklerini*”, 20 kişi “*Yılda kaç kez yavru yapabildiklerini*”, 43 kişi “*Avlanma mevsimlerini*” ve 18 kişi “*En uygun avlanma yöntemlerini bildiklerini*” belirtirken 3 kişi bu soruyu cevapsız bırakmıştır (Şekil 4.16).

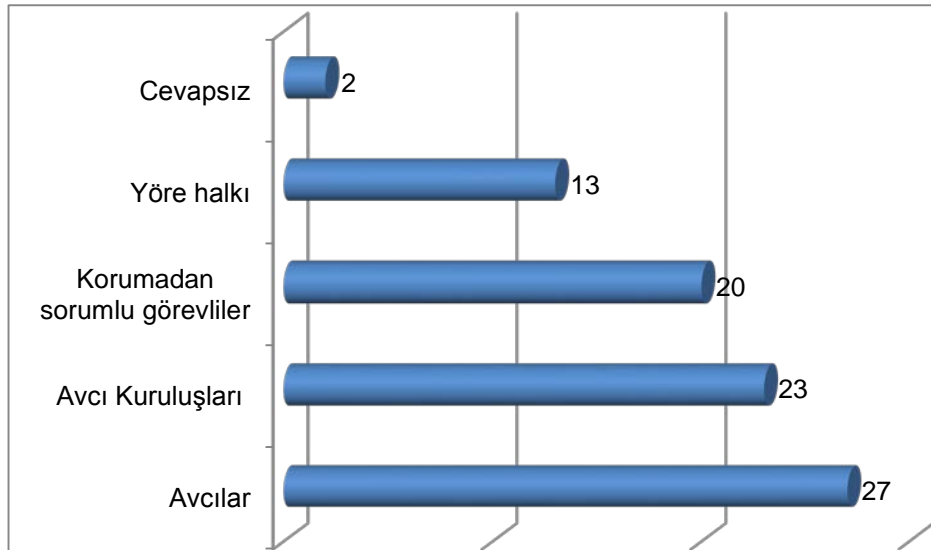
Şekil 4.16. Avcının av hakkındaki bilgi düzeyi

“Usulsüz bir avlanma görerseniz ne yaparsınız?” sorusuna 33 kişi “İkaz ederim”, 27 kişi “İlgili kuruma ihbar ederim”, 8 kişi “Bölge avcı kuruluşuna bildiririm” cevabını vermiş ve 5 kişi bu soruyu cevapsız bırakmıştır (Şekil 4.17).

Şekil 4.17. Usulsüz bir avlanma ile karşılaşınca yapılan davranış

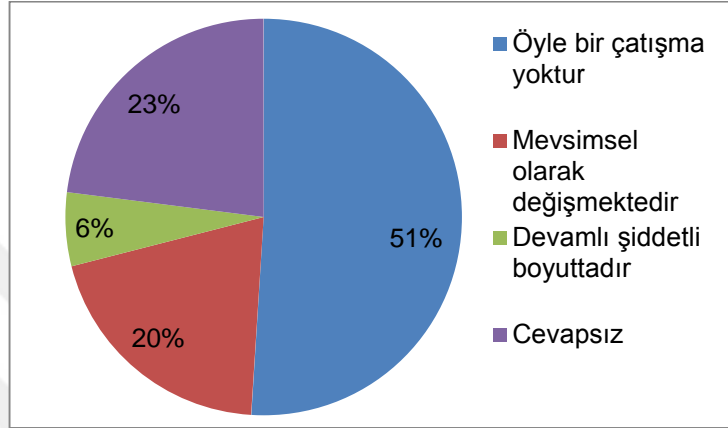
“Sizce avcıyı kim kontrol etmeli?” sorusuna 27 kişi Avcılar, 13 kişi Yöre halkı, 20 kişi “Korumadan sorumlu görevliler”, 23 kişi “Avcı kuruluşları” cevaplarını işaretlemiş ve 2 kişi cevapsız bırakmıştır (Şekil 4.18).

Şekil 4.18. Avcıyı denetlemesi tercih edilen kurumlar

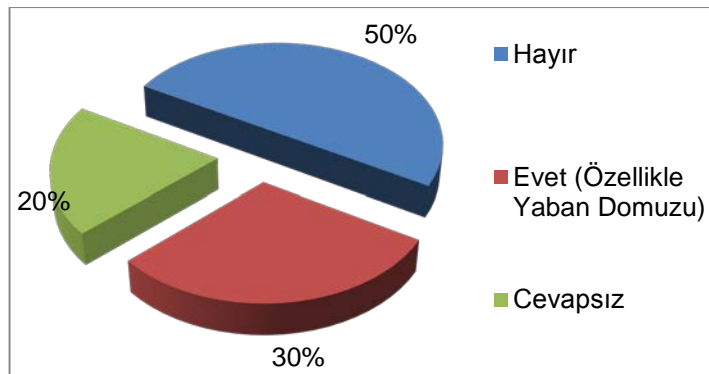
4.1.3. Osmaneli’nde yaban hayatı – insan ihtilafı

“Yaban hayatı – İnsan ihtilafı (çatışması) yörenizde ne durumdadır?” sorusuna katılımcıların %6’sı “Devamlı şiddetli boyuttadır” derken %20’si “Mevsimsel olarak değişmekte” demiş ve %51’i “Öyle bir çatışmanın olmadığını” işaretlerken %23’ü bu soruyu boş bırakmıştır (Şekil 4.19).

Şekil 4.19. Yöredeki yaban hayatı – insan ihtilafı şiddeti

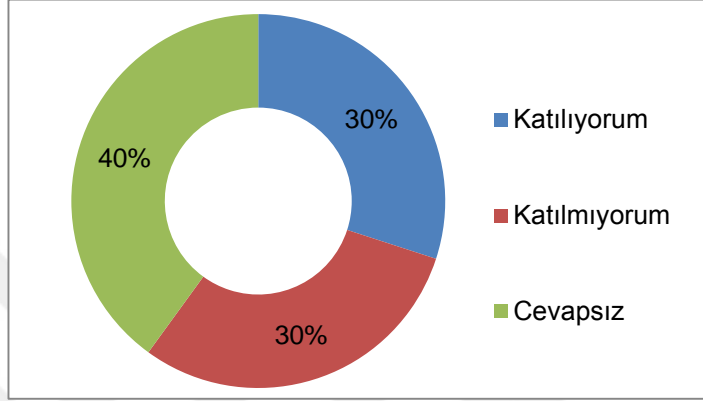
“Bu zamana kadar hiç yaban hayvanı saldırısına uğradın mı?” sorusuna katılımcıların %50’si “Saldırıya uğramadığını” söylerken %30’u “Saldırıya uğradığını” işaretlemiş olup genellikle yaban domuzu saldırısına uğradığını ifade etmiştir. Katılımcıların %20’si soruya cevap vermemiştir (Şekil 4.20).

Şekil 4.20. Yaban hayvanı saldırısına maruz kalma oranı

“Yörenizde, yaban hayatı – insan ihtilafı (çatışması), her iki tarafın birbirinin yaşam alanını işgal etmesinden kaynaklanıyor fikrine katılır mısınız?” şeklindeki

soruya %30'u "Katılıyorum" derken %30'u "Katılmıyorum" demiştir. Katılıyorum diyenlerden açıklama yapanlar *yaban hayvanlarının insana ve insan eliyle yapılan tarla, bağ bahçe, kovan vs. yabancı olduğundan çatışma yaşandığını* belirtirken, Katılmıyorum diyenlerin açıklaması, "arada sırada ufak tatsızlıklar olsa da her zaman ihtilaf olmuyor, avcı yabana, yaban avcıya muhtaçtır" şeklindedir (Şekil 4.21).

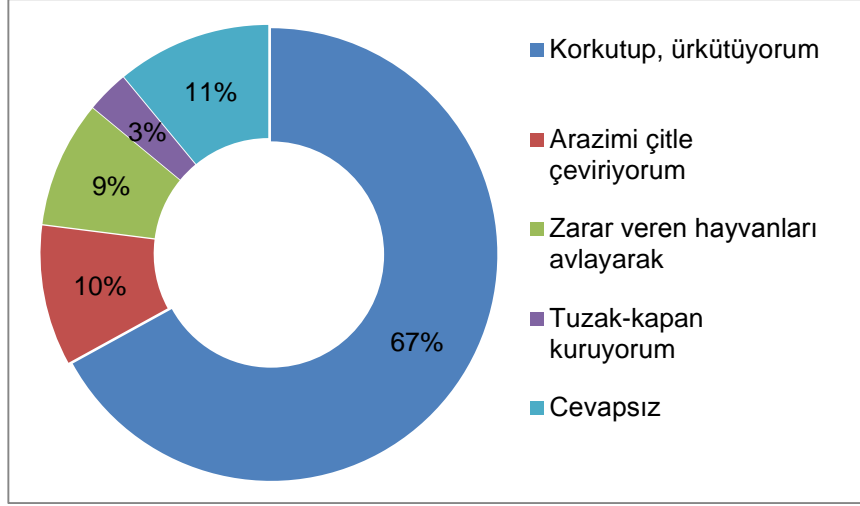
Şekil 4.21. Yaban hayatı – insan ihtilafı, tarafların yaşam alanı işgalinden mi kaynaklanıyor

4.1.3.1. Osmaneli’ndeki tarım alanlarında yaban hayatı - insan ihtilafı

Bu bölümde Tarım ve/veya Hayvancılıkla uğraşan 33 kişinin anketleri sayılmış ve sonuçlar yüzde oran olarak verilmiştir.

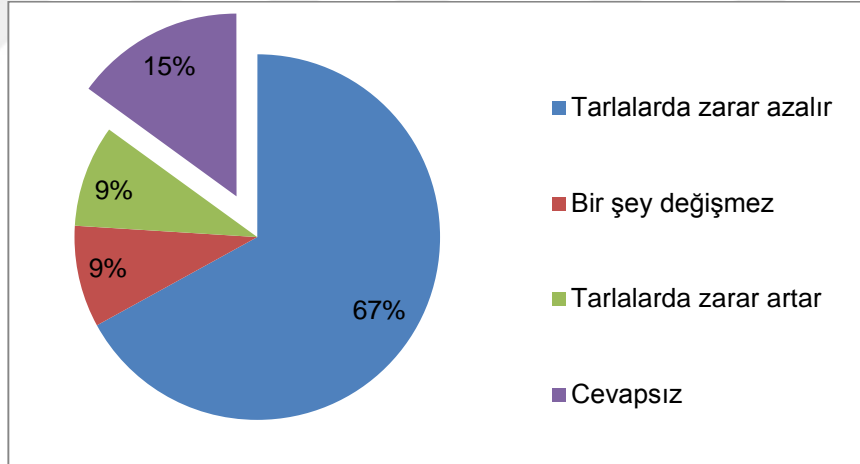
"Ekip, diktiğiniz arazileriniz var mı?" sorusuna %72'si evet, %18'i hayır olarak cevaplamış ve %10 cevapsız bırakmıştır.

"Mahsulüne zarar yapan yaban hayvanlarına karşı ne gibi önlemler alıyorsunuz?" sorusuna %3'ü Tuzak-kapan kuruyorum, %10'u Arazimi çitle çeviriyorum, %67'si Korkutup, ürkütüyorum demiş ve %9'u ise zarar veren hayvanları avlayarak mahsulünü koruduğunu belirtmiştir. %11'i cevapsız bırakmıştır (Şekil 4.22).

Şekil 4.22. Mahsule zarar yapan yaban hayvanlarına karşı alınan önlemler

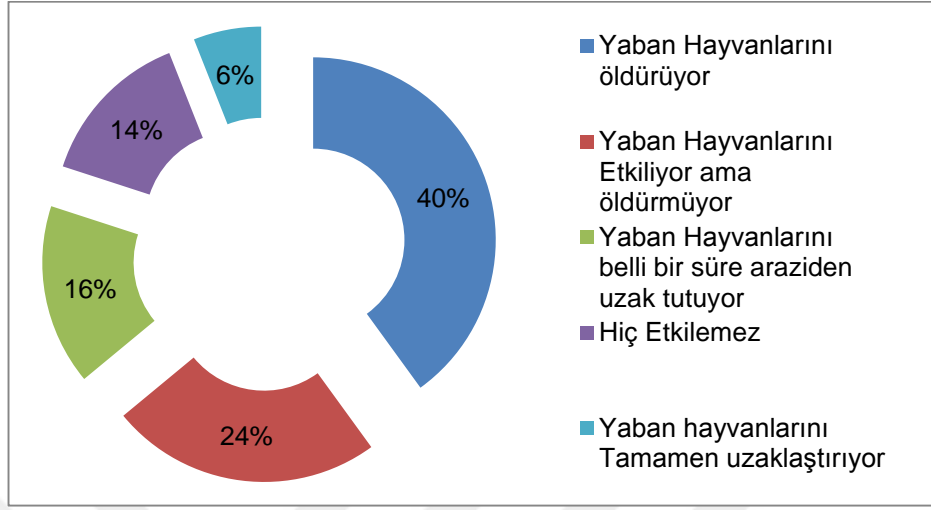
“Arazilerinizde hiç yaban hayvanı olmasa, tarım arazileriniz nasıl etkilenir?” sorusuna katılımcıların %67’si “Tarlalarda zarar azalır” derken, %9’u “Bir şey değişmez” demiş ve %9’u da “Tarlalarda zarar artar” demiş. %15’i cevapsız bırakmış veya birden fazla seçeneği işaretlemiştir (Şekil 4.23).

Şekil 4.23. Vatandaşın, yaban hayvanı olmaması halinde arazisinin nasıl etkileneceği hakkındaki görüşü

“Tarımda kullanılan ziraat ilaçlarının yaban hayvanlarına zarar verdiğini düşünüyor musun?” sorusuna katılımcıların %40’ı “Hayvanları öldürdüğünü” işaretlerken, %14’ü “Hayvanların hiç etkilenmediğini”, %24’ü “Hayvanları etkilediğini ama öldürmediğini”, %16’sı “Hayvanları belli bir zaman arazilerden

uzak tuttuğunu”, %6’sı “Hayvanları *tamamıyla uzaklaştırıyor*” şeklinde cevaplamıştır (Şekil 4.24).

Şekil 4.24. Vatandaşın, tarımda kullanılan ziraat ilaçlarının yaban hayvanlarına etkisi hakkındaki görüşü

Osmaneli ilçesinde yaşayan bir avcı tarafından çekilen fotoğrafta, yaban domuzunun Osmaneli OSB yanındaki bir ekin tarlasına verdiği zarar görüntülenmiştir (Şekil 4.25).

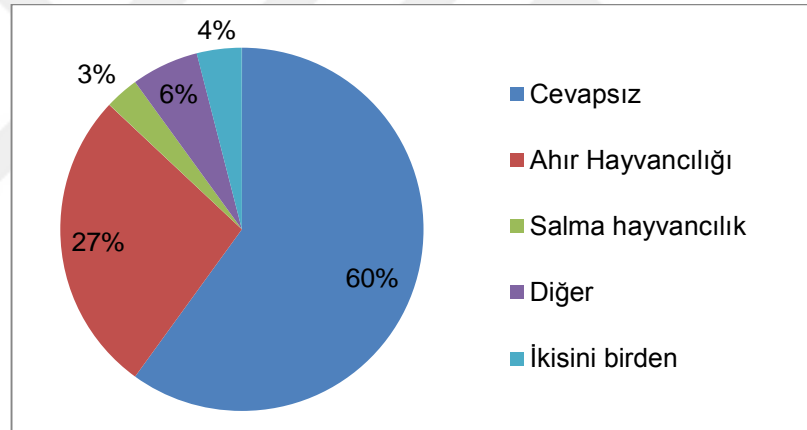
Şekil 4.25. Osmaneli ekin tarlasında yaban domuzu zararı (Foto: Serkan Onatır, 02.02.2016)

4.1.3.2. Osmaneli'ndeki hayvancılık alanlarında yaban hayatı - insan ihtilafı

Bu bölümde tarım ve/veya hayvancılıkla uğraşan 33 kişinin anketleri sayılmış ve sonuçlar yüzde oran olarak verilmiştir.

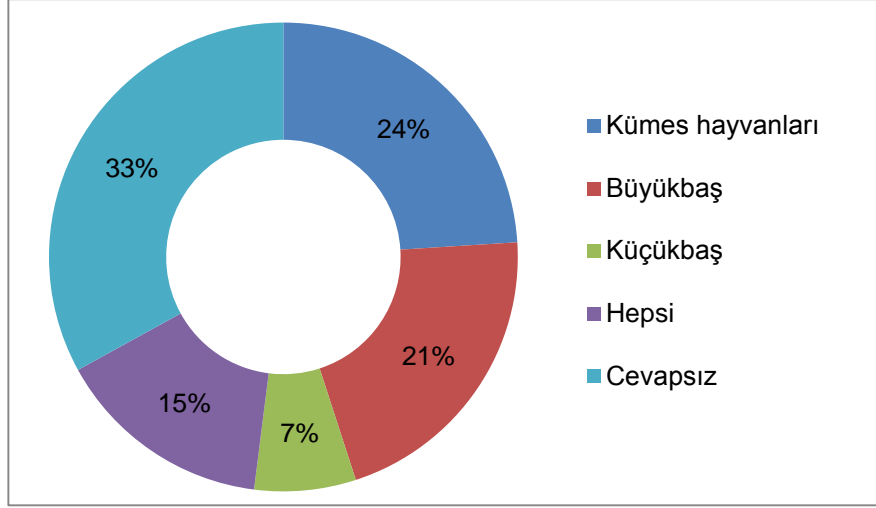
“Hayvancılık yapıyor musunuz?” sorusuna katılımcıların %18’i “Evet” derken %72’si “Hayır” demiş ve %10’u bu soruyu cevapsız bırakmıştır.

“Hayvancılığı ne şekilde yapıyorsunuz?” sorusuna %3 “Salma hayvancılık”, %27 “Ahır hayvancılığı” %4 “İkisini bir” ve %6 “Diğer” seçeneğini işaretlemiş fakat açıklama yapmamıştır. Katılımcıların %60’ı ise bu soruyu cevaplamamıştır (Şekil 4.26).

Şekil 4.26. Osmaneli'ndeki hayvancılık şekilleri

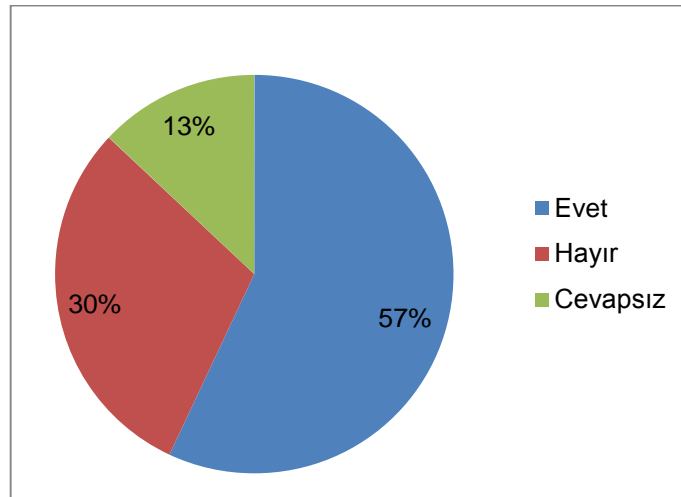
“Hangi cins hayvanlara bakıyorsunuz?” sorusuna %21 “Büyükbaş”, %7 “Küçükbaş”, %24 “Kümes” ve %15 “Hepsi” şeklinde cevaplarken %33’ü cevapsız bırakmıştır (Şekil 4.27).

Şekil 4.27. Hangi cins hayvanlara bakılıyor

“Köyünüzde sence hangi hayvancılık türü gerilemektedir?” sorusuna katılımcılar ağırlıklı olarak “Büyükbaş ve küçükbaş” şeklinde cevap vermiştir, az miktarda “Kümes hayvancılığı” ve “Tüm hayvancılıklar” şeklinde cevaplarda gelmiştir.

“Yaban hayvanları hayvancılık faaliyetlerine zarar veriyor mu?” sorusuna %57’si “Evet” diye cevaplarırken %30’u “Hayır” demiş ve %13’ü cevapsız bırakmıştır (Şekil 4.28).

Şekil 4.28. Yaban hayvanları hayvancılık faaliyetlerine zarar veriyor mu?

“Hangi yaban hayvanları hangi hayvanlarınıza zarar vermektedir?” sorusuna

“Çoğunlukla küçükbaş hayvanlara kurtların zarar verdiği” birkaçı da *“Ayı saldırısı”* olduğunu söylüyor. Büyükbaş hayvanlar hakkında yorum yapmayan Osmaneli vatandaşları *“Kümes hayvanlarına tilki ve/veya kaya sansarı saldırdığını”* söylüyor.

4.1.3.2.1. Büyükbaş hayvancılık ve yaban hayatı

Osmaneli’nde ayı ve kurttan başka büyükbaş hayvanlara zarar verebilecek bir yırtıcı türü daha bulunmadığı tespit edilmiştir. Büyükbaş hayvancılık ile uğraşan yerli halkla yaptığımız görüşmelerde ayı veya kurdun zararının olmadığı bilgisine ulaşılmış olup yaban hayatı ile büyükbaş hayvancılığın yörede bir ihtilafı olmadığı kanaatine varılmıştır.

4.1.3.2.2. Küçükbaş hayvancılık ve yaban hayatı

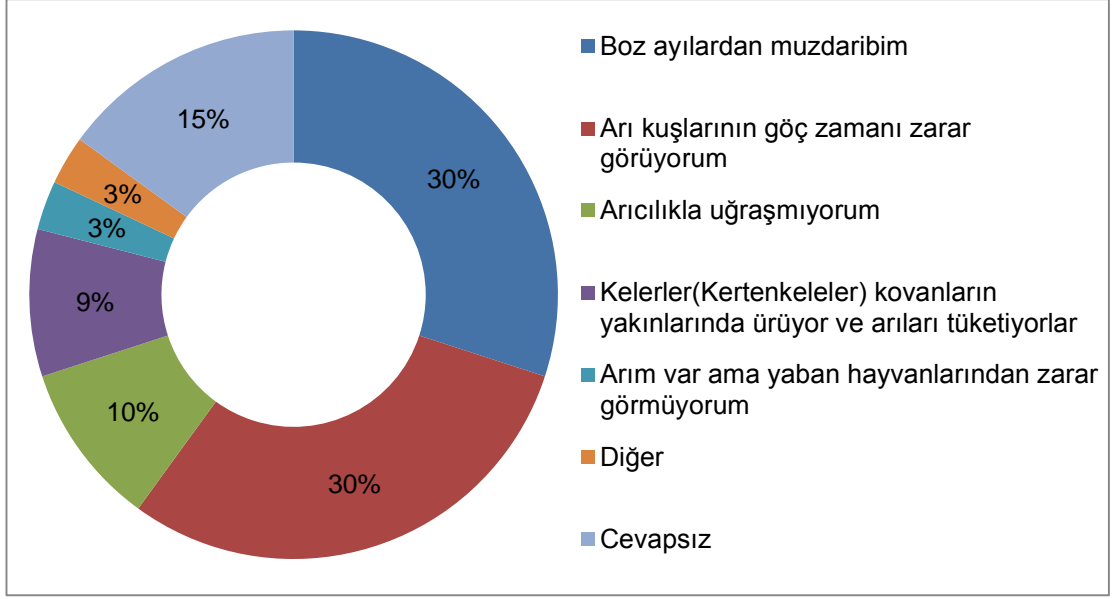
Osmaneli’nde, özellikle sürüler otlatmaya çıkarıldığında kurt ve ayıların sürüye saldırması sonucunda kaybedilen küçükbaş hayvanların olduğu, yaptığımız anket ve mülakat çalışmalarıyla tespit edilmiştir.

4.1.3.2.3. Kümes hayvancılığı ve yaban hayatı

Osmaneli’ndeki anket ve mülakat çalışmalarımızda edindiğimiz bilgilere göre tilki ve kaya sansarlarının kümeslere saldırması sonucunda kaybedilen kümes hayvanları olduğu tespit edilmiştir.

4.1.3.2.4. Arıcılık ve yaban hayatı

“Arıcılıkla uğraşıyorsanız eğer yaban hayvanlarından ne denli zarar görüyorsunuz?” sorusuna %10’u *“Arıcılıkla uğraşmıyorum”* derken %3’ü *“Arım var ama yaban hayvanlarından zarar görmüyorum”* demiş, %30’u *“Arı kuşlarının göç zamanı zarar görüyorum”* demiş, %9’u *“Kelerler(Kertenkeleler) kovanların yakınlarında ürüyor ve arıları tüketiyorlar”* demiş, %30’u *“Ayılardan muzdarip olduğunu”* söylerken %3’ü de *“Diğer”* seçeneğini işaretlemiş fakat açıklama yapmamış ve %15’i cevapsız bırakmıştır (Şekil 4.29).

Şekil 4.29. Arıcılıkla uğraşanlar yaban hayvanlarından nasıl etkileniyor

4.2. Saha Çalışması ve Fauna Gözlem Bulguları

Bölgede yapılan gözlemlerden bir kısmı Osmanelidae projesi kapsamında yapılmıştır. Proje eğitim dönemlerinde, yaban hayatı uzmanı ekibimizle birlikte yaptığımız inceleme ve gözlem gezilerinde, çalışma alanına değişik tarihlerde yapılan ziyaretler sırasında karşılaştığımız yaban hayvanı bireyleri veya yabani türlere ait iz ve belirtiler kaydedilmiş ve uzmanlarına danışarak ya da kılavuz kitaplar yardımıyla teşhis edilmiştir.

Ayrıca Bölgede ipekböcekçiliği de yapılmaktadır. Ancak ipekböcekçiliği çok gerilemiş ve günümüzde yalnız bir aile işletmesi kalmıştır. Bu aile ile görüşülerek yabani hayvanlarla ihtilaf var mı yok mu araştırılmıştır (Şekil 4.30). Görüşme sonucunda ipekböceğini bu yönde etkileyen herhangi bir yaban hayatı unsuru bulunmadığı bilgisi alınmıştır.

Şekil 4.30. Günören Köyü, İpekböcekçiliği yapan aile ile görüşme (Foto: Süleyman Uysal, 2015)

Gözlemlerde tespit edilen türler çizelge haline getirilirken yaban hayatı ile ilgili bazı internet sitelerinden (Uluslararası Doğa Koruma Birliği – IUCN), (Yaşam Ansiklopedisi – EOL), (Türkiye'nin Anonim Kuşları), (Türkiye'nin Anonim Memelileri), (Türkiye Kurbağa ve Sürüngenleri Gözlemciliği ve Fotoğrafçılığı Topluluğu), (Kuşbank), (Entegre Taksonomik Bilgi Sistemi – ITIS), (Canlı kataloğu - Catalogue of Life) yararlanılmıştır.

4.2.1. Kurbağa (amphibia) ve sürüngen (reptilia) türleri

Çizelge 4.1. Osmaniye’de Tespit Edilen Kurbağa ve Sürüngen Türleri

Familiya-Latince İsim	Türkçe isim	IUCN Tehlike Sınırı	Görüldüğü Yer	Frekans	Açıklama
Testudinidae	Kara kaplumbağaları				
<i>Testudo graeca</i>	Yaygın tosbağa	VU	Dereyörük Köyü	1	30.08.2015 tarihinde, Çimenli Açık alanda yürürken
Lacertidae	Eski dünya adi kertenkeleleri				
<i>Podarcis muralis</i>	Duvar kertenkelesi	LC	Dereyörük Köyü	1	30.08.2015 tarihinde, Köy okulu merdiveninde
Scincidae	Parlak kertenkelegiller				
<i>Ablepharus kitaibellii</i>	İnce kertenkele	LC	Adliye Köyü	1	12.07.2015 tarihinde, taş üzerinde (Şekil 4.31)
Bufo	Kara kurbağasıgiller				
<i>Bufo bufo</i>	Siğilli kurbağa	LC	Dereyörük Köyü	1	29.08.2015 tarihinde yol kenarı toprak alanda
Ranidae	Su kurbağasıgiller				
<i>Pelophylax ridibundus</i>	Ova - bataklık kurbağası	LC	Dereyörük Köyü	1	29.08.2015 tarihinde Göksu ırmağı kenarında
Salamandridae	Semendergiller				
<i>Lissotriton vulgaris</i>	Küçük semender	LC	Dereyörük Köyü	1	31.08.2015 tarihinde Göksu ırmağı kenarında

Şekil 4.31. İnce kertenkele - *Ablepharus kitaibellii* (Foto: Remzi Öner, Adliye Köyü, 12.07.2015)

4.2.2. Kuş (Aves) Türleri

Çizelge 4.2. Osmanieli’nde Tespit Edilen Kuş (Aves) Türleri

Familiya-Latince İsim	Türkçe isim	IUCN Tehlike Sınırı	Görüldüğü Yer	Frekans	Açıklama
Ardeidae	Balıkçıl giller				
<i>Ardea cinerea</i>	Gri balıkçıl	LC	Dereyörük Köyü	1+1+1	24.07.2015 - 30.08.2015 - 31.08.2015 tarihlerinde Göksu Deresi boyunca uçarken ve taş konmuş (Şekil 4.32)
Accipitridae	Atmaca giller				
<i>Neophron percnopterus</i>	Küçük akbaba	EN	İlçe merkezi	1	29.08.2015 Seyir terasındaki gözlem sırasında uçarken
<i>Buteo rufinus</i>	Kızıl şahin	LC	Dereyörük Köyü	1	24.07.2015 tarihinde, Köy üzerinde uçarken (Şekil 4.33.a.- b.)
Falconidae	Doğangiller				
<i>Falco tinnunculus</i>	Kerkenez	LC	Adliye Köyü	1	15.05.2015, Köy yakınında uçarken
Apodidae	Ebabil giller				
<i>Apus apus</i>	Ebabil	LC	Dereyörük ve Ağlan Köyleri	1+1	15.05.2015 (Ağlan), 31.08.2015 (Dereyörük), Uçarken
<i>Tachymarptis melba</i>	Ak karınlı ebabil	LC	Dereyörük Köyü	1	31.08.2015, Karaçalı üzerinde

Çizelge 4.2. Osmaneli'nde Tespit Edilen Kuş (Aves) Türleri (Devam)

Familya-Latince İsim	Türkçe isim	IUCN Tehlike Sınırı	Görüldüğü Yer	Frekans	Açıklama
Columbidae	Güvercinler				
<i>Columba livia</i>	Kaya güvercini	LC	İlçe Merkezi, Dereyörük	2+1+2	28.09.2014 elektrik telinde (Merkez), 30.08.2015 uçarken ve 31.08.2015 ağaçta (Dereyörük)
<i>Columba oenas</i>	Gökçe güvercin	LC	Dereyörük Köyü	1+1	30.08.2015 - 31.08.2015 tarihlerinde uçarken
<i>Streptopelia decaocta</i>	Kumru	LC	İlçe merkezi, Dereyörük Köyü	2+1	29.09.2014 uçarken (merkez), 30.08.2015 - 31.08.2015 tarihlerinde ağaçta
Hirundinidae	Kırlangıçgiller				
<i>Hirundo rustica</i>	Kır Kırlangıcı	LC	Dereyörük Köyü	2+3+1	24.07.2015 Uçarken- 30.08.2015 Elektrik telinde - 31.08.2015 Uçarken
<i>Delichon urbica</i>	Ev Kırlangıcı	LC	Dereyörük Köyü	12	31.08.2015 sürü halinde Uçarken
Motacillidae	Kuyruksallayangiller				
<i>Motacilla alba</i>	Ak kuyruksallayan	LC	Dereyörük Köyü	1+1	30.08.2015 Göksu deresi kenarında taş üstüne konmuş (Şekil 4.34), 31.08.2015 Ağaçta öterken

Çizelge 4.2. Osmaneli’nde Tespit Edilen Kuş (Aves) Türleri (Devam)

Familya-Latince İsim	Türkçe isim	IUCN Tehlike Sınırı	Görüldüğü Yer	Frekans	Açıklama
Turdidae	Ardıç Kuşugiller				
<i>Turdus merula</i>	Karatavuk (Yöresel Ad: Karabakal)	LC	Dereyörük Köyü	1+5+1	30.08.2015 Uçarken, 31.08.2015 tarihinde 5'i uçarken 1'i ağaçta (Şekil 4.35)
Sylviidae	Ötleğengiller				
<i>Hippolais pallida</i>	Ak mukallit	LC	Dereyörük Köyü	1	31.08.2015 uçarken
<i>Sylvia borin</i>	Boz ötleğen	LC	Dereyörük Köyü	1	31.08.2015 Çalı üzerine konmuş
Muscicapidae	Sinekkapangiller				
<i>Muscicapa striata</i>	Benekli sinekkapan	LC	Dereyörük Köyü	1	31.08.2015 Ağaç dalında
<i>Luscinia megarhynchos</i>	Bülbül	LC	Dereyörük Köyü	3	30.08.2015 Ağaçta konmuş
<i>Oenanthe oenanthe</i>	Kuyrukkakan	LC	Dereyörük Köyü	1	30.08.2015 Taşa konmuş halde
<i>Phoenicurus ochruros</i>	Kara kızılkuyrak	LC	Dereyörük Köyü	1+1	31.08.2015 Çınar dalında Dişi (Şekil 4.36) + Çam dalında Erkek (Şekil 4.37)
Paridae	Baştankaragiller				
<i>Parus caeruleus</i>	Mavi baştankara	LC	Dereyörük Köyü	1	31.08.2015 Ağaç dalında
<i>Parus major</i>	Büyük baştankara	LC	Dereyörük Köyü	1	31.08.2015 Ağaç dalında
Sittidae	Sıvacı Kuşugiller				
<i>Sitta krueperi</i>	Anadolu sıvacısı	LC	Dereyörük Köyü	1	30.08.2015 Ağaçta öterken
Oriolidae	Sarı Asmagiller				
<i>Oriolus oriolus</i>	Sarıasma	LC	Dereyörük Köyü	1+3+1	24.07.2015 - 30.08.2015 - 31.08.2015 tarihlerinde ağaçta (Şekil 4.38)

Çizelge 4.2. Osmaneli’nde Tespit Edilen Kuş (Aves) Türleri (Devam)

Familiya-Latince İsim	Türkçe isim	IUCN Tehlike Sınırı	Görüldüğü Yer	Frekans	Açıklama
Corvidae	Kargagiller				
<i>Pica pica</i>	Saksağan	LC	Dereyörük, Ağlan, Oğulpaşa, Belenalan, Günüören Köyleri ve İçmeler Mevki	1+1+1+ 1+1+2	27.09.2014 uçarken (Belenalan), 28.09.2014 ağaçta (Oğulpaşa), 29.09.2014 taş üstünde (İçmeler), 15.05.2015 uçarken (Ağlan), ağaçta (Günüören), 30.08.2015 tarihinde biri uçarken diğeri dalda öterken (Dereyörük)
<i>Corvus corone</i> (syn. <i>Corvus cornix</i>)	Leş kargası	LC	İlçe Merkezi, Dereyörük, Ağlan, Adliye, Oğulpaşa, Belenalan, Günüören Köyleri ve İçmeler Mevki	1+2+1+ 2+1+1+ 1+3	22.11.2015 Elektrik telinde ve uçarken (Merkez), 31.08.2015 Taşa konmuş (Dereyörük), 15.05.2015 uçarken (Ağlan ve Adliye), 28.09.2014 uçarken (Oğulpaşa), 27.09.2014 dala konmuş (Belenalan), 29.09.2014 taşa konmuş (Günüören), Uçarken (İçmeler Mevki)
<i>Garrulus glandarius</i>	Alakarga (Yöresel Ad: Alakabak)	LC	Dereyörük Köyü	1	31.08.2015 Ağaçta

Çizelge 4.2. Osmaneli'nde Tespit Edilen Kuş (Aves) Türleri (Devam)

Familya-Latince İsim	Türkçe isim	IUCN Tehlike Sınırı	Görüldüğü Yer	Frekans	Açıklama
Passeridae	Serçegiller				
<i>Passer domesticus</i>	Serçe (Yöresel Ad: Daracan)	LC	İlçe Merkezi, Dereyörük, Ağlan, Adliye, Oğulpaşa, Belenalan, Günören Köyleri	2+1+1+ 2+3+2+ 5	27-28-29.09.2014 Ağaçta ve uçarken (Günüören, Ağlan, Adliye, Oğulpaşa ve Belenalan), 30.08.2015 Ağaçta, 31.08.2015 Ağaçta (Dereyörük), 22.11.2015 Uçarken ve ağaçta (Merkez)
<i>Passer montanus</i>	Ağaç serçesi	LC	Dereyörük Köyü	1	24.07.2015 Ağaçta
<i>Passer hispaniolensis</i>	Söğüt serçesi	LC	İlçe Merkezi	1	21.07.2015 Telde (Şekil 4.39)
Fringillidae	İspinozgiller				
<i>Fringilla coelebs</i>	İspinoz (Yöresel Ad: Cingil veya Cimbek)	LC	Dereyörük Köyü	1+1	24.07.2015 Ağaçta, 31.08.2015 Ağaçta
<i>Carduelis carduelis</i>	Saka	LC	Dereyörük Köyü	1+2+1	24.07.2015 Ağaçta, 30.08.2015 çalıda 31.08.2015 uçarken
Meropidae	Arıkuşugiller				
<i>Merops apiaster</i>	Arıkuşu	LC	Oğulpaşa Köyü	2	29.08.2015 Çalıda

Şekil 4.32. Gri balıkçıl - *Ardea cinerea* (Foto: Tuğba Topal, Dereyörük Köyü, 30.08.2015)

a)

b)

Şekil 4.33.a. - b. Kızıl şahin – *Buteo rufinus* (Foto: Süleyman Uysal, Dereyörük Köyü, 23.07.2015)

Şekil 4.34. Akkuyruksallayan - *Motacilla alba* (Foto: Tuğba Topal, Dereyörük Köyü, 29.08.2015)

Şekil 4.35. Karatavuk - *Turdus merula* (Foto: Tuğba Topal, Dereyörük Köyü, 30.08.2015)

Şekil 4.36. Kara kızılkuymuk - *Phoenicurus ochruros* (Dişi Birey) (Foto: Tuğba Topal, Dereyörük Köyü, 30.08.2015)

Şekil 4.37. Kara kızılkuyrak - *Phoenicurus ochruros* (Erkek Birey) (Foto: Tuğba Topal, Dereyörük Köyü, 01.09.2015)

Şekil 4.38. Sarıasma - *Oriolus oriolus* (Foto: Tuğba Topal, Dereyörük Köyü, 30.08.2015)

Şekil 4.39. Söğüt serçesi - *Passer hispaniolensis* (Foto: Süleyman Uysal, Dereyörük Köyü, 21.07.2015)

Çizelge 4.2 içinde yer alan türlerin yöresel adları verilmiştir. Fakat saha çalışmalarında karşılaşmadığımız türlerden bazıları hakkında ilçedeki avcılar, yöresel adlarını bildirmiştir. Bu türler ve Yöresel Adları şu şekildedir:

- Tahtalı (*Columba palumbus*) Yöresel Ad: Göde
- Tepeli toygar (*Galerida cristata*) Yöresel Ad: Dodoli
- Kocabaş (*Coccothraustes coccothraustes*) Yöresel Ad: Tiken Kuşu

4.2.3. Memeli (Mammalia) Türleri

Çizelge 4.3. Osmaneli'nde tespit edilen memeli (mammalia) türleri

Familya-Latince İsim	Türkçe isim	IUCN Tehlike Sınırı	Görüldüğü Yer	Frekans	Açıklama
Erinaceidae	Kirpigiller				
<i>Erinaceus concolor</i>	Kirpi	LC	Dereyörük Köyü	1	30.08.2015 Tarihinde leşi bulundu (Şekil 4.40)
Vespertilionidae	Düzburunlu Yarasalar				
<i>Nyctalus leisleri</i>	Küçük Ağaç yarasası	LC	Dereyörük Köyü	1	31.08.2015 Tarihinde, Akşam Uçarken
Sciuridae	Sincapgiller				
<i>Sciurus anomalus</i>	Sincap	LC	Dereyörük Köyü	1	30.08.2015 tarihinde Çınar Ağacında görüldü
Canidae	Köpekçiller				
<i>Vulpes vulpes</i>	Tilki	LC	Dereyörük Köyü	1	29.08.2015 Tarihinde Dışkısı bulundu (Şekil 4.41)
<i>Canis aureus</i>	Çakal	LC	Dereyörük Köyü	1	29.08.2015 Tarihinde Dışkısı bulundu (Şekil 4.42)
Ursidae	Ayıgiller				
<i>Ursus arctos</i>	Ayı	LC	Dereyörük Köyü	1	30.08.2015 ve 31.08.2015 Tarihlerinde dışkıları bulundu (Şekil 4.43 – 4.44)
Mustelidae	Sansargiller				
<i>Martes foina</i>	Kaya sansarı	LC	Dereyörük Köyü	1	23.07.2015 - 31.08.2015 Tarihlerinde dışkıları bulundu (Şekil 4.45- 4.46)
<i>Meles meles</i>	Porsuk	LC	Dereyörük Köyü	1	31.08.2015 Tarihinde dışkısı bulundu (Şekil 4.47)

Çizelge 4.3. Osmaneli’nde tespit edilen Memeli (Mammalia) Türleri (Devam)

Familya-Latince İsim	Türkçe isim	IUCN Tehlike Sınırı	Görüldüğü Yer	Frekans	Açıklama
Suidae	Domuzgiller				
<i>Sus scrofa</i>	Yaban domuzu	LC	Dereyörük Köyü	1	29.08.2015 Tarihinde Dışkısı (Şekil 4.48) ve 01.09.2015 tarihinde ayak izi bulundu (Şekil 4.49)
Cervidae	Geyikgiller				
<i>Capreolus capreolus</i>	Karaca	LC	Dereyörük Köyü	1	29.08.2015 Tarihinde dışkısı bulundu (Şekil 4.50)
Leporidae	Tavşangiller				
<i>Lepus europaeus</i>	Yabani tavşan	LC	Dereyörük Köyü	1	31.08.2015 Tarihinde dışkısı bulundu
Felidae	Kedigiller				
<i>Felis silvestris</i>	Yaban kedisi	LC	Dereyörük Köyü	1	02.09.2015 Tarihinde ayak izi bulundu (Şekil 4.51)

Şekil 4.40. Kirpi leşi - *Erinaceus concolor* <carcass> (Foto: Tuğba Topal, Dereyörük Köyü, 30.08.2015)

Şekil 4.41 Kızıl tilki dışkısı – *Vulpes vulpes* <feces> (Foto: Süleyman Uysal, Dereyörük Köyü, 29.08.2015)

Şekil 4.42. Çakal dışkısı - *Canis aureus* <feces> (Foto: Süleyman Uysal, Dereyörük Köyü, 29.08.2015)

Şekil 4.43. Ayı dışkısı - *Ursus arctos* <feces> (Foto: Süleyman Uysal, Dereyörük Köyü, 30.08.2015)

Şekil 4.44. Ayı dışkısı - *Ursus arctos* <feces> (Foto: Süleyman Uysal, Dereyörük Köyü, 31.08.2015)

Şekil 4.45. Kaya sansarı dışkısı - *Martes foina* <feces> (Foto: Süleyman Uysal, Dereyörük Köyü, 23.07.2015)

Şekil 4.46. Kaya sansarı dışkısı - *Martes foina* <feces> (Foto: Tuğba Topal, Dereyörük Köyü, 01.09.2015)

Şekil 4.47. Porsuk dışkısı – *Meles meles* <feces> (Foto: Süleyman Uysal, Dereyörük Köyü, 31.08.2015)

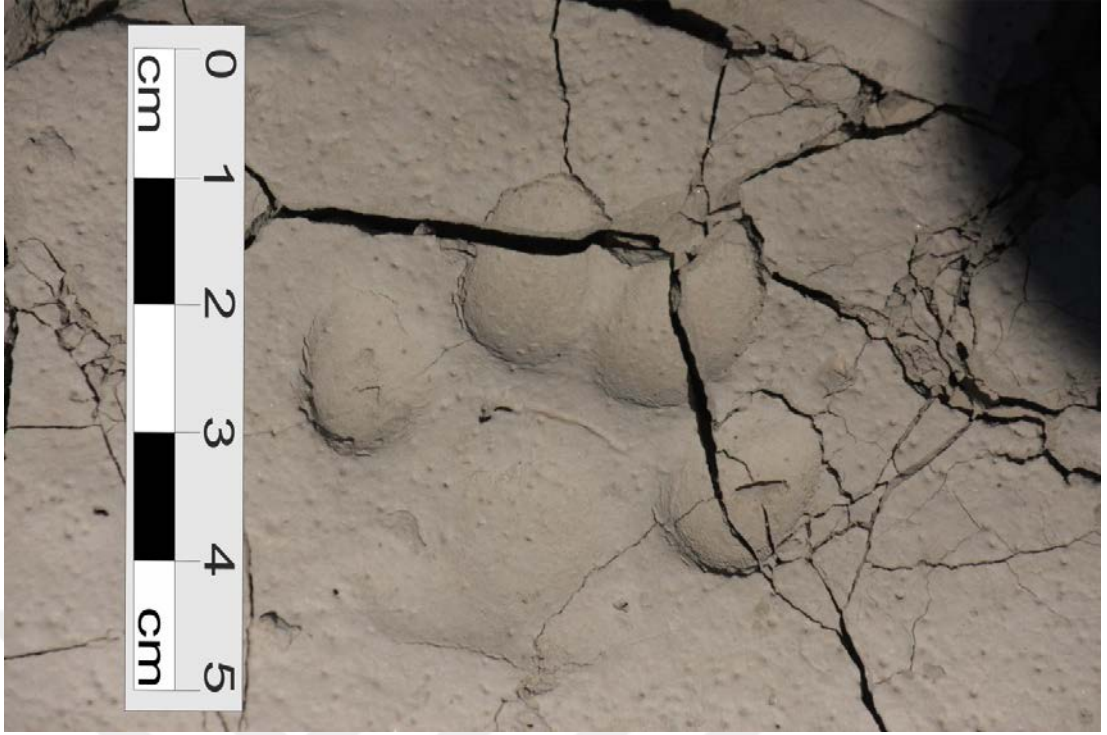
Şekil 4.48. Yavru yaban domuzu dışkısı - *Sus scrofa* <feces> (Foto: Süleyman Uysal, Dereyörük Köyü, 29.08.2015)

Şekil 4.49. Yaban domuzu ayak izi - *Sus scrofa* <track> (Foto: Tuğba Topal, Dereyörük Köyü, 01.09.2015)

Şekil 4.50. Karaca dışkısı - *Capreolus capreolus* <feces> (Foto: Süleyman Uysal, Dereyörük Köyü, 29.08.2015)

Şekil 4.51. Yaban kedisi ayak izi - *Felis silvestris* <track> (Foto: Tuğba Topal, Dereyörük Köyü, 02.09.2015)

5. TARTIŞMA

Bu bölümde hem anket ve mülakatlarda hem de saha çalışmalarında elde edilen bulgular, konularına göre başlıklarına ayrılmak suretiyle, ilgili literatür ışığında tartışılarak yorumlanmıştır.

5.1. Anket ve Mülakat Çalışmasının Yöredeki Avcılarla Yapılması

Anketteki “avcılık yapılmıyorsa nedenlerini belirtiniz” sorusuna çoğunlukla cevap verilmemesi avcılık faaliyetinin Osmaneli genelinde yaygın olduğunu göstermektedir. Ayrıca “yaban hayvanları ile ilgili köy tüzel kişiliğinin veya köylüler için uygun bulduğunuz seçenekleri işaretleyiniz” sorusundan alınan verilere baktığımızda, ürünleri herhangi bir hayvan tarafından zarar gördüğünde müdahale etme eğilimlerini öne çıkarmakta, yerel halk için en öncelikli konunun (%70) ürünlerini hayvanların zararından korumak olduğunu göstererek Osmaneli’nde halkın tamamına yakınının bir şekilde avcılıkla ilgilendiğini ortaya koymaktadır.

“Kaç yıldır avcılıkla ilgileniyorsunuz” ve “Yörenizdeki avcılar ne zaman avlanırlar” sorularıyla ölçülmüş olan ankete katılan avcıların verdikleri cevaplara göre %85 oranında ortalama 20 yıldır avlanmaktalar ve %70 oranında haftada en az 1 kez ava gitmektedirler. Bu da kitlenin avcılık konusunda yeterli tecrübeye ve dolayısıyla anketlemeye değer niteliğe sahip olduğunu gösterir.

Bölgede fazla sayıdaki yaban domuzu, tarımla uğraşan halkın ürünlerine zarar verdiği için (Şekil 4.25) domuz avı bir vazife gibidir. Bu nedenle anketlerin tamamı avcılarla yapılmış olup, çalışma konusuyla ilgili olarak, ilçenin tümünü temsil edecek bir katılımcı profili seçilmiş olmaktadır.

Mülakat için Osmaneli Merkez Avcılar Kulübü’ne gidildiğinde memeli, kuş, sürüngen ve amfibi türlerini resimleriyle gösteren kılavuz kitaplardaki resimler üzerinde tartışarak yörenin en eski avcılarında Osmaneli’ndeki türlerin varlığı hakkında ön bilgi alınmıştır.

Resimler üzerinden gidildiğinde benzer türlerin uzman olmayan biri için birbiriyle karıştırması mümkündür. Bu derlenen bilginin doğruluğu açısından bir risk oluşturmakta ve dolayısıyla ön bilgi taramasının da zayıf tarafını oluşturmaktadır. Bunu önlemek için, görüşülen avcının gösterilen resmi benzer bir türle karıştırması, ona benzetmesi ihtimali üzerinde durulmuş ve avcıya, morfoloji bakımından benzer türler (sözgelimi çakal ile kurt, çakal ile tilki) birbiri ardına tekrarlanarak gösterilmiş, bu sorularla yörede görülen türün hangisi olduğu netleştirilmeye çalışılmıştır.

5.2. Mülakat ve Anketler ile Saha Gözlem Bulgularındaki Yaban Hayvanları

Ankette yöneltilen, “Yaban hayvanı türlerinden hangileri ile yörenizde karşılaştınız ya da var olduğunu biliyorsunuz” sorusundan alınan bulgular bize yaban domuzu, tilki ve kaya sansarının çalışma alanında bol bulunduğunu (bolluk derecesinin yüksek olduğunu) ve popülasyon yoğunluklarının da yüksek olduğunu göstermektedir. Çünkü sahada bu türlerle karşılaşan veya bulduklarından emin olan %90-95 oranındaki avcı verdikleri cevaplarla bu türlerin sahadaki varlığına tanıklık etmiş olmaktadır.

Avcılar yaban tavşanı hakkında %90 oranında var olduğunu biliyorum demesine rağmen ankette yer alan “Yörenizde var olduğunu bildiğiniz yaban hayvanlarının en fazla hangi bölgelerde görülebileceğini yazınız” sorusunda “her yerde fakat seyrek görülür” cevabı vermeleri, yaban tavşanının hızlı üreyen bir tür olması ve Osmaneli'nin geneli yaban tavşanının uyum sağlayabileceği habitatlara sahip olmasından dolayı her yerde görülebilmekte fakat tavşan, avcılarının en sevdiği avlardan biri olduğu için av baskısından dolayı popülasyon yoğunluğu düşüktür.

Verilen cevaplara dayanarak avcının karşılaşmadığı halde bulunduğu dair bilgi veya çok güçlü bir kanaatle (biliyorum diyerek) varlığını haber verdikleri kurt, keklik, bıldırcın ve porsuk türlerinin çalışma alanında yaygın oldukları söylenebilir. Bununla beraber, keklığın adı “eskiden yaşadığı söylenen ancak

bugün yaşamayan veya çok nadir görülen yaban hayvanları”nın sorulduğu bir sonraki soruya verilen cevaplarda ifade edilen “nadir görülen yaban hayvanları” arasında da zikredildiği için, kekliğin yayılış alanı olarak yaygın olsa bile popülasyonunun yoğun olmadığı anlaşılmaktadır. Bu soruya verilen cevaplarda vaşağın da adı geçmektedir. Ancak bir sonraki soruya verilen cevaplarda nadir görüldüğü ifade edildiği için vaşağın günümüzde Osmaneli’nde yaşamadığı sonucu çıkmamaktadır.

Ankette bulunan “Yöreniz civarında eskiden yaşadığı söylenen ancak günümüzde yaşamayan veya çok nadir görülen yaban hayvanları varsa belirtiniz” sorusuna gelen cevaplardan ayı ve kızılgeyik, avcılar tarafından ilk soruda Osmaneli civarında yayılış gösteren hayvanlar arasında sayılmış olduğu halde burada adları eskiden yaşayan veya çok nadir görülenler arasında geçmektedir. Dereyörük Köyü gözlemlerimiz sırasında ayının dışkıları (Şekil 4.43 ve 4.44) tespit edilmiştir. Ancak kızılgeyik görülmemiş veya izine rastlanılmamıştır.

Osmaneli yerlisi ve belediye çalışanı Remzi Öner’in anlatımına göre ananesinin yaşadığı dönemde yörede sırtlan görülürmüş ve sırtlana “Andık” denirmiş. Ancak gözlemlerimizde izine rastlamadığımız gibi yöredeki avcılar da hiç rastlamadıklarını, eskiden olduğunu bildiklerini belirtmişler ve yöredeki isminin “Andık” olduğunu teyit etmişlerdir. Ancak saha çalışmalarında sırtlan görülmemiş veya izine rastlanılmamıştır.

Bu veriler, kızılgeyik ve sırtlan türlerinin Osmaneli’nde yakın zamana kadar yaşamakta olduğuna ya da bugün az da olsa bulunma ihtimaline işaret etmektedir.

En fazla karşılaşılanı % 10’a ulaşmayan bu türler için sahada var olduklarını biliyorum denmesi, muhtemelen bu türden hayvanların vurulduğuna şahit olmaları veya vurulanları görmüş olmaları ile açıklanabilir. Aynı şey vaşak ve karakulak için de söylenebilir. Avcıların bu türlerin var olduğu yönünde verdikleri cevapların neredeyse %50’ye yaklaşması bu türlerin sahadaki varlığı yönünde güçlü bir ipucu vermektedir. Buldukları bilindiği halde bunları gören

olmaması, bu türlerin hassas karakterleri dolayısıyla insandan uzak durma davranışlarında gizlidir.

5.3. Avcılığın Osmaneli’ndeki Durumu Ve Yaban Hayatı Farkındalığı

Sorularımız arasındaki “Belirtilen durumlardan hangisi yörenizdeki avcılar tatmin etmeye yeter” sorusuna avcılarının %91’inin “Av vurmak önemli değil, avlanması amaçlanan hayvanı uçarken veya kaçarken görmek yeterlidir” seçeneğini işaretlemeleri (Şekil 4.10) avcılıkta tecrübe sahibi olmaları ile açıklanmaktadır.

Ankette yer alan “Osmaneli civarında yaban hayvanları bakımından en zengin 3 bölgenin (dağ, tepe, ova, vb.) adlarını yazınız” sorusuna avcılarının yarısının bu soruya cevap vermemesi, avlandığı yeri başkasıyla paylaşmak istememe şeklindeki tipik avcı davranışının etkisiyle olduğu şeklinde açıklanabileceği gibi anket formunda verilen mevkii isimlerini bilmemesi veya bu mevkileri kendi aralarında başka isimlerle anıyor olmaları ihtimallerini akla getirmektedir.

Ankette bulunan “Av-avcılık mevzuatı hakkındaki vatandaşınızın bilgi düzeyini belirtiniz” sorusundan elde ettiğimiz sonuçlara göre (Şekil 4.2) KAK’ın, MAK’tan daha çok bilinmesi, avcı tarafından daha fazla dikkate alınmasıyla açıklanabilir. Zira MAK’ın avlanma faaliyetini düzenleyen, her yıl güncellenen kararlardan oluştuğu için ancak günceli takip eden avcı tarafından bilinmekte olmasına karşılık KAK cezai hükümler ihtiva eden, yıllardır değişmeyen nisbeten sabit bir kanun metnidir, dolayısıyla tecrübeli her avcı bunu bilir. Orman kanunu ise avcının doğrudan ilgi alanına girmediği için az bilinmekte, ancak avcılarının pek çoğu aynı zamanda orman köylerinde yaşadıkları için bu kanun hakkında az çok bilgi sahibi olmaktadır.

Ankette yer alan “Osmaneli’nde avcılık yapılıyorsa yılın hangi döneminde hangi hayvan türlerinin avlandığını belirtiniz” sorusuna tüm avcılar MAK tarafından ilan edilen sezonda avlandıklarını söyledikten sonra ağustos – şubat ayları arasında avlandıklarını belirtmeleri MAK kararları hakkındaki bilgilerini doğrulamaktadır. En çok yaban domuzu, tavşan, keklik, bildircin ve

çulluk avladıklarını söylemeleri ise bu türlerin popülasyon yoğunlukları ve avlanma kolaylıkları ile açıklanmaktadır. Yaban domuzunun ayrıca tarım ürünlerine zarar veren muzır hayvan olarak görülüp vurulması gerektiği düşünüldüğünden bu türün her yıl mutlaka ava konu olmasında etkisi büyüktür.

Anketteki “Çevrenizde yerleşik olarak yaşayan (göçmen olmayan) yaban hayvanlarından koruma altına alınarak avlanması yasaklanmış olanlardan bildiklerinizi yazınız” sorusuna ayının ve kızılgeyiğin çoğunlukla yazılmış olması avcılar tarafından “eskiden yaşadığı söylenen ancak günümüzde yaşamayan veya çok nadir görülen” türler olarak nitelenmesiyle tutarlılık arz eden, yani bu türlerin korunma sebebinin sayıca çok azalmış, nadir görülür olmuş ve hatta mazide kalmış olmalarıyla ilgili olduğunun idrakinde olduklarını gösteren bir durumdur.

Ankette yer alan “Yöreniz civarında yaban hayatı açısından olumsuz bir durumla karşılaştığında (mesela: kaçak avlanma, yaralı/sakat hayvan görme) öncelikle hangi kuruma haber verirsiniz” sorusunda “Hiçbir yere haber verilmez” diyen kimse çıkmaması, avcının olumsuz durumu ihbar etme konusunda bilinçli olduğunu, ihbar etmek için toplam %54 oranında DKMP ve jandarmayı tercih etmeleri bunların suçun üzerine gitme, müdahale etme ve zabıt tutma yetkileri olduğunu bilmelerinden kaynaklanmaktadır. Avcıların bu kurumları yaban hayatının korunmasında ve avcılığın denetlenmesinde en çok güvenilen kurum olarak görmeleri de (Şekil 4.3) bu sebeptir.

İhbar mercii olarak tercih edilen Jandarma ile DKMP'yi takiben Orman işletmesinin gelmesi orman teşkilatının yaygın bir kadroya sahip olması yanında av türlerinin yayılış yerlerinin ve avlanma faaliyetine sahne olan alanların çoğunlukla ormanlık olup orman işletmelerinin sorumluluk ve yetki alanına girmeleri sebebiyledir. Avcı derneklerine haber vermeyi tercih edişin daha sonraki sırada gelme sebebi ise bu derneklerin kaçak avcıya müdahale etme ve tutanak tutma yetkilerinin bulunmaması olabilir. Fakat “Yaban Hayatının korunmasında ve avcılığın denetlenmesinde en çok güvenilen kurum ve kuruluşlar hangileridir” diye sorulduğunda derneklerin, ihbar mercii olarak tercih ettiklerinden daha büyük bir oranla öne çıkması avcılarının

kendilerini gerek yaban hayatını koruma gerekse avı koruma ile kaçak avın önlenmesinde en etkili ve yararlı topluluk oldukları yönündeki yaygın/ortak kanaatlerinden kaynaklanmaktadır. Bu sebeptendir ki avcı dernekleri, avcının gözünde (Şekil 4.4) neredeyse tercih edilen ihbar mercii olarak DKMP kadar güven duydukları kurum/kuruluşlar olmaktadır.

Yaban hayatının yok olmasında rol oynayan faktörler sorulduğunda, yerli ve yabancı avcı olmak üzere, toplam 36 kişinin avcılığı işaretlemeleri usulsüz veya kaçak avcılığın en önemli problem olduğunun avcı tarafından ikrar edilmesi anlamına gelmektedir. Ancak avcılarının yabancı avcı için söyledikleri “bir daha gelemem diye ne varsa avlamaya çalışıp aşırı ölçüde avlanmaları ve yöreyi tanımadığı avın popülasyon durumunu bilmediği için” cevabı, tahribatın farkında olmaması noktalarında toplanabilecek hususların doğruluğu sebebiyle hak verilmesi gerekmektedir. Şekil 4.5'e göre yöredeki yaban hayatı ve özellikle av hayvanı türleri üzerinde onları yok edecek ölçüde tahripkâr etkide bulunma anlamında yerli avcının yabancıya oranla %60 kadar daha az zararlı görünmesi yerli avcının yöresinde bir yandan avlanırken bir yandan da avı koruma kaygısı taşıması dolayısıyladır. Buna karşılık “Yörenize avlanmaya gelen avcılar yaban hayatı kaynaklarına zarar veriyor mu” sorusuna verilen cevaplar, Osmaneli’nde yabancı avcının yaban hayatına daha fazla zarar verdiğini düşünen avcı sayısının yüksek (%74) olduğunu göstermektedir. Avcıların, bu soruyu cevaplarken yabancı avcının zararlı oluş sebebi olarak hem aşırı hem de kaçak avlanmayı işaretlediği tespit edilmiştir.

Avcıların %60'ının av popülasyonları üzerine etkisi olduğunu bildirdiği tarım kimyasalları, bilinen bir olgudur (Oğurlu, 2001; Işık, 2006). Ancak tarım ilaçları bir çok yerde olduğu gibi avcının kaçak av ile av popülasyonu üzerinde oluşturduğu baskı ve tahribatı gözden kaçırmak için ilk aklına gelen argüman olmaktadır.

“Yaban hayatı kaynaklarının korunması ve geliştirilmesinde görev almak ister misiniz” sorusuna “Evet” diyenler arasından “Ücret karşılığı görev alırız” diyenler sayılmayacak olursa avcılarının %34 gibi azımsanmayacak kısmının av-yaban hayatı çalışmalarında gönüllü olarak görev alabileceklerini beyan

etmeleri, Osmaneli’nde yaban hayatı koruma-geliştirme çalışmalarına katılarak hatırı sayılır ölçüde sivil katkı sunacak bir avcı potansiyeli bulunduğunu göstermektedir.

“Yaban hayatı kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi çalışmaları, yörede yaşayan halkın desteği ve aktif katılımıyla başarılı olur” ifadesi köylülerinizce büyük oranda desteklenir mi” sorusuna göre (Şekil 4.8), avcılarının yaban hayatı kaynaklarının korunup geliştirilmesine halk tarafından destek verileceği hususunda bir hayli (%24) tereddütle yaklaştıkları, aktif destek ve katılımı konusunda çok fazla ümit taşımadığı (%36) hatta destek verilmeyeceğini düşünenlerin daha ağır (%40) bastığı görülmekte bu konudaki muhtemel engelin ise halktaki, yaban hayvanlarının zirai ürünlere verdiği zarardan kaynaklanan isteksizlik olduğu anlaşılmaktadır.

Osmaneli avcılarının büyük oranda (%66) avlanırken yanlarında kamera veya fotoğraf makinesi taşımaları sayesinde avlaklarında görsel kayıt yapabilmekte ve böylece hem tabiatı gözlemleyip hem de av anılarını arşivleyebilmektedirler. Av ile ilgili görsel ve videolarını sosyal medya üzerinde (Osmaneli Merkez Avcılar Derneği Facebook Grubu, 2015; Omak Sevdalıları Facebook sayfası, 2015) paylaşmakta olmalarının pratik sonucu ise medya grup linkleri ve internet dokümanlarının oluşmasıdır ki bu, av-yaban hayatı ile ilgili sahada cereyan eden olayların izlenmesine imkân vermektedir.

Yörede avcılıkla ilgili yasal düzenlemelere bakışı ölçen soruya alınan cevaplar (Şekil 4.12) göstermektedir ki avcılarının %77’si devlet tarafından yapılan düzenlemenin para toplama amacıyla veya bürokratik yolla avcılığı zorlaştırmak için yapıldığına inanmakta, ancak %18’i gelecek nesiller avlanma hakkı düşünülerek yapıldığına inanmaktadır. Bu durum avcılarının avlanma konusunda daha serbest olma isteğiyle açıklanabilir.

“Gelirinizin ne kadarını av için harcarsınız” sorusuna gelen en düşük cevabın %10, en yüksek cevabın %50 olması ve Osmaneli’ndeki avcılarının “Avcılığa merakınız var mı” sorusunda belirttikleri %44 amatör - %52 usta avcı sayılarına

göre ustalıklı olarak avcılıkla ilgilenenlerin maaşlarının yarısı veya yarısına yakını harcadıkları sonucunu ortaya koymaktadır.

“Neden avlanıyorsunuz” sorusuna gelen cevapların yarıdan fazlası spor yapmak için ve yarısına yakını arkadaş grubuyla birlikte olmak için avlandığını söylemiştir. Bu konuda daha önce yapılmış çalışmalar göstermektedir ki ülkemizdeki avcıların avcılığa başlamalarında ve avlanma nedenlerinin başında gelen faktörler; arkadaşlarıyla birlikte olmak, doğa sevgisi ve bedensel hareket etmektir (İğircik vd. 2005; Şafak, 2006; Şafak vd. 2010, 2015).

Avcılığın spor boyutu, Türk Kültürünün en eski dönemlerine kadar uzanmaktadır (Güven ve Hergüner, 1999). Bu durumda Osmaneli’ndeki avcıların ülkemizin diğer yörelerindeki avcı profilleriyle benzerlik taşıdığı, uyumlu olduğu anlaşılmaktadır.

Anketimizdeki “Yörenizde yılın hangi döneminde hangi hayvan türlerinin avlandığını belirtiniz”, “Yörenizdeki yaban hayvanlarından koruma altına alınarak avlanması yasaklanmış olanlardan bildiklerinizi yazınız”, “Yöreniz civarında yaban hayatı açısından olumsuz bir durumla karşılaştığınızda (mesela: kaçak avlanma, sakat hayvan görme) öncelikle hangi kuruma haber verirsiniz” sorularıyla Osmaneli’ndeki avcıların avcılıkla ilgili kanunlar hakkındaki bilgileri ölçülmüş olup, genel olarak Güncel Merkez Av Komisyonu Kararlarına (Resmi Gazete, 2015), Orman kanununa (Resmi Gazete, 1956) ve Kara Avcılığı Kanununa (Resmi Gazete, 2003) göre doğru cevaplar verdikleri görülmüştür. Bu durum avcılara yönelik eğitimlerin başarısını ve DKMP’nin bölgede aktif olduğunu göstermektedir.

Osmaneli’nde herhangi bir eğitim çalışması yapıldı mı şeklinde sorduğumuz soruya avcılarının yarısı evet derken diğer yarısı hayır veya cevapsız bırakmış olduğu halde yakın tarihte ilçede Merkez Avcılar Kulübü ve DKMP Bilecik Şube Müdürlüğü tarafından “Avcılık Belgesi Kursu” (Milliyet, 2014 a), Bilecik ilinde de Bilecik Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü ve Bilecik Halk eğitim Merkezi Müdürlüğü tarafından “Avcı Eğitim Kursu” (Milliyet, 2014 b) düzenlenmiştir. Bu sayede avcılarının yarısına yakınının eğitimlere katılmadığı anlaşılmaktadır.

Yöredeki avcılarının bile ancak yarısının haberdar olduğu bir tanıtım-eğitim çalışmasının yeterli olduğunu söylemek mümkün değildir. Nitekim “Yörenizde yaban hayatı kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi için ne tür önlemler alınmalıdır” sorusunda, katılımcıların en fazla işaretledikleri seçenek, %48 oranıyla, “Halk yaban hayatı konusunda bilinçlendirilmeli ve eğitilmeli” seçeneği olarak (Şekil 4.7), eğitimlerin sadece avcılarla sınırlı kalmaması gerektiğini destekler niteliktedir.

5.4. Osmaneli’nde Av Turizmi Potansiyeli

“Av turizmi kapsamında yörenize ait yaban hayvanlarını avlamak üzere dışarıdan avcı geliyor mu” sorusuna katılımcıların çoğunun “Evet” cevabını vermesine rağmen Osmaneli’nde herhangi bir av turizmi organizasyonu bulunmamaktadır. Bu durum sorunun doğru anlaşılmadığını gösterirken dışarıdan avcılarının geldiği, mülakat için Osmaneli Merkez Avcılar Derneği’ne gidildiğinde İznik, İnegöl gibi çevre ilçelerden gelen avcılarla tanışılarak müşahede edilmiştir.

“Yörenize dışardan avcılarının gelmesini nasıl karşılıyorsunuz” sorusuna aldığımız cevaplardan çıkarılan Osmaneli avcılarının bu konuda ortak bir fikre sahip olmadıklarıdır. Burada dışarıdan gelenlerin iyi karşılanmalarının ancak yasalara uydukları takdirde olacağı bildirilmekte ve bunun dışarıdan gelenin genel kabul görme şartı ve tabii ki yerli avcının yabancı avcı konusunda aralarında mutabakat zeminini oluşturabileceği anlaşılmaktadır.

“Yörenizde avlanma genellikle grup halinde mi yoksa bireysel mi olur” sorusuna gelen cevapların çoğu “Grupla” cevabını vermiş olması Osmaneli’nde avcılarının çoğunlukla yaban domuzu avına gitmekte oluşları ve bunun için ne kadar kalabalık olurlarsa avında o kadar başarılı olacağını düşünmeleridir.

Anketlerimizden elde ettiğimiz dışarıdan gelen avcılarının Osmaneli’ne kendi imkânlarıyla avlanmaya geldiği yönünde verilen cevaplar, yine dışardan gelen avcılarının domuz avına katılarak daha kalabalık gruplar halinde ava

çıkılabilmesi isteği ve yine dışardan gelen avcıların sadece yaban domuzu avı yapmaları durumunda Osmaneli halkı için olumlu bir durum olacağı cevapları, buna karşılık dışarıdan gelen avcılar hakkında yöre avcılarının aşırı ve kaçak avlananlar olduğu yönündeki yorumları ve yöredeki yüksek yaban domuzu popülasyonu sayesinde Osmaneli'nde gerçek anlamda bir yaban domuzu av turizmi yapılabileceği fikrini ortaya çıkartmaktadır.

“Yaban hayvanları ile ilgili köy tüzel kişiliğinin veya köylüler için uygun bulduğunuz seçenekleri işaretleyiniz” sorusundan alınan verilere baktığımızda Osmaneli'nde tamamına yakını bir şekilde avcılıkta yapan köylülerin ürünleri herhangi bir hayvan tarafından zarar gördüğünde müdahale etme eğilimlerini öne çıkarmakta, köylü nüfus için en öncelikli konunun (%70) ürünlerini hayvanların zararından korumak olduğunu, ekolojik denge ve yaban hayatını korumanın ise ancak bundan sonra (%60) gelebileceğini göstermektedir.

Osmaneli köylerinin ve avcılarının %96 oranında evlerin et ihtiyacını karşılamada av hayvanlarına muhtaç olmadıkları anlaşılmaktadır. Çünkü ancak %4'ü etleri için yaban hayvanlarını ihtiyaçları olduğunu söylemişlerdir. Bu, yöre köylüsünün ekonomik gelir seviyesinin yüksek oluşuyla bağlantılıdır. Fakat aynı insanların %14 oranında da yaban hayvanlarından gelir elde etmek istedikleri göz önüne alınırsa yörenin ekonomik kalkınması için av kaynaklarından yararlanmanın, bunun için de bu kaynakların korunması ve özellikle kaçak ve usulsüz avcılığın önlenmesi gerektiği konusunda halkın bu isteklerinden yola çıkılarak ikna edilmesini kolaylaştırabilir. Zira, avcılar %74 oranında yaban hayatının korunması ve geliştirilmesinin yörelere olumlu katkılar sağlayacağı kanaatindedirler. Yaban hayatının gelişmesi halinde beklenen olumlu katkının % 50 oranında halkın bilinç seviyesinin gelişmesi şeklinde ifade edilmiştir. Çünkü katılımcılar %66 oranında “Halk yaban hayatı konusunda bilinçlendirilmeli ve eğitilmeli” diyerek (Şekil 4.7) bu alandaki ihtiyacın büyüklüğüne işaret etmekte ve dolayısıyla beklenti de bu noktada odaklanmaktadır. Katılımcılar %20 oranında yöreye yapılan ziyaretin artıp ekoturizm gibi gelirlerin ortaya çıkması şeklinde, %44 oranında ise avlanma potansiyelinin artmasıyla ekonomik gelir getireceği şeklinde düşünmektedir. Buna göre ekoturizm veya av potansiyelinin yükselmesine dayanacak bir av

turizminin yöreye katkı sağlayacağını düşünenlerin sayısı hemen hemen ankete katılanların yarısına tekabül etmektedir.

“Yasakları dikkate almadan” seçmeleri istenen “gelecekte hangilerini avlamak istersiniz” sorusuna gelen cevaplara göre (Şekil 4.11) yöre için düşünülen özel avlak ve av turizmi uygulamalarında bugün gerçekleşirse %73 oranında bıldırcın, kınalı keklik, tavşan ve kızılgeyiğe talep olacağı tahmin edilebilir.

5.5. Osmaneli’nde Yaban Hayatı – İnsan İhtilafı

Yapılan çalışma neticesinde Osmaneli ilçesindeki vatandaşların en çok ihtilafa düştüğü hayvan yaban domuzudur. Şekil 4.25’te yaban domuzu tarafından ekinleri yatırılmış bir tarla görülmekte ve Şekil 4.20’de katılımcıların %30’u yaban domuzu saldırısına uğradığını belirtmiştir. Tarım alanlarının ilçe arazisinin %33’ünü kapsadığı ve çalışan nüfus içerisinde en fazla sayıya tarım işçilerinin sahip olduğu göz önüne alınırsa ilçe ekonomisi açısından domuz avının önemi büyüktür.

Bunun yanında tarım arazisi sahipleri mahsulünü, en çok (%67) hayvanları korkutma yöntemleri (ses tüpü, ışık vb.) kullanarak koruduğunu belirtmiş, sadece %9’u avlayarak koruduğunu belirtmiştir (Şekil 4.22). Bu sorudan alınan; %9’luk avlanma oranı, çiftçinin tarlasında çalıştığı sırada gördüğü bir zararlı hayvan olması durumunda avlanmasını, %67’lik korkutma yöntemleri oranı ise çiftçi tarlasında değilken mahsulünü koruma yöntemini ifade etmesiyle açıklanmaktadır.

Küçükbaş hayvancılıkla uğraşanlar kurt ve ayı saldırısına maruz kaldıklarını, bu nedenle sürülerinin başında bekçi köpekleri bulduklarını belirtirken, avcılar da küçükbaş hayvancılıkla uğraşanların bekçi köpeklerinin, av köpeklerini öldürmesinden şikâyet etmektedir. Bu durumda küçükbaş hayvancılıkla uğraşan kişi, çoban köpeği olmadan sürüsünü yaban hayvanlarına karşı koruyabilir mi diye araştırma gereği duyulmaktadır. Araştırma sonucunda şu sonuca ulaşılmıştır: Koyun-keçileri yabani hayvan tehlikesine karşı korumada anahtar kelime, aktif ve pasif yöntemlerin birlikte

ele alındığı *entegre yabancı hayvan kontrolü*dür. Entegre yöntemler içinde çok pasif olandan öldürmeye kadar varan çeşitli kontrol yöntemleri söz konusudur. Unutulmaması gereken konu şudur; yabancı hayvanları bir kez öldürmeye başlarsa aynı yere tekrar gelir. Sonuç olarak, bölgesel temelde bitkisel ve hayvansal üretim alanların korunması için yeni ve daha kapsamlı, disiplinler arası araştırmalara gereksinim vardır (Taşkın vd., 2011).

Bu durumda ülkemiz şartlarında bekçi köpeği olmaksızın yabancı hayvan zararıyla mücadele etmek, hem maliyeti çok yükseltecek hem de yabancı hayvanların popülasyonları üzerinde ciddi olumsuz sonuçlar doğuracaktır.

Kümeslere tilki ve kaya sansarlarının saldırısı konusunda unutulmaması gereken en önemli husus tilki ve kaya sansarlarının aynı zamanda iyi birer fare avcısı olduklarıdır. Farelerin, kümes hayvanlarına hastalık bulaştırması veya bulaşıcı hastalıkların yayılmasında çok etkili olduğunu, kümeslerde fare bulunmasının tilki veya kaya sansarı saldırısından daha kötü sonuçlar doğurabileceği konusunda aydınlatılmasına ihtiyaç olduğu anlaşılmaktadır. Kümes hayvancılığı ile uğraşanların, kümesteki hayvan kayıplarını en aza indirirken yabancı hayvanlarına ve doğaya zarar vermeyecek biyolojik mücadele yöntemleri kullanılması gerektiğine ikna edilmelidirler.

Arıcılıkla uğraşanların sorunlarından arı kuşu, ayı ve kertenkele sorunlarına yönelik olarak, bu yabancı hayvanları ile mücadelede öldürme yöntemleri (Kertenkeleler için zehirleyici ilaç atmak, arı kuşlarını silahla vurmak, ayılar içinse kapan kurmak veya vurmak gibi) kullanmak, hem ekolojik dengede önemli bireylerin öldürülerek kaybedilmesi nedeniyle hem de vurması zor olduğundan tercih edilmemelidir. Arıcılıkla uğraşanların, arı ve bal kaybını en aza indirirken yabancı hayvanlara ve tabiata zarar vermeyecek, ekolojik mücadele yöntemleri kullanılması gerektiğine ikna edilmelidirler.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışma alanı olan Osmaneli ilçesinde önceden yapılmış gözlem ve çalışmalar neticesinde 75 adedi endemik olmak üzere 654 adet bitki türü (Süel, 2015), ve İkiyaşamlılar (Amphibia) takımına mensup 4 familya ve 6 tür; Sürüngenler (Reptilia) takımına mensup 5 familya ve 12 tür; Kuşlar (Aves) takımına mensup 25 familya ve 56 tür; Memeliler (Mammalia) sınıfına mensup 13 familya ve 27 tür bulunduğu belirlenmiştir (Oğurlu, 2015; Ünal 2015).

Çalışma alanında önceden yapılan çalışmalar, kendi gözlemlerimiz ve anket ile mülakatlardan elde edilen bilgiler toplandığında Osmaneli'nin hayvanları İkiyaşamlılar (Amphibia) takımına mensup 5 familyaya dahil 9 tür; Sürüngenler (Reptilia) takımına mensup 8 familyaya dahil 20 tür; Kuşlar (Aves) takımına mensup 28 familyaya dahil 71 tür; Memeliler (Mammalia) sınıfına mensup 13 familyaya dahil 28 türden ibarettir.

Bu sayılar ve alanın genişliği ile coğrafi konumuna bakılacak olursa Osmaneli, yaban hayatı kaynağının korunması ve geliştirilmesi açısından yüksek biyolojik çeşitlilik dolayısıyla önem arz eden bir bölgedir. İleride yalnızca Osmaneli ilçesiyle sınırlı kalmayan daha kapsamlı yaban hayatı çalışmaları yapılmalı, gerekli görülen alanlar korumaya alınarak var olan bu çeşitliliği korunması ve gelecek nesillere devredilmesi sağlanmalıdır.

Çalışma sonucunda, çalışma alanındaki mevcut yaban hayvanı türlerinin bir kısmı ile eskiden görülmesine rağmen avcılar tarafından uzun süredir görülemediği belirtilen ayı ve karaca türleri tespit edilmiş olup varlıkları kesinleşmiştir.

Vaşak, karakulak, kurt, sırtlan ve kızılgeyiğin sahadaki varlığına belirti görülmesi bile önceden yapılmış çalışmalarda kaydedilmiş ve avcılar tarafından varlığı tasdik edilmiştir. Kızılgeyiğin Osmaneli'nde yaşaması için besin, su ve örtü bakımından müsait habitatlar bulunmaktadır (The Deer Initiative, 2008). Fakat vaşak, karakulak, kurt ve sırtlan için yeterli besin olup olmadığı, bu türler hakkında alandaki taşıma kapasitesi belirlendikten sonra

söylenbilir. Bu türler Osmaneli'nde varsa, saha çalışmalarında izleriyle karşılaşılmaması, popülasyon yoğunluklarının düşük olmasıyla açıklanmaktadır. Osmaneli'nde yeterli su, besin ve örtüye sahip alanlarda kızılgeyiğin sayıca az olması avcı ve/veya yırtıcı baskısından kaynaklandığı düşünülmektedir. Fakat bu türler iyi gizlenen ve popülasyon yoğunlukları düşük türler oldukları için ancak uzun süreli saha çalışmalarında tespit edilebilecektir. Bu türlerin varlığı araştırılmalı, varsa korunması, optimal sayıya ulaşması için gerekli tedbirlerin alınması, gerekli yasal ve fiziksel düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

Yaban hayatı kaynaklarının korunması - geliştirilmesi için avcılar ile muhtarlar sürekli irtibat halinde olmalı, avcı derneklerinin yetki ve sorumlulukları artırılmalı, planlama faaliyetinin mutlaka sorumlu ve yetkili bir tarafı olmalarının sağlanması gerekmektedir. Bunu sağlamak için, avcı derneklerinin av-yaban hayatı kaynaklarından elde edilen gelirden yararlandırılması gerekmektedir. Bu sayede yöre halkının ve diğer ilgi gruplarının yaban hayatı kaynak popülasyonunu korumaya teşvik edilecek ve kaynağın devamını sağlamada yöneticilere yardımcı olacaktır (Oğurlu, 2008).

Av hayvanlarının çoğalması ve gelişmesi için çalışmalar yapılmalıdır. Bu çalışmaların başında kaçak ve limit üstü avlananların tespiti ve cezai işlemler uygulanması, belirlenen bölgelerde fidan dikimi ve yemleme çalışmaları yapmak, bölgedeki zirai ilaçlamayı olabildiği kadar azaltmak, yörede nesli tükenen veya tükenmekte olan yaban hayvanlarından av hayvanı olarak değerlendirilebilecek olanları uygun görülen habitatlara salmak suretiyle üretmek gelmektedir. Üstelik bu çalışmalarda gönüllü olmak isteyen avcılar olduğu tespit edilmiştir. Bu fırsattan istifade edilmelidir.

Av-avcılık hakkındaki mevzuatlardan Osmaneli'ndeki avcılarının en iyi bildiği mevzuatın KAK olduğu, her yıl güncellenen MAK kararlarını takip etmeyen avcılar olduğu tespit edilmiştir. Avcılar MAK kararlarını düzenli olarak takip etmeleri konusunda ikna edilmeli, bilinçli avcılığa teşvik edici çalışma ve eğitimlerin sayısı artırılmalıdır. Bilinçli avcılığı kazandırmak - geliştirmek adına il ve ilçe düzeylerinde yapılan avcı eğitimleri, eğitimlere katılmayan bir avcı

dahi kalmayana kadar devam edilmelidir. Av sezonu dışında ayda bir defa bu eğitimler yapılarak her avcıya gerekli bilgiler verilebileceği gibi eski avcılarının bilgileri de pekişmiş olacaktır. Av sezonunda ise sadece teorik değil, av ustaları ve acemi avcılar birlikte çıkılarak, uygulamalı olarak öğretilmelidir. Eğitimler, sadece avcılarla sınırlı kalmamalı, halkın yaban hayatı konusunda bilinçlendirilmelidir.

Osmaneli avcıları, sosyal paylaşım sitelerinde yayınlamakta olduğu av videolarına devam etmeli, tüm acemi avcılara bu videolar izletilmelidir. Bu videolar ve fotoğraflar sadece av anında cereyan eden olayları öğretmekle kalmayıp bölge genelinde zamana bağlı değişimleri gözlemlemek açısından da önemlidir. Bu yüzden av videoları arşivlenmelidir.

Yaban domuzlarının kurt, ayı vb. büyük yırtıcı türler için besin kaynağı olduğu, toprağı karıştırmak ve tohumları gömmek suretiyle yaşadıkları alanlara olan faydaları bilinmektedir. Buna karşılık Osmaneli genelindeki yoğun tarım faaliyetlerini önemli derecede olumsuz etkilediği için avlanılmaktadır. Bu durumda türün optimum popülasyonda tutulabilmesi için bölgede gerekli envanter çalışmaları yapılmalı, yaban domuzunun yaşadığı alanların taşıma kapasitesi belirlenmelidir. Sonuçta yaban domuzu popülasyonu çok fazla geliyor ve Osmaneli avcıları yetersiz kalıyorsa, ilçe geneli sadece yaban domuzu türü için av turizmine açılmalıdır. Bu sayede kamu yararına resmi bir gelir elde edilebileceği gibi tarımla uğraşan yöre halkının yaban domuzu ile mücadelesine çözüm getirilmiş olacaktır. Keza bu çalışmada, Osmaneli tabiatının, çevre il ve ilçelere göre daha doğal karakterde olan arazisi, doğa turizmi, ekolojik turizm gibi ekonomik kazanç getirecek kullanım ve aktivitelere uygun olduğu, Osmaneli’nde av turizmi başlatıldığında ilçenin yarısının bunu destekleyeceği tespit edilmiştir. Bunun yanında Osmaneli’nde gelişen sanayinin tabiatı ve yaban hayatını etkileyeceği kesin olmakla birlikte, OSB’ye yeni gelen sanayi kuruluşlarının doğaya en az zarar veren sanayi kollarından seçilmesi ve gerekli önlemlerin alınması, tabiata yönelik olumsuz etkiyi en aza indireceğinden, bölge idarecilerinin en önemli sorumluluklarından birisidir. Tabiatın bütüncül değerlendirilmesi gerektiği unutulmamalı, biyolojik çeşitliliği koruyup geliştirmeye çalışılmalıdır.

Ülkemiz genelinde küçükbaş hayvanların yabani hayvanlardan zarar görmesini en aza indirmek için kullanılabilir en ekonomik ve yaban hayvanlarına en az zarar veren mücadele yöntemi bekçi köpekler (çoban köpekleri) kullanmak olduğuna göre, avcıların avlanmak için dolaştığı alanlarda küçükbaş hayvan sürüleriyle karşılaşmaları halinde çoban köpeklerinin av köpeklerine zarar vermesini engellemenin tek yolu av köpeklerini geri çekip, sürüden uzaklaşmaktır. Bunu yapabilmek için “beeper” gibi ses çıkartan tasmalar veya doğrudan köpeğin konumunu gösteren tasmalar av köpeklerine takılmalı, çoban köpeğine çok yakınlaşmışsa köpek kovucu ses tabancası ile müdahale edilerek çoban köpeğini uzaklaştırmaya çalışılmalıdır.

Kümes hayvancılığı ile uğraşanların tilki ve sansarla biyolojik mücadelesi için kümeslerinde birkaç tanede olsa kaz bulundurmaları önerilmektedir. Kazlar, tilki veya sansar geldiğinde, tehlike anında gürültü yapacağı için, yaban hayvanını ürkütüp kaçıracağı varsayılmaktayken, kümes yakınlarındaki bir kişi kaz seslerine gitse, tilki veya sansar derhal kaçacaktır. Bu sayede yabani hayvanlardan gördüğü zararı yok etmese bile azaltacağı düşünülmektedir.

Arıcılıkla uğraşanların sorunlarından arı kuşu, ayı ve kertenkele sorunlarına yönelik bazı mücadele ve tedbir yöntemlerine değinmek gerekirse;

- Arı kuşlarını silahla vurma yöntemi, hem zordur hem de sürü halinde gelen arıkuşlarını caydırmayan etkisiz bir yöntem olduğu için tercih edilmemektedir. Arı kuşlarından görecekları zararı en aza indirmek için korkutma yöntemleri en faydalısı görünmektedir. Yırtıcı kuş (Baykuş, Şahin, Atmaca vb.) maketleri asmak, düzenli ses çıkaran ses tüpü kullanmak ve çeşitli ışık kaynakları ile korkutmak özellikle arı kuşunun göç zamanını bilerek o dönemde tüm bu yöntemleri birlikte kullanmak suretiyle yeterli koruma sağlanabilir.
- Ayılar için en iyi yöntem ayının arılığa girmesini önleyecek fiziksel tedbirler almaktır. Arılığın etrafını 10x10 cm gibi geniş aralıklı ağ ile çevirip ağın

üzerine çeşitli materyaller (pet şişe, CD vb.) asmak caydırıcı olacaktır. Geceleri ışık yakılırsa ayılar arılığa uğramaya korkarlar. Ayı, eğer önceden koloniye alışmış ise koloninin yeri değiştirilmelidir (Toper Kaygın ve Yıldız, 2006).

- Kertenkelelerden zarar gören arıcı sayısı çok azdır, hatta genellikle görülse bile önemsenmeyen sürüngenlerdir. Lakin kovan girişinde durup arıları yakaladıkları da görülmüştür. Sadece oğul mevsiminde döllenmeye çıkan ana arıyı yakalarsa koloninin sönmesine sebep olabilir. Böyle durumlara karşılaşmamak için arılıkta bir kedi beslemek, kovanları yerden en az 60 cm. yükseklikte sehpa üzerine koymak ve duvarlara, ağaçlara, çalılara çok yaklaştırmamak kertenkele ve kurbağa türlerinden koruyacaktır (Teknik Arıcılık Bilgi Paylaşma Forumu, 2014).

KAYNAKLAR

- Aksu, G. A., 2015, Toprak Yapısı ve Mevcut Arazi Kullanımları, "Bölüm:1 Osmaneli'nin Doğal Kaynak Değerleri" İçinde, Akpınar, A., Bilecik İli Osmaneli İlçesi'nde Kültürel ve Doğal Yapı Potansiyellerinin Değerlendirilmesine Yönelik Stratejilerin Oluşturulması, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Yayın Araştırma Proje Koordinasyon Kurulu Projesi, Sonuç Raporu içinde (80-87), İstanbul.
- Akya Proje Etüt Müh. Danş. Ltd. Şti, 2014, Göksu Barajı Ve Hes (35,19 Mwm/ 34,14 Mwe) Malzeme Ocağı, Kıрма Eleme Yıkama Tesisi Ve Hazır Beton Santrali Bilecik İli, Osmaneli İlçesi, Göksu Çayı. Erişim Tarihi:02.04.2016. <http://www.csb.gov.tr/db/ced/editordosya/Goksu.pdf>
- Alkan H., Eker M., 2005. Orman Kaynaklarından Faydalanmanın Sürdürülebilirliğine Dar Ölçekli Bir Bakış, Türk Ormancılığında Uluslararası Süreçte Acil Eyleme Dönüştürülmesi Gereken Konular, Mevzuat ve Yapılanmaya Yansımaları, Orman Mühendisleri Odası Sempozyumu, 22-24 Aralık 2005, Antalya.
- Alkan H, Korkmaz M, Tolunay, A., 2005; Burdur İli'nde Ormanlık Etkinliklerinin Orman-Halk İlişkileri Kapsamında Değerlendirilmesi, Burdur Sempozyumu, 16-19 Kasım 2005.
- Anonim, 1992, Avrupa Yaban Hayatı ve Doğal Çevrenin Korunmasına Dair Sözleşme (Bern Sözleşmesi).
- Anonim, 2006, 1.Çevre ve Ormanlık Şurası Çalışma Belgesi, 22-24 Mart 2005, Antalya.
- Baran, İ., 2008, Türkiye Amfibi ve Sürüngenleri, TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları 207, Ankara.
- Başkaya, Ş., 2003. Distribution and Principal Threats of Caucasian Black Grouse (*Tetrao mlokosiewiczzi*) in Eastern Karadeniz Mountains in Turkey, *Wildlife Biology*, 9 (4), 377-383.
- Başkaya, Z., 2012, Osmaneli İlçesinin Beşeri Ve Ekonomik Coğrafyası, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Bilgin, C., Akçakaya, H. R., 1987. Türkiye'nin Biyolojik Zenginlikleri. Çevre Sorunları Vakfı Yayınları, 183-202.
- Bilgin, C., 2000, Gökyüzüne Dargın Kuşlar, Gezi, 5 (29), İstanbul, 92-99.
- Brooks, F., Gibbs, B., 2000. Kuşlar, TÜBİTAK, Ankara, 48s.
- Canlı kataloğu (Catalogue of Life) web sitesi, Erişim Tarihi: 17.04.2016. <http://www.catalogueoflife.org/>

- Çanakçioğlu, H., Mol, T., 1996, Yaban hayvanları bilgisi, İstanbul Üniversitesi Basımevi ve Film Merkezi Müdürlüğü, İstanbul
- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Resmi Web Sitesi, Bilecik İl Çevre Durum Raporu, 2004, Erişim Tarihi: 03.03.2016. cdr.cevre.gov.tr/icd_raporlari/bilecickicd2004.pdf
- Demirayak, F., 2002, Biyolojik Çeşitlilik - Doğa Koruma ve Sürdürülebilir Kalkınma, TÜBİTAK VIZYON 2023 Projesi, Çevre ve Sürdürülebilir Kalkınma Paneli, Ankara.
- Elbroch, M., 2003, Mammal Tracks and Sign - A Guide to North American Species, Stackpole Books, Mechanicsburg, Pennsylvania, (508-560), 779p.
- Entegre Taksonomik Bilgi Sistemi (ITIS - Integrated Taxonomic Information System) web sitesi, Erişim Tarihi: 12.05.2016. <http://www.itis.gov/>
- Gezer, H., 2015, Osmaneli ve İpekböcekçiliği, Ayşen Akpınar, Bilecik İli Osmaneli İlçesi'nde Kültürel ve Doğal Yapı Potansiyellerinin Değerlendirilmesine Yönelik Stratejilerin Oluşturulması, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Yayın Araştırma Proje Koordinasyon Kurulu Projesi, Sonuç Raporu içinde (136-151), İstanbul.
- Green, I., Moorhouse, N., 1995. A Birdwatchers' Guide to Turkey. Bird Watcher's Guides Prion Ltd., England, 122 p.
- Gündoğdu, E., 2006. Isparta Yöresinde Yaban Keçisi Capra aegagrus Erxleben 1777'nin Populasyon Ekolojisi, Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta,
- Güven, Ö., Hergüner, G., 1999, "Türk Kültüründe Avcılığın Temel Dayanakları", Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1 (5), (32-47), Denizli.
- Hayman, P., Hume, R., 2005, Kuş Gözlemcisinin cep kitabı, Avrupa'nın Kuşları, Kuş Araştırmaları Derneği Yayınları, Ankara.
- Heinzel, H., Fitter, R. ve J. Parslow, 1995, Türkiye ve Avrupa'nın Kuşları (Çeviren ve Hazırlayan Kerem Ali Boyla) Doğal Hayatı Koruma Derneği, İstanbul, 384 s.
- Huş, S., 1974, Av Hayvanları ve Avcılık, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları, Yayın No: 1971, Fakülte Yayın No:202, Kutulmuş Matbaası (İkinci Baskı), 406 s., İstanbul.
- Huş, S., Görsel, E., 1981, Türkiye Av Hayvanlarının Yayılış Yerleri, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, Seri: B, 31 (2), (68-81), İstanbul,.

İğircik M., Yadigar S., Bekiroğlu S., Okan T., Akkaş M. E., 2005, "Marmara Bölgesi Avcı Profili", T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı Ege Ormancılık Araştırma Müdürlüğü, Teknik Bülten No: 29, Müdürlük Yayın No: 38, İzmir.

Işık Hafizoğulları, S., 2006, Tekirdağ İli'nde Yapılan Kara Avcılığının Yaban Hayatı Üzerine Etkileri Ve Avcılığın Sosyo-Ekonomik Boyutları, Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tekirdağ.

Kirwan, G. M., Martins, R. P., Eken, G., Davidson, P., 1998. Checklist of the Birds of Turkey. OSME Sandgrouse Supplement, 1; 32 pp., USA.

Kiziroğlu, İ., 1989. Türkiye Kuşları, Orman Genel Müdürlüğü Basımevi, Ankara, 314 s.

Kuşbank web sitesi, Erişim tarihi: 24.02.2016. <http://www.worldbirds.org/v3/turkey.php>

Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğü, Mevzuat Bilgi Sistemi, Kara Avcılığı Kanunu, Resmi Gazete ilan tarihi: 11/07/2003, Erişim Tarihi: 05.01.2016. www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4915.doc

Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğü, Mevzuat Bilgi Sistemi, Orman Kanunu, Resmi Gazete 08/09/1956 tarihli ilan. Erişim Tarihi: 05.01.2016. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.6831.pdf>

Milliyet, Bilecik Haber, Osmaneli'deki Yaban Hayatı Araştırılıyor, Erişim Tarihi: 09.10.2015. <http://www.milliyet.com.tr/osmaneli-deki-yaban-hayati-arastiriliyor-bilecik-yerelhaber-1002737/>

Milliyet, Bilecik Haber, Osmaneli Avcılık Belgesi Kursu, 24.10.2014 Tarihli Haber, Erişim Tarihi: 11.03.2016, a: <http://www.milliyet.com.tr/osmaneli-nde-avcilik-belgesi-kursu-bilecik-yerelhaber-439696/>

Milliyet, Bilecik Haber, Bilecik'te Avcı Eğitim Kursu, 20.11.2014 Tarihli Haber, Erişim Tarihi: 11.03.2016, b: <http://www.milliyet.com.tr/bilecik-te-avci-egitim-kursu-bilecik-yerelhaber-482161/>

Mol, T., 2004, Yaban Hayatı Amenajman Planı (Ders Notları).

Muallaoğlu R., 1993; "Orman Köyü ve Köylülerinin Genel Yapısı ve Sorunları", Orman Bakanlığı Yayınları, 1. Ormancılık Şurası Tebliğler ve Ön Çalışma Gurubu Raporu, Yayın No:006, 2 (13), (304-309), Ankara.

Oğurlu, İ 1997. Dağ Horozu (*Lyrurus mlokosiewiczzi* Tackanowski)nun Türkiyedeki Yayılışı ve Sivrikaya'da Bir Gözlem, Tr. J. of Zoology, 3 (21), (79-83), Ankara.

- Oğurlu, İ. 1997. Ormanlık Bir Alanda Yabani Tavşan (*Lepus europaeus*)'ın Habitat Seçimi ve Gıda Biyolojisi Üzerine Bir Araştırma Tr. J. of Zoology, 21(4), (381-408), Ankara.
- Oğurlu, İ., 2001, Yaban Hayatı Ekolojisi, Süleyman Demirel Üniversitesi Yayınları, Yayın no:19, Isparta.
- Oğurlu, İ. 2003, Yaban Hayatında Envanter, T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı Yayınları, 207 s., Ankara.
- Oğurlu, 2008. Yaban Hayatı Kaynaklarımızın Yönetimi Üzerine, Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi A (2), ISSN: 1302-7085, (35-88), Isparta.
- Oğurlu, İ. 2015, Osmaneli'nin Biyolojik Çeşitliliği, "Bölüm 1: Osmaneli'nin Doğal Kaynak Değerleri" İçinde, Akpınar, A., Bilecik İli Osmaneli İlçesi'nde Kültürel ve Doğal Yapı Potansiyellerinin Değerlendirilmesine Yönelik Stratejilerin Oluşturulması, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Yayın Araştırma Proje Koordinasyon Kurulu Projesi, Sonuç Raporu içinde (10-16), İstanbul.
- Oğurlu, İ., Topay, M. 2015, Bilecik İli Osmaneli İlçesi Doğal Kaynak Değerlerinin ve Potansiyel Kullanımlarının Değerlendirilmesi, "Bölüm 3: Osmaneli'nin Doğal Ve Kültürel Yapı Potansiyelleri" İçinde , Akpınar, A., Bilecik İli Osmaneli İlçesi'nde Kültürel ve Doğal Yapı Potansiyellerinin Değerlendirilmesine Yönelik Stratejilerin Oluşturulması, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Yayın Araştırma Proje Koordinasyon Kurulu Projesi, Sonuç Raporu içinde (158-189), İstanbul.
- Omak Sevdalıları Facebook sayfası, Osmaneli Merkez Avcılar Derneği sosyal grup profili. Erişim Tarihi: 10.10.2015. <https://www.facebook.com/profile.php?id=100009642407425>
- Osmaneli Haber Sitesi, Osmaneli Belediyesi ve İstanbul Ticaret Üniversitesi Ortaklaşa yeni Proje yapıyor, Erişim Tarihi: 09.10.2015. <http://www.osmaneli.com/?p=2623>
- Osmaneli Merkez Avcılar Derneği Facebook Grup sayfası. Erişim Tarihi: 10.10.2015 <https://www.facebook.com/osmanelimerkezavcilarderneqi>
- Porter, R. F., Schiermacker-Hansen P. 2009, Türkiye ve Ortadoğu'nun Kuşları, Arazi Rehberi, Dev Belgesel - Doğa Derneği Yayınları, Ankara.
- Resmi Gazete Web Sitesi, 2015-2016 Av Dönemi Merkez Av Komisyonu Kararı, Erişim Tarihi: 05.06.2015. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/06/20150605M1-1.pdf>

- Süel, H., 2015, Osmaneli Flora Çalışması, “Bölüm 1: Osmaneli'nin Doğal Kaynak Değerleri” İçinde , Akpınar, A., Bilecik İli Osmaneli İlçesi'nde Kültürel ve Doğal Yapı Potansiyellerinin Değerlendirilmesine Yönelik Stratejilerin Oluşturulması, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Yayın Araştırma Proje Koordinasyon Kurulu Projesi, Sonuç Raporu içinde (27-67), İstanbul.
- Şafak, İ., 2006, Ege Bölgesinde Av ve Yaban Hayatı Yönetimindeki Sorunlar ve Çözüm Önerileri. 1. Uluslararası Odun Dışı Orman Ürünleri Sempozyumu (1-4 Kasım 2006), Karadeniz Teknik Üniversitesi, Orman Fakültesi, (66-73), Trabzon.
- Şafak İ., Okan T., Hızal E., Keçecioglu T., Işık, C., Acar S., 2015. Avcıların Kültürel Özellikleri. www.ormanmuhendisi.org. ISBN: 978-605-84549-0-3, 174s.
- Şafak, İ., Ay, Z., Bilgin, F., Akkaş, M., E., 2011, Ege Bölgesinde Av ve Yaban Hayatı Yönetimindeki Sorunlar ve Manisa İli Avcı Profili. Sarıgöl İlçesi ve Değerleri Sempozyumu Bildiriler Kitabı (377-387), 17-19 Şubat 2010, Manisa.
- Tağıl, Ş., 2015, Konum ve Topografik Özellikleri, “Bölüm 1: Osmaneli'nin Doğal Kaynak Değerleri” İçinde , Akpınar, A., Bilecik İli Osmaneli İlçesi'nde Kültürel ve Doğal Yapı Potansiyellerinin Değerlendirilmesine Yönelik Stratejilerin Oluşturulması, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Yayın Araştırma Proje Koordinasyon Kurulu Projesi, Sonuç Raporu içinde (68-79), İstanbul.
- Taşkın, T., Bardakçioğlu, H.E., Yılmaz, M., Yılmaz, O., Koyuncu, M., 2011, Küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinde yabancı hayvan zararları ve mücadele yöntemleri. Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 25(2), (121-134), Bursa.
- Teknik Arıcılık Bilgi Paylaşma Forumu, Erişim Tarihi: 01.03.2016. <http://aricilik.gen.tr/>
- The Deer Initiative, Species Ecology, Red Deer, 04.11.2008 Erişim tarihi: 10.09.2016. <http://www.thedeerinitiative.co.uk/uploads/guides/168.pdf>
- Toper Kaygın, A., Yıldız Y., 2006, Bartın Yöresi Bal Arısı (*Apis mellifera* L. (Hymenoptera, Apidae)) Zararlıları, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Bartın Orman Fakültesi Dergisi, ISSN 1302-0056, 8 (10), (64-73), Bartın.
- Türkiye Kurbağa ve Sürüngenleri Gözlemciliği ve Fotoğrafçılığı Topluluğu web sitesi, Erişim Tarihi: 20.06.2016. turkherptil.org

- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Seçilmiş Göstergelerle Bilecik 2013, Ankara, Eylül 2014, Erişim Tarihi: 28.02.2016. www.tuik.gov.tr/ilGostergeleri/iller/BILECIK.pdf
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Adrese dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (2015), Erişim Tarihi: 02.02.2016. <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr>
- Türkiye'nin Anonim Kuşları web sitesi. Erişim Tarihi: 30.06.2016. <http://www.trakus.org/>
- Türkiye'nin Anonim Memelileri web sitesi. Erişim Tarihi: 28.07.2016 <http://www.tramem.org/>
- Uluslararası Doğa Koruma Birliği (IUCN - International Union For Conservation of Nature) Tehdit altındaki türlerin kırmızı listesi web sitesi, Erişim Tarihi: 12.03.2016. <http://www.iucnredlist.org/>
- Ünal, Y., 2015, Osmaneli Sürüngen, Kuş Ve Memeli Faunası, "Bölüm 1: Osmaneli'nin Doğal Kaynak Değerleri" İçinde, Akpınar, A., Bilecik İli Osmaneli İlçesi'nde Kültürel ve Doğal Yapı Potansiyellerinin Değerlendirilmesine Yönelik Stratejilerin Oluşturulması, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Yayın Araştırma Proje Koordinasyon Kurulu Projesi, Sonuç Raporu içinde (17-26), İstanbul.
- Ünlü, E., 2005. GAP'ın Ekolojik Etkileri. Dicle Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Biyoloji Bölümü. <http://www.dicle.edu.tr/~halks/kon12.htm>
- Yaşam Ansiklopedisi (EOL - Encyclopedia of Life) web sitesi, Erişim Tarihi: 12.03.2016. <http://eol.org/>

EKLER

EK A. Anket Kapağı

EK B. Anket

EK A. Anket Kapağı

**Bu Anket, Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans ğrencisi mer Taha Sözgen'in Yaban Hayatı Alanında
Yapacağı Tez alışması İçin Yapılmaktadır.**

Tezin adı "Osmaneli'nin Yaban Hayatı Potansiyelinin Araştırılması" olup,
Osmaneli ilçesi tabiatına ve insanına fayda sağlamayı amaçlamaktadır.

Lütfen dolduracağınız anketleri Osmaneli ilçesi için doldurunuz.

Sorulara birden fazla seçenek ile cevap verebilirsiniz.

***Lütfen tüm soruları cevaplandırınız. Özellikle kapalı uçlu (şıklı ve
kutucuklu) soruların tamamı cevaplanmalıdır.***

Ne kadar dürüst cevap verirseniz çalışmanın o derecede başarılı olacağını
unutmamalısınız.

Gösterdiğiniz ilgi için teşekkür ederim.

Araş. Gör. . Taha SÖZGEN

1- Osmaneli civarında yayılış gösteren Yaban hayvanlarından bildiklerinizi yazınız.

.....

2- Aşağıdaki yaban hayvanı türlerinden hangileri ile yörenizde karşılaştınız ya da var olduğunu biliyorsunuz?

Türler	Karşılaştım	Karşılaşmadım, var olduğunu biliyorum.	Hiç duymadım.
Yaban domuzu			
Kurt			
Tilki			
Karakulak			
Vaşak			
Porsuk			
Sansar			
Yaban tavşanı			
Keklik			
Bıldırcın			

Yörenizde var olduğunu bildiğiniz yaban hayvanlarının en fazla hangi bölgelerde (dağ, tepe, ova, vb. isimleriyle) görülebileceğini yazınız.

Yaban domuzu:
Kurt:
Tilki:
Karakulak:
Vaşak:
Porsuk:
Sansar:
Yaban tavşanı:
Keklik:
Bıldırcın:.....

3- Osmaneli civarında yaban hayvanları bakımından en zengin 3 bölgenin (dağ, tepe, ova, vb...) adlarını yazınız.

-
-
-

4- Avcılıkla ilgili uygun seçeneği işaretleyiniz.

- () Osmaneli'nde kara avcılığı yapılmaktadır
() Osmaneli'nde su avcılığı yapılmaktadır
() Her iki avcılık türü de yapılmaktadır
() Hiçbir avcılık türü yapılmamaktadır

5- Osmaneli vatandaşının yaban hayatı ve avcılık hakkındaki inançları, örf-adetleri ve alışkanlıkları konusunda kısaca bilgiler veriniz.

.....

6- Yörenizde avcılık yapılıyorsa yılın hangi döneminde hangi hayvan türlerinin avlandığını belirtiniz:

.....

Yörenizde avcılık yapılmıyorsa nedenlerini belirtiniz:.....

.....

7- Yöreniz civarında eskiden yaşadığı söylenen ancak günümüzde yaşamayan veya çok nadir görülen yaban hayvanları varsa belirtiniz:.....

8- Av-Avcılık Mevzuatı hakkındaki vatandaşınızın bilgi düzeyini belirtiniz.

Kara Avcılığı Kanunu () Biliniyor () Az Biliniyor () Bilinmiyor
Merkez Av Komisyonu Kararları () Biliniyor () Az Biliniyor () Bilinmiyor
Orman Kanunu () Biliniyor () Az Biliniyor () Bilinmiyor

9- Çevrenizde yerleşik olarak yaşayan (göçmen olmayan) yaban hayvanlarından koruma altına alınarak avlanması yasaklanmış olanlardan bildiklerinizi yazınız.

.....

10- Yöreniz civarında yaban hayatı açısından olumsuz bir durumla karşılaşıldığında (örneğin: kaçak avlanma, sakat hayvan görme) öncelikle hangi kuruma haber verilir?

() Orman İşletme Müd. () Jandarma () Milli Park Sb. Md. () Belediyeler
() Sivil Toplum Örgütleri () Avcı Dernekleri () Muhtarlık
() Diğer..... () Hiçbir kuruma haber verilmez

11- Yaban Hayatının korunmasında ve avcılığın denetlenmesinde en çok güvenilen kurum ve kuruluşlar hangileridir? (En çok 3 seçenek işaretleyiniz)

() Kaymakamlık () Muhtarlık () İlçe Tarım Müdürlüğü () Sivil Toplum Kuruluşları ()
() Orman Genel Müdürlüğü () Belediye () Doğa Kor. Milli Parklar Gn. Md. () Jandarma ()
Kooperatifler () Avcı Dernekleri () Diğer

12- Yaban hayatının yok olmasına yol açan unsurlar ve bunların nedenleri ne olabilir? (birden fazla seçenek işaretlenebilir)

() Orman Genel Müdürlüğü. Çünkü,.....
() Milli Parklar Gen. Müd. Çünkü,.....
() Gelenek ve görenekler. Çünkü,.....
() Yörede yaşayan köylüler. Çünkü,.....
() Yerli avcılar. Çünkü,.....
() Yabancı avcılar. Çünkü,.....
() Doğayı yönetme biçimi. Çünkü,.....
() Yırtıcı hayvanlar Çünkü,.....
() Salgın hastalıklar Çünkü,.....
() Tarımda kullanılan çeşitli kimyasal maddeler. Çünkü,.....
() Diğer.....Çünkü,.....

13- Yaban hayatı kaynaklarının korunması ve geliştirilmesinde köy olarak görev almak ister misiniz?

() Evet Çünkü;.....
() Hayır Çünkü,.....

14- **13. sorunun** yanıtı "Evet" ise, aşağıda belirtilen işlerden hangilerinde görev almak istediğinizi ve bu üstlendiğiniz görevleri ne şekilde yerine getirmek istediğinizi belirtiniz (En çok 3 seçenek).

() Kaçak avcılıkla mücadelede görev alırız () Gönüllü () Ücretli
() Aşırı çoğalmış hayvanlarla mücadelede görev alırız () Gönüllü () Ücretli
() Yaban hayvanlarının yaşama alanlarını düzenlemede (tuz, su noktası hazırlama, bitkilendirme vb.) görev alırız () Gönüllü () Ücretli
() Yaban hayvanlarının soylarının devamı ve gelişimleri ile ilgili çalışmalarda (koruma, üretme, besleme, gibi) görev alırız () Gönüllü () Ücretli
() Yaban hayatıyla ilgili konulara kamuoyunun duyarlılığını artırmak üzere bilinçlendirme ve eğitim çalışmalarında görev alırız. () Gönüllü () Ücretli
() Diğer.....

15- Yörenizde gerçekleştirilen avlanma etkinliğinin denetim düzeyi nasıldır?

() Çok iyi denetleniyor () Denetim yetersizdir () Hiç denetim yapılmıyor

16- Av turizmi hakkında bilginiz var mı? Kısaca bilgi veriniz.

Evet: ().....
Hayır: ()

17- Av turizmi kapsamında yörenize ait yaban hayvanlarını avlamak üzere dışarıdan avcı geliyor mu?

() Evet kendi imkanlarıyla () Evet seyahat acenteleri kanalıyla () Hayır

18-Yörenize dışardan avcılarının gelmesini nasıl karşılıyorsunuz? Nedenini açıklar mısınız?
Olumlu karşılıyorum, çünkü,
Olumsuz karşılıyorum, çünkü,

19- Yörenize avlanmaya gelen avcılar yaban hayatı kaynaklarına zarar veriyor mu? Neden?
() Evet. **Çünkü;** () Aşırı avlanıyorlar () Kaçak avlanıyorlar () Diğer:.....
() Hayır

20- Yaban hayvanları ile ilgili köy tüzel kişiliğinin veya köylüler için uygun bulduğunuz seçenekleri işaretleyiniz
() Ekolojik dengenin korunması için yaban hayvanları korumalıyız.
() Hayvanlar tarlalarımızdaki ürünlerimize zarar verdiğinde müdahale etmek isteriz
() Köyümüzün ormanlarında yaşadıkları için müdahale hakkımız her koşulda vardır
() Yaban hayvanları ile ilgili gelir sağlamak isteriz
() Evlerimizin et ihtiyacını karşılamada av hayvanlarına ihtiyacımız var
() Av tutkumuzu karşılamada bize gerekli
() Diğer

21- “Yaban hayatının korunması ve geliştirilmesi yöremize olumlu katkılar sağlar” fikrine katılır mısınız?
() Evet () Hayır () Fikrimiz yok

22- **21.soruya evet cevabı vermiş** iseniz bu katkılar neler olabilir. İşaretleyiniz (En fazla 3 seçenek)
() Görsel değerlerdeki artış nedeniyle yöremize gelen yerli ve yabancı ziyaretçi sayısı artar.
() Avlanma potansiyelini artırır. Böylece yöre halkına ekonomik yarar sağlar.
() Ekoturizm gibi yeni gelir kaynaklarının ortaya çıkmasına yardımcı olur.
() Yöre halkının orman üzerindeki olumsuz baskısı azalır.
() Ormandaki canlı türler ve onların birey sayıları artar.
() Halkın bilinç düzeyi gelişir.
() Diğer

23- Yörenizde yaban hayatı kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi için ne tür önlemler alınmalıdır?
() Denetimler artırılmalı
() Halk Yaban hayatı konusunda bilinçlendirilmeli ve eğitilmeli
() Cezalar artırılmalı

24- Yörenizdeki yaban hayatı kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi için bugüne kadar herhangi bir girişiminiz oldu mu?
Evet:
Hayır:.....

25- Yaban hayatı kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi için bundan sonraki dönemde ilçe olarak neler yapabilirsiniz?
.....
.....

26- “Yaban hayatı kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi çalışmaları, yörede yaşayan halkın desteği ve aktif katılımıyla başarılı olur” ifadesi köylülerinizce büyük oranda desteklenir mi ?
() Evet Çünkü;.....
() Hayır Çünkü

27-Yörenizdeki avcılar ne zaman avlanırlar?
() Haftada en az bir kez () Ayda en az bir kez
() Zamana bağlı değil işlerimden zaman buldukça () Diğer

28- Yörenizde avlanma genellikle grup halinde mi yoksa bireysel olarak mı olur?
() Yalnız () Gurupla (guruplar genelliklekişiden oluşur)

29- Yörenizdeki avcılar ava giderken genellikle yanına fotoğraf makinası veya video-kamera alır mı?
() Alır () Almaz () Fotoğraf makinası veya kameraları olsaydı mutlaka yanlarına alırdı

30- Aşağıda belirtilen durumlardan hangisi yörenizdeki avcılarını tatmin etmeye yeter?
() Çok sayıda ve türde canlı avlayabilme
() Av vurmak önemli değil, avlanması amaçlanan hayvanı uçarken veya kaçarken görmek yeterlidir.

31- Gelecekte hangilerini özellikle avlamak istersiniz? (Yasakları dikkate almayınız)

() Bildircin	() Güvercin	() Ada Tavşanı
() Çakal	() Kınalı Keklik	() Tavşan
() Alageyik (Yağmurca)	() Çil Keklik	() Tilki
() Geyik	() Kum Kekliği	() Turna
() Karaca	() Toy	() Üveyik
() Karatavuk	() Kurt	() Yaban ördeği
() Çulluk	() Sakarmeke	() Diğer
	() Sansar	

32- Yörenizde avcılıkla ilgili yasal düzenlemelere genel bakış nasıldır?

- () Devlet para toplamak için yapıyor
() Avcılığı bürokratik işlemlerle zorlaştırıyorlar
() Avcılık kurallara bağlanıyor ve bilinçli avcı yetiştiriliyor
() Gelecek nesillerinde avlanması garantiye alınıyor
() Fikrimiz yok
() Diğer (belirtiniz).....

33- Yörenizde bugüne kadar av ve yaban hayatıyla ilgili herhangi bir yayım-tanıtım ve eğitim çalışması yapıldı mı?

a) Evet b) Hayır

Evetse niteliği nedir.....

34. Avcılığa merakınız var mı?

- a) Hayır hiç yok
b) Evet ama sadece amatör olarak
c) Evet usta avcıyım

Cevabınız Hayır ise 35-38. soruları boş bırakınız.

35- Kaç yıldır avcılıkla ilgileniyorsunuz?

36- Gelirinizin ne kadarını av için harcarsınız? (% olarak)

37- Neden avlanıyorsunuz? Uygun seçeneği işaretleyiniz.

- a) Doğada yalnız olma isteği ve doğa gezintisi
b) Bedensel hareket yapma ve spor
c) Tutku
d) Av eti ve besin sağlama
e) Arkadaşlarla birlikte olma isteği
f) Ateş etme zevki ve hayvan avlama isteği
g) Diğer (Belirtiniz)

38- Avladığınız türler hakkında bilgi sahibi misiniz?

- a) Evet b) Hayır

Cevabınız evetse uygun seçeneği işaretleyiniz (birden çok seçenek işaretleyebilirsiniz)

- a) Hangi zamanlarda yavru yapabildiklerini b) Yılda kaç kez yavru yapabildiklerini
c) Avlanma mevsimlerini d) En uygun avlanma yöntemlerini
e) Diğer (belirtiniz)

39- Usulsüz bir avlanma görseniz ne yaparsınız?

- a) İkaz ederim
b) İlgili kuruma ihbar ederim
c) Bölge avcı kuruluşuna bildiririm
d) Herhangi bir şey yapmam
e) Diğer ...

40- Sizce avcuyu kim kontrol etmeli

a) Avcılar b) Yöre halkı c) Korumadan sorumlu görevliler d) Avcı Kuruluşları e) Diğer ...

41- Ekip, diktiğiniz arazileriniz var mı?

Var Yok

42-

Hangi mahsulünüze hangi yaban hayvanı zarar yapmaktadır?			
SEBZELERE	MEYVELERE	EKİNLERE	DİĞER
Yaban Domuzu ☐ Az ☐ Çok ☐ Hiç	Yaban Domuzu Az ☐ Çok ☐ Hiç ☐	Yaban Domuzu Az ☒ Çok ☐ Hiç	Yaban Domuzu Az ☒ Çok ☐ Hiç
Tavşan Az ☒ Çok ☐ Hiç	Tavşan Az ☒ Çok ☐ Hiç	Tavşan Az ☒ Çok ☐ Hiç	Tavşan Az ☒ Çok ☐ Hiç
Porsuk Az ☒ Çok ☐ Hiç	Porsuk Az ☒ Çok ☐ Hiç	Porsuk Az ☒ Çok ☐ Hiç	Porsuk Az ☒ Çok ☐ Hiç
Sansar & Gelincik Az ☒ Çok ☐ Hiç	Sansar & Gelincik Az ☒ Çok ☐ Hiç	Sansar & Gelincik Az ☒ Çok ☐ Hiç	Sansar & Gelincik Az ☒ Çok ☐ Hiç
Sincap Az ☒ Çok ☐ Hiç	Sincap Az ☒ Çok ☐ Hiç	Sincap Az ☒ Çok ☐ Hiç	Sincap Az ☒ Çok ☐ Hiç
Köstebek & Fare Az ☒ Çok ☐ Hiç	Köstebek & Fare Az ☒ Çok ☐ Hiç	Köstebek & Fare Az ☒ Çok ☐ Hiç	Köstebek & Fare Az ☒ Çok ☐ Hiç
Tilki Az ☒ Çok ☐ Hiç	Tilki Az ☒ Çok ☐ Hiç	Tilki Az ☒ Çok ☐ Hiç	Tilki Az ☒ Çok ☐ Hiç
Kurt Az ☒ Çok ☐ Hiç	Kurt Az ☒ Çok ☐ Hiç	Kurt Az ☒ Çok ☐ Hiç	Kurt Az ☒ Çok ☐ Hiç
Çakal Az ☒ Çok ☐ Hiç	Çakal Az ☒ Çok ☐ Hiç	Çakal Az ☒ Çok ☐ Hiç	Çakal Az ☒ Çok ☐ Hiç
Vaşak Az ☒ Çok ☐ Hiç	Vaşak Az ☒ Çok ☐ Hiç	Vaşak Az ☒ Çok ☐ Hiç	Vaşak Az ☒ Çok ☐ Hiç
Karakulak Az ☒ Çok ☐ Hiç	Karakulak Az ☒ Çok ☐ Hiç	Karakulak Az ☒ Çok ☐ Hiç	Karakulak Az ☒ Çok ☐ Hiç

Ayı	Ayı	Ayı	Ayı
AZ Çok Hiç	AZ Çok Hiç	AZ Çok Hiç	AZ Çok Hiç
Kuşlar(Tohumcul)	Kuşlar(Tohumcul)	Kuşlar(Tohumcul)	Kuşlar(Tohumcul)
AZ Çok Hiç	AZ Çok Hiç	AZ Çok Hiç	AZ Çok Hiç
Kuşlar(Leşçil)	Kuşlar(Leşçil)	Kuşlar(Leşçil)	Kuşlar(Leşçil)
AZ Çok Hiç	AZ Çok Hiç	AZ Çok Hiç	AZ Çok Hiç
Kuşlar(Yırtıcı)	Kuşlar(Yırtıcı)	Kuşlar(Yırtıcı)	Kuşlar(Yırtıcı)
AZ Çok Hiç	AZ Çok Hiç	AZ Çok Hiç	AZ Çok Hiç
Sürüngenler	Sürüngenler	Sürüngenler	Sürüngenler
AZ Çok Hiç	AZ Çok Hiç	AZ Çok Hiç	AZ Çok Hiç

43- Mahsulüne zarar yapan yaban hayvanlarına karşı ne gibi önlemler alıyorsunuz?

- Tuzak-kapan kuruyorum
- Arazimi çitle çeviriyorum
- Geldiği yerlere zehir atıyorum
- Korkutup, ürkütüyorum (Ses tüpü, Işıklı ürkütme, Korkuluk vb...)
- Diğer:

44- Arazilerinizde hiç yaban hayvanı olmasa, tarım arazileriniz nasıl etkilenir?

- Tarlalarda zarar azalır
- Neden:
- Bir şey değişmez
- Neden:
- Tarlalarda zarar artar
- Neden:

45- Tarımda kullanılan ziraat ilaçlarının yaban hayvanlarına zarar verdiğini düşünüyor musun?

- Bence hayvanları öldürüyor
- Bence hayvanları hiç etkilemiyor
- Bence hayvanları etkiliyor ama öldürmüyor
- Bence hayvanları belli bir zaman arazilerden uzak tutuyor
- Bence hayvanları tamamıyla uzaklaştırıyor

46- Hayvancılık yapıyor musunuz? Evet Hayır

Cevabınız Evet ise;

- Daha ziyade kendi ihtiyacımız için (Et, süt, yumurta vs...)
- Daha çok pazar ihtiyacı için

47- Hayvancılığı ne şekilde yapıyorsunuz?

- Salma hayvancılık Ahır Hayvancılığı
 İkisini bir Diğer

48- Hangi cins hayvanlara bakıyorsunuz?

- Büyükbaş Küçükbaş Kümes Hepsi

49- Köyünüzde sence hangi hayvancılık türü gerilemektedir?

Açıklayınız:

50- Yaban hayvanları hayvancılık faaliyetlerine zarar veriyor mu?

- Evet Hayır

Cevabınız evet ise açıklayınız:

Hangi yaban hayvanları hangi hayvanlarınıza zarar vermektedir?(Kısaca belirtin)

.....

51- Arıcılıkla uğraşıyorsanız eğer yaban hayvanlarından ne denli zarar görüyorsunuz?

- Arıcılıkla uğraşmıyorum
 Arım var ama yaban hayvanlarından zarar görmüyorum
 Arı kuşlarının göç zamanı zarar görüyorum
 Kelerler(Kertenkeleler) kovanların yakınlarında ürüyor ve arıları tüketiyorlar
 Boz ayılardan mustaribim
 Diğer:.....

52- Yaban hayatı – İnsan ihtilafı (çatışması) yörenizde ne durumdadır?

- Devamlı şiddetli Mevsimsel olarak değişiyor Öyle bir çatışma yoktur

53- Bu zamana kadar hiç yaban hayvanı saldırısına uğradın mı?

- Saldırıya uğradım Saldırıya uğramadım

Nasıl oldu:.....

54- “Yörenizde, yaban hayatı – insan ihtilafı (çatışması), her iki tarafın birbirinin yaşam alanını işgal etmesinden kaynaklanıyor “ fikrine katılır mısınız?

- Katılıyorum Çünkü:.....
.....
.....
 Katılmıyorum Çünkü :.....
.....

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Ömer Taha Sözgen

Doğum Yeri ve Yılı : Amasya, 1984

Medeni Hali : Evli

Yabancı Dili : İngilizce

E-posta : ormanmuh@gmail.com

Eğitim Durumu

Lise : Maltepe Anadolu Lisesi, 2002

Lisans : AİBÜ, Orman Fakültesi, Orman Mühendisliği Bölümü, 2009

Mesleki Deneyim

İTİCÜ Mimarlık ve Tasarım Fakültesi 2012–.... (halen)

Yayınları

OĞURLU, İ., AKSU, G. A., SÖZGEN, Ö. T., (2015), Kırsal Alanlardaki Çevre Eğitiminde Doğa Eğitimi Proje Tecrübelerinden Yararlanmak, 7. Ulusal Katı Atık Yönetimi Kongresi, 14-16 Ekim 2015, Gaziantep, 156-166.

OĞURLU, İ., AKSU, G. A., SÖZGEN, Ö. T., (2014), İşleyen ve İş Bitmiş Taş ve Mermer Ocaklarının Peyzaj Rekreasyon ve Biyotop Tasarım Potansiyeli, Ulusal Mermer ve Taş Ocakları Onarım Teknikleri Sempozyumu, 18-20 Eylül 2014, Isparta, 227-241.